

802.5

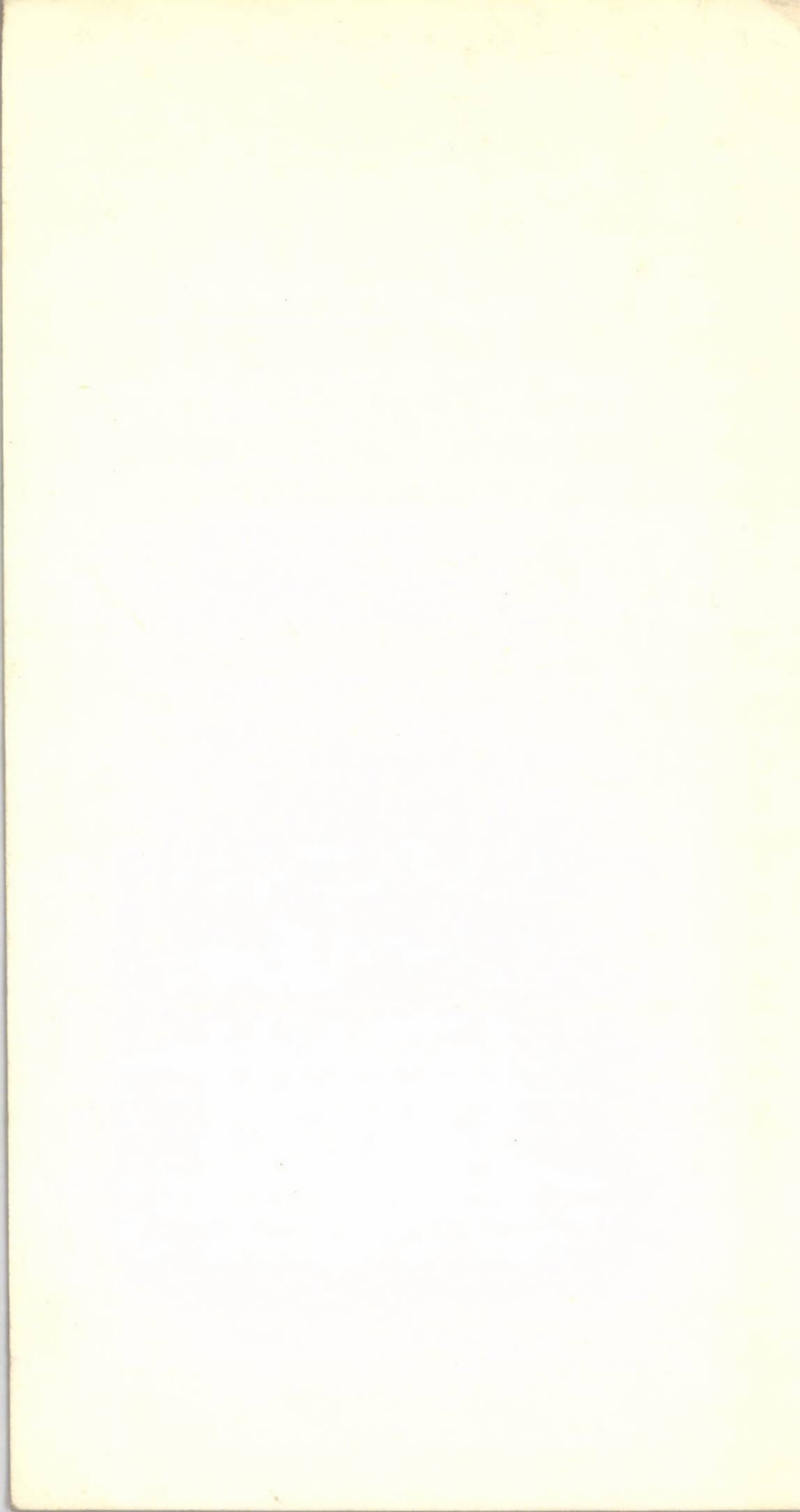
G77

Alexandru Graur

Cuvinte înrudite

Editura științifică și enciclopedică

CUVINTE ÎNRUDITE

CUVINTÉ INRUDITE

801.5
G 77

AL. GRAUR

CUVINTE ÎNRUDITE

G. 340.

Editura științifică și enciclopedică
București, 1980

Coperta: Gheorghe G. MARINESCU

CUVINTE ÎNRUDITE

Ediția științifică și enciclopedică
București, 1980

INTRODUCERE

I. Prin „cuvinte înrudite“ înțeleg cuvintele care au aceeași origine, dar cu aceasta încă n-am lămurit complet ideea. Sînt mai multe feluri de a avea „aceeași origine“, cum voi încerca să arăt în cele ce urmează.

Ne putem referi la derivate, cu sufixe sau cu prefixe (ori și cu sufixe și cu prefixe) de la aceeași rădăcină a aceleiași limbi, de exemplu în românește a îngropa și a dezgropa de la groapă, cățeluș și cățelandru, de la cățel, încîntător și descîntec de la a cînta. Derivatele sînt, evident, înrudite între ele și cu termenul care le-a servit drept punct de plecare.

II. Dar grupurile înrudite au putut veni, gata formate, dintr-altă limbă. În primul rînd, cînd e vorba de română, ne vom referi la străbuna ei, latina. Prin procese fonetice proprii acesteia din urmă, s-au produs, în cadrul familiilor de cuvinte, diferențe pe care româna le-a primit cum erau: față de lat. capio „a cuprinde“, pe care îl avem în derivatul a încăpea, în latinește s-au format derivate cu prefix în care vocala radicală s-a transformat în i (în latinește, la un moment dat, vocalele scurte în silabă neinițială au avut tendința de a se închide), deci in+capio a devenit incipio, păstrat de noi sub forma a începe. Alteori, alături de un cuvînt moștenit din latinește, am primit, ca neologism, o formă a aceluiași cuvînt, trecută printr-o limbă străină, cu modificări fonetice datorate acesteia din urmă, de exemplu, de la lat. canto, avem cuvîntul nostru moștenit a cînta, dar am mai împrumutat din franțuzește pe chansonnette, sub forma șansonetă, pe chanteuse, sub forma șanteză etc., cu c (urmat de a) transformat în ș, după normele fonetice ale limbii franceze.

III. Și noi am schimbat unele sunete în cuvintele moștenite, de exemplu față de lat. leuo, leuamus, noi zicem iau, luăm, creîndu-se astfel o flexiune cu totul neregulată. Dacă apoi se împrumută cuvinte din aceeași familie, ele nu mai introduc modificările, de exemplu lat. doleo „a suferi“ a devenit în română a dura, cu o neaccentuat schimbat în u și cu l intervocalic trecut la r, după normele limbii noastre. În vremea mai nouă am preluat pe condo-

leanțe (adică, de fapt, „participarea la suferințele altcuiva“), format în franțuzește, deci fără schimbările specifice românei. Aceeași situație se poate întâlni și la cuvinte împrumutate direct din latinește, de exemplu lat. dies a devenit în românește zi, iar mai decurînd a fost împrumutat latinescul diurna sub forma diurnă.

IV. De asemenea întâlnim variații la neologismele împrumutate pe căi diferite, dar din același izvor ultim. Iată un exemplu: pornindu-se de la gr. kauma „arșiță“ (din aceeași rădăcină avem neologismele caustic, cauter), împrumutat în latinește, s-a ajuns la it. calma „liniște“ (folosit mai întâi pentru suprafața mării); din italienește, cuvîntul a trecut în franceză, unde a dat derivatele calmer, calmant, ajunse la noi sub forma a calma, calmant. Pe de altă parte, în latinește s-a format un verb *caumo „a se odihni în timpul căldurii“, preluat direct în franțuzește sub forma chôme, cu derivatul chômeur, care au devenit în românește a șoma, șomer.

V. S-ar putea merge și mai departe decît latina: după cum se știe, aceasta are origine comună cu greaca, cu limbile germanice și slave și cu altele, astfel încît nu e greu de găsit cuvinte românești preluate pe de o parte sub aspectul latin, pe de altă parte sub cel slav sau germanic etc., originea primă fiind în toate aceste cazuri indo-europeană. De exemplu se poate arăta că anatomie e înrudit cu a contempla: la bază e rădăcina indo-europeană tem- „a tăia“, care explică ușor pe anatomie (format cu prefixul grec ana-); în latinește, templum, înainte de a însemna „templu“, era „tăietura“ în formă de pătrat pe care o înscrisa augurul pe cer, ca să examineze zborul păsărilor, iar cu prefixul con- s-a format verbul contemplor „a contempla“.

VI. La fel se pot găsi exemple pentru slavă și germană, să zicem rom. maternitate și bezmetic: lat. mater „mamă“, de unde derivatul maternitas > rom. maternitate, e de aceeași origine cu sl. matka „mamă“, de unde ucr. bezmatok > rom. bezmetic „stup fără matcă“, deci, „fără conducere, fără plan“. Lat. mens (> rom. minte) a dat derivatul lat. mentior „a imagina“, apoi „a minți“, și e înrudit cu sl. pomenŭ (cu prefixul po-) „amintire“, de unde vine rom. pomană. Latinescul fabrica (> rom. fabrică) este înrudit cu sl. dobrŭ „bun“, din rădăcina căruia e format, cu prefixul sl. po-, podoba, care a devenit în românește podoabă.

VII. Latinescul fagus, păstrat în românește sub forma fag, are paralel în germ. pe Buch, cu același înțeles; deoa-rece germanii au format litere din lemn de fag („literă“

se zice în germană Buchstab, adică „băf de fag“), germ. Buch a ajuns să însemne și „carte“; împrumutat în slavă, cuvîntul a devenit buky, de unde rom. buche și bucher. Latinul duco, pe care noi l-am moștenit sub formă a duce, are corespondent în germană pe ziehen „a trage“, de unde derivatul germ. Zug „tren“, folosit în forma țug în unele graiuri românești.

VIII. Sînt destule cazuri unde se depășesc și limitele indo-europenei. Iată un singur exemplu, guvernantă și cibernetică. Din substratul mediteranean provine în latinește guberno „a conduce“, trecut în franceză sub forma gouverner, de unde rom. a guverna; derivatul francez gouvernante a devenit în românește guvernantă. Din aceeași sursă mediteraneană este grecescul kybernao > ngr. kiverno, de unde la noi a chivernisi. Din greaca veche a fost reluat de curînd radicalul, în parte cu pronunțarea originară, și astfel s-a format termenul internațional cibernetică.

IX. Dacă am aduna toate exemplele de felul celor citate aici, s-ar ajunge la un volum uriaș. Trebuia deci limitată cercetarea și, pentru aceasta, am procedat în două feluri. În primul rînd am renunțat la cuvintele de altă origine decît indo-europeană, cum și la cele venite la noi pe altă cale decît prin latină; în al doilea rînd nu am inserat cuvintele care se deosebesc între ele numai prin formă sau numai prin înțeles. Iată cîte un exemplu pentru fiecare din aceste două ultime situații. A lepăda e explicat prin lat. lapido „a arunca cu pietre“; tot de acolo vine neologismul a delapida (cu prefixul de-), cu totul deosebit ca înțeles, dar apropiat ca formă. Latinul veteranus a devenit în românește bătrîn, apoi a fost reluat, ca neologism sub forma veteran, mult deosebită ca formă, dar apropiată ca înțeles. Nici primul grup, nici cel de-al doilea, nu vor fi deci înțîlnite în listele care urmează.

X. O situație specială este cea a cuvintelor grecești: nu am inserat cuvintele care ne-au venit pe de o parte din latină, pe de altă din greacă, la fel cum am procedat cu elementele slave și germane. De exemplu gr. prosopon „față, figură“ a ajuns, prin intermediul etruscei, în latină, sub forma persona „mască de teatru“, apoi „persoană“ și în fine „persoană“, cum a fost preluat de noi ca neologism; pe de altă parte, din greaca modernă, l-am luat pe prosop. Dar multe cuvinte au fost împrumutate de romani de la greci, și pe acestea le-am împărțit în trei categorii. 1. Cele care în latină sau în limbile romanice au dat dublete foarte diferite; pe acestea le-am introdus

în dicționar, pentru că, indiferent de originea lor mai îndepărtată, le-am socotit latinești. Nu cred că mai e nevoie să dau exemple aici. 2. Altele care, alături de o formă latină moștenită din indo-europeană, mai prezintă una de aceeași origine indo-europeană, dar trecută prin greacă. De exemplu, dintr-o rădăcină* *guen-* provine pe de o parte verbul latinesc *uenio* > rom. a veni, pe de altă parte verbul grecesc *baino* „a merge”, de la care derivă gr. *basis* „mers, punct de sprijin”, trecut în latină sub aceeași formă și de acolo în fr.: *base* > rom. *bază*. Pe acestea nu le-am acceptat, pentru că diferențierea s-a produs, cel puțin în parte, în afara evoluției limbii latine. 3. Cuvinte de origine grecească au fost împrumutate în latinește și, cu modificări importante, au ajuns la noi; separat, în perioada modernă, au fost reîmprumutate din grecește, în forme apropiate de cele originale și cu înțelesurile primitive. De exemplu gr. *presbys* „bătrîn”, comparativ *presbyteros*, a trecut în latină sub forma *presbyter* și a fost moștenit la noi, devenind preot. Ca neologism recent, cuvînt internațional preluat din greaca veche, avem pe *prezbîț*. Nici tipul acesta nu a fost acceptat pe liste.

XI. M-am oprit la cuvintele de origine latină pentru motivul că ele formează baza limbii române, nu numai în sensul că de la ele s-a pornit, ci și că au rămas pînă azi cele mai importante: cu toată masa de împrumuturi, din diverse limbi, care depășește numeric elementele moștenite din latinește, acestea continuă să joace rolul principal în limbă, înli pentru că multe dintre împrumuturi circulă într-o perioadă scurtă, lăsînd apoi locul altor inovații, al doilea pentru că termenii moșteniți sînt mult mai des folosiți și au dat naștere la derivate, la expresii frazeologice și au căpătat înțelesuri multiple.

XII. Printre cuvintele împrumutate, trebuie totuși făcută o situație aparte neologismelor de origine latină, care în ultimele două secole au căpătat preponderență în limbă. Pe de o parte, multe dintre ele s-au adaptat la limba română, intrînd în familiile moștenite, astfel încît numai specialiștii pot distinge ce e nou de ce e vechi; pe de altă parte, în momentul de față latina este aproape singura sursă din care se preiau neologisme, nu numai în diversele domenii științifice, ci chiar pentru denumirea obiectelor din viața de toate zilele. Cuvinte de origine latină sînt împrumutate nu numai din latină direct, ci mai ales din limbile romanice, dar și din cele germanice și din rusă. Engleza, cu o largă arie de răspîndire, duce cu ea în toată lumea cuvinte împrumutate din franțuzeș-

te și, adesea, direct din latinește. Astfel nu se poate prevedea că la un moment dat neologismele de origine latină vor face loc altora, de altă origine. Am socotit însă indispensabil să diferențiez neologismele de cuvintele moștenite. După fiecare cuvânt de origine latină, dar nepăstrat din antichitate, am pus între paranteze un n: (n.), adică neologism. Am considerat inutil să marchez astfel și cuvintele preluate din oricare altă limbă, chiar dacă au la bază latina. Pentru acestea se poate consulta lucrarea mea recent apărută *Dicționar de cuvinte călătorești*.

Acolo unde, de la același original latin, avem un cuvânt moștenit și un împrumut recent, am pus înaintea neologismului, pentru ca nu cumva să se creadă că semnul (n.) pus la urmă se referă și la cealaltă formă.

În ce privește cuvintele omonime (și omografe), nu am discutat diferențele de înțeles dintre ele, căci am socotit că cititorii se vor lămuri singuri. Am atras numai atenția asupra lor, numerotându-le cu 1 și 2, în ordinea prezentării.

XIII. Pe de altă parte am trecut de multe ori cu vederea faptul că un cuvânt de origine latină a ajuns la noi prin intermediul altei limbi și m-am mulțumit să notez că e neologism. Filiera pe care au venit cuvintele este fără îndoială importantă, dar nu în toate cazurile pentru problema care ne interesează aici. Dealtfel, drumul parcurs de cuvintele noi este adesea foarte complicat, astfel încât istoria lui nu se poate prezenta în toate amănuntele decât dacă i se face un loc foarte larg. Cele mai multe cuvinte au fost luate din franțuzește, dar aranjate după modelul latin sau italian (ajunge de obicei pentru aceasta să ne referim la forma franceză scrisă, nu la pronunțare) și uneori chiar apropiate de cuvinte moștenite din latinește. Multe neologisme au trecut prin câteva limbi înainte de a ajunge la noi. Toate aceste situații le-am trecut în general cu vederea; numai acolo unde s-au produs pe drum modificări caracteristice pentru o limbă intermediară am notat-o pe aceasta.

XIV. De cele mai multe ori cuvintele românești puse în paralelă pentru originea lor sînt mai mult de două; am ales totuși numai două dintre ele, care mi s-au părut mai interesante, și le-am pus în frunte numai pe acestea, pentru a nu încărca prea mult aspectul. Cum între cele două cuvinte sînt diferențe de scriere și, pe de altă parte, nu se prea văd motive pentru a prefera pe unul dintre ele în ce privește ordinea alfabetică, m-am folosit pentru aceasta de originalul latin (mai bine zis de radicalul lui, așa cum se prezintă în latină, nu sub forma indo-europeană), care

este unic. Cuvintele românești vor fi găsite în ordinea alfabetică la indice. Pentru a simplifica trimiterile, am numerotat grupele.

XV. Atît pentru latină, cît și pentru limbile moderne, am dat înșelesul numai acolo unde era diferit de cel căpătat în limba care a împrumutat cuvîntul. Aproape fără excepție, pentru limba română, m-am limitat la cuvintele inserate în Dicționarul Explicativ (DEX).

PRESCURTĂRI

adv.: adverb
arh.: arhaic
augm.: augmentativ
bg.: bulgar
comp.: compus
deriv.: derivat(e)
DEX: *Dicționarul explicativ al limbii române* (București, 1975)
dial.: dialectal
dimin.: diminutiv
DN: Florin Marcu și Constant Maneca, *Dicționar de neologisme*,
ediția a III-a (București, 1978)
engl.: englez
fem.: feminin
fr.: francez
fr. med.: francez medieval
germ.: german
gr.: grec
gr. med.: grec medieval
inf. perf.: infinitiv perfect
it.: italian
inv.: învechit
lat.: latin
lat. med.: latin medieval
lat. pop.: latin popular
lat. tz.: latin tirziu
magh.: maghiar
(n.): neologism
ngr.: neogrec
n. pers.: nume de persoană
part. perf.: participiu perfect
part. prez.: participiu prezent
pol.: polonez
pref.: prefix
prep.: prepoziție
reg.: regional
rom.: român
rus.: rusesc
scr.: sîrbocroat
sl.: slavon
sp.: spaniol
suf.: sufix
sup.: supin
tc.: turc

ucr.: ucrainean
v. fr.: vechi francez
v. germ.: vechi german
v. sl.: vechi slav

Semne speciale:

- *: cuvint neatestat
- >: devine
- <: provine din
- " " (ghilimelele) marchează înțelesul cuvintelor.

VOCABULAR

VOYAGE

A

1. ac-

oțet

eghilet

lat. *acus* > rom. *ac*.

Deriv.:

lat. dimin. *acucula* > fr. *aiguille* „ac”, dimin. *aguillette* > rom. *eghilet*.

lat. *acer* „pătrunzător” > rom. *acru*.

lat. *acidus* > rom. *acid* (n.).

lat. *acetum* > v. sl. *oțelū* > rom. *oțet*.

lat. *acerbus* > rom. *acerb* (n.).

lat. *acia* > rom. *ață*.

lat. *acies* „tăiș”, cu pref. *ad-*, > fr. *agacer* > rom. *a agasa*.

lat. *acutus* „ascuțit” > rom. *acut* (n.); lat. **acutulus* > rom. *cușit*; lat. **exacutio* > rom. *a ascuși*.

2. aequ-

egal

ecuator

lat. *aequus* „egal”.

Deriv.:

lat. *aequalis* > fr. *égal* > rom. *egal*.

lat. *aequatio* > rom. *ecuație* (n.); lat. *aequator* > rom. *ecuator* (n.).

Cu pref.:

iniquus > rom. *inic*.

Comp.:

(cu lat. *libra*, vezi 120) lat. *aequilibrium* > rom. *echilibru* (n.).

(cu lat. *nox* „noapte”) lat. *aequinocetium* > rom. *echinocetiu* (n.).

3. aes-

aramă

rugină

lat. *aes* „aramă”.

Deriv.:

lat. *aeramen* > rom. *aramă*.

lat. *aerugo* > rom. *rugină*.

4. ag-

cheag

examen

lat. *ago* „a mîna”, apoi „a acţiona”; part. prez. *agens*
 > rom. *agent* (n.), part. perf. *actum* > rom. *act*.

Deriv.:

lat. *agilis* > rom. *agil* (n.), rom. *ager*.

lat. *agito* > rom. *a agita* (n.).

lat. *actio* > rom. *acţiune* (n.).

lat. *actiuus* > rom. *activ* (n.).

lat. *actor* > rom. *actor* (n.).

lat. *actualis* > rom. *actual* (n.).

Cu pref.:

lat. *ambiguus* (propriu-zis „mînat în amîndouă părţile”) > rom. *ambiguu* (n.).

lat. *coagulo* > rom. *a coagula* (n.).

lat. *coagulum* > rom. *cheag*, de unde *a închea*.

lat. *exigo* „a scoate”, apoi „a cere”, part. prez. *exigens*
 > rom. *exigent* (n.).

lat. *exiguus* „strict cîntărit”, apoi „mic, puţin” > rom. *exiguu* (n.).

lat. *examen* „cîntărire”, apoi „control” > rom. *examen* (n.).

lat. part. perf. *exactus* > rom. *exact* (n.).

lat. *prodigus* „risipitor” > rom. *prodig* (n.).

lat. *prodigosus* > rom. *prodigos* (n.).

lat. *redigo* > fr. *rédi*ger > rom. *a redija*.

fr. *rédacteur* > rom. *redactor*, de unde *a redacta*.

lat. *transactio* > rom. *tranzacţie* (n.).

lat. *cogito* (din *co-* + *agito*) > rom. *a cugeta*.

5. agr-

agriş

pelerină

lat. *ager* „ogor” (vezi *agricultură* şi altele).

Deriv.:

lat. *agrestis* „rural” > it. *agresto* „bob de strugure necopt”
 > magh. *egres* > rom. *agriş*.

Cu pref.:

lat. *peragro* „a cutreiera pe ogoare”, de unde lat.

peregrinus „străin” > fr. *pélerin* > rom. *pelerin*; fr.

pélerine „haina pe care o purtau pelerinii” > rom. *pelerină*.

6. al-

înalţ

proletar

lat. *alo* „a hrăni”.

Deriv.:

lat. *alimentum* > rom. *aliment* (n.).

lat. *altus* „crescut“ > rom. (cu pref. *în-*) *înalt*.

lat. *altitudo* > rom. *altitudine* (n.).

Cu pref.:

lat. *adolesco* „a crește“, part. prez. *adolescens* > *adolescent* (n.), lat. part. perf. *adultus* > rom. *adult* (n.).

lat. *aboleo* „a îmbătrîni“, apoi „a se desființa“ > rom. *a aboli* (n.).

lat. *exalto* > rom. *a exalta* (n.).

lat. *proles* „descendență, urmași“, deriv. lat. *proletarius* > rom. *proletar* (n.).

7. *al-*

altruist

adulter

lat. *alter* > rom. *alt*.

Deriv.:

lat. *altero* > rom. *a altera* (n.).

lat. *alternō* „a trece de la unul la altul“ > rom. *a alterna* (n.).

Cu pref.:

lat. *adulter* „care strică uniunea conjugală“ > rom. *adulter* (n.)

fr. *altruiste* > rom. *altruist*. Din aceeași rădăcină e lat. *alius* „alt“, care, combinat cu lat. *ubi* „unde“ + *-re*, a dat rom. *aiurea*.

8. *amb-*

alee

ambulanță

lat. *ambulo* > rom. *îmbla*, apoi *umbla*; fr. *aller* „a umbla“, deriv. fr. *allée* > rom. *alee*.

part. prez. lat. *ambulans* > rom. *ambulant* (n.); deriv. fr. *ambulance* > rom. *ambulanță*.

Deriv.:

lat. *ambulatorium* > rom. *ambulatoriu* (n.).

Cu pref.:

lat. *perambulo* > rom. *a se primbla*, apoi *a se plimba*.

lat. tz. *praeambulum* > rom. *preambul* (n.).

fr. *préalable* > rom. *prelabil*.

9. *anim-*

inimă

animal

lat. *anima* „suflet“ > rom. *inimă*.

Deriv.:

lat. *animal* > rom. *animal* (n.).

Comp.:

(cu lat. *unus* „un“) lat. *unanimus* > rom. *unanim* (n.).

10. ann-

noatin

solemn

lat. *annus* > rom. *an*.

Deriv.:

lat. *annotinus* „de anul trecut“ > rom. *noatin* „cal tînăr“, „miel“.

Cu pref.:

lat. *perennis* > rom. *peren* (n.).

Comp.:

(cu lat. *sollus* „întreg“) lat. *sollennis*, apoi *sollemnis* „care are loc o dată pe an“ > rom. *solemn* (n.).

11. ant-

întîi

avantaj

lat. *ante* „înainte“.

Deriv.:

lat. *anterior* > rom. *anterior* (n.).

lat. *antaneus* > rom. *întîi*.

Cu pref.:

lat. *abante* > fr. *avant* „înainte“, deriv. fr. *avance* > rom. *avans*; fr. *avantage* > rom. *avantaj*.

Formația românească (cu pref. *în-*): *înainte*.

12. ap-

cuplu

inept

lat. *apio* „a lega“, part. perf. *aptus* > rom. *apt*.

Deriv.:

lat. *aptitudo* > rom. *aptitudine* (n.), fr. *attitude* > rom. *atitudine*.

Cu pref.:

lat. *adeptus* > rom. *adept* (n.).

lat. *adapto* > rom. *a adapta* (n.); lat. *copula* „legătură“ > rom. *copulă* (n.); fr. *couple* „pereche“ > rom. *cuplu*.

lat. *ineptus* > rom. *inept* (n.).

13. arc-

arcă

exercițiu

lat. *arca* „ladă“, apoi „corabie“ > rom. *arcă*.

Deriv.:

lat. *arcanus* > rom. *arcana* „secret“ (n.).

lat. *arceo* „a conține“.

Cu pref.:

lat. *coerceo* „a constrînge“, deriv. *coercilio* > rom. *coerciție* (n.).

lat. *exerceo* „a urmări“, apoi „a agita“ > fr. *exercer*
> rom. *a exersa*.

lat. *exercito* > rom. *a exercita* (n.), deriv. lat.
exercitium > rom. *exercițiu* (n.).

14. arm-

almar

artificiu

lat. *arma* > rom. *armă*.

Deriv.:

lat. *armarium* „dulap“ > magh. *almáriom* > rom. reg.
almar.

Cu pref.:

lat. *inermis* „fără arme“ > rom. *inerm* (n.).

Din aceeași rădăcină, lat. *armus* > rom. *arm* și lat.
ars > rom. *artă* (n.); deriv.: lat. *iners* > rom. *inert*
(n.).

Comp.:

(cu lat. *facio* „a face“), lat. *artificium* > rom. *artificiu*
(n.).

15. aug-

adăuga

august

lat. *augeo* „a spori“.

Deriv.:

lat. *augmento* > rom. *augmenta* (n.).

lat. *augur* „cel care ajuta la reușită prin prevestiri“
> rom. *augur* (n.).

lat. *augustus* „consacrat de auguri“ > rom. *august* (n.).

lat. *auctor* > rom. *autor* (n.).

lat. *auctoritas* > rom. *autoritate* (n.).

lat. *auxilium* „ajutor“, de unde *auxiliaris* > rom.
auxiliar.

Cu pref.:

lat. *adaugeo* > rom. *a adăuga*.

lat. *inauguro* > rom. *a inaugura* (n.); inovațiile înce-
peau cu consultarea augurilor.

16. aus-

alior

aur

lat. *aurum* > rom. *aur*.

Deriv.:

lat. *aureolus* > rom. *alior*.

lat. *aureola* > rom. *aureolă* (n.).

B

17. bac-

bacil

imbecil

lat. *bacculum* „băț“.

Deriv.:

lat. dimin. *baccillum* > rom. *bacil* (n.).

Cu pref.:

lat. *imbecillis* „care umblă sprijinindu-se în băț“, apoi „slab“, „prost“ > rom. *imbecil* (n.).

18. bapt-

boteza

vopsi

lat. *baptizo* (din. gr. *baptizo* „a scufunda“) > rom. *boteza*.

Deriv.:

lat. *baptista* „botezător“, devenit nume de persoană
fr. *Batiste*, apoi *batiste* (după numele unui fabricant)
> rom. *batistă*.

Din ngr. *vapto*, prin bg. *vapsam*, rom. *văpsi*, *vopsi*.

19. barbar

barbar

brav

lat. *barbarus* „care nu e nici grec nici roman“ (împrumutat din greacă, unde *barbaros* însemna „negrec“)
> rom. *barbar* (n.); it. *bravo* > fr. *brave* > rom. *brav*.

20. batt-

bătaie

abajur

lat. *battuo* > rom. *a bate*.

Deriv.:

lat. tz. *battualia* > rom. *bătaie*; it. *battaglia* > ngr. *batalia* > rom. *bătălie*.

fr. *batterie* > rom. *baterie*.

it. *battaglione* > fr. *bataillon* > rus. *batalion* > rom. *batalion*.

Cu pref.:

lat. *abbattuo* > rom. *abate*; deriv. fr. *abattage* > rom. *abataj*.

lat. *combattuo > rom. *combate* (n.).

fr. *rabattre* „a scădea o sumă“ > germ. *Rabbat* > rom. *rabat*.

Comp.:

(cu fr. *jour* „zi“) fr. *abat-jour* > rom. *abajur*.

21. *blast-*

blestema

blam

lat. *blastemo* (împrumutat din gr. *blasphemeo*) > rom. *a blestema*; fr. *blâmer* > rom. *a blama*; fr. *blâme* > rom. *blam*.

22. *brac-*

brăcinar

ambreiaj

lat. *braca* „pantaloni“ (împrumutat din celtică).
Deriv.:

rom.: *a îmbrăca*, *a dezbrăca*, *brăcinar*.

fr. *embrayer* > rom. *a ambreia*.

fr. *débrayer* > rom. *a debreia*.

fr. *embrayage* > rom. *ambreiaj*.

fr. *débrayage* > rom. *debreiaj*.

23. *branc-*

bransă

îmbrîncei

lat. *branca* „labă“ > rom. *brîncă*, de unde deriv. *a îmbrîncei*; fr. *branche* „ramură“ > rom. *bransă*.

24. *breu-*

brumă

brevet

lat. *brevis* „scurt“; vechi superlativ lat. **breuima* > lat. *bruma* „cea mai scurtă zi“, apoi „iarnă“ > rom. *brumă*.

Deriv.:

lat. *breuiarium* > rom. *breviar*.

fr. dimin. *brevet* „notă scurtă“ > rom. *brevet*.

25. *bucc-*

bucată

debușeu

lat. *bucca* „gură“ > rom. *bucă*.

Deriv.:

lat. dimin. *buccula* > fr. *boucle* > rom. *bucălă*.

fr. *bouche* „gură“, deriv. *débouché* „ieșire dintr-un loc strîmt“ > rom. *debușeu*.

fr. *buccal* > rom. *bucal*.

rom. *îmbuca*, *bucată* (la origine „îmbucătură“), *bucate*.

26. *bull-*

bulion

bolero

lat. *bulla* „bășică“ > rom. *bulă* (n.). În evul mediu, lat. *bulla* a ajuns să însemne „stampilă“, apoi „act

prevăzut cu o stampilă“, de unde deriv. it. *bolletino*
> fr. *bulletin* > rom. *buletin*.

Alte deriv.:

lat. *bullio* „a fierbe“, de unde fr. *bouillon* > rus.
бульон > rom. *bulion*.

lat. *ebullitio* > fr. *ébullition* > rom. *ebuliție*.

sp. *bolero* „un fel de haină“, „un fel de dans“, apoi
„dansator“ > fr. *boléro* > rom. *bolero*.

C

27. *cad-*

occident

deșeu

lat. *cado* > rom. *cădea*.

Deriv.:

De la sup. lat., *casus* „cădere“, apoi „întîmplare“
> rom. *caz* (n.).

lat. *caducus* „căzător“ > rom. *caduc* (n.).

Cu pref.:

lat. *accido* „a se întîmpla“, part. prez. *accidens* > rom.
accident (n.)

lat. *decido*¹ > rom. *a decădea* (n.); deriv. fr. *déchet*
> rom. *deșeu*.

lat. *excido* > rom. *a scădea*; deriv. it. *scadenza* > rom.
scadență.

lat. *incidens* > rom. *incident* (n.), cu încă un pref.,
fr. *coïncidence* > rom. *coincidență*.

lat. *occido*¹ „a apune“, part. prez. *occidens* > rom.
occident (n.); deriv. lat. *occasio* > rom. *ocazie* (n.).

lat. *recido* „a cădea din nou“, de unde lat. med.
recidiua > rom. *recidivă* (n.); deriv. fr. *récidiviste*
> rom. *recidivist*.

Desigur dintr-un derivat lat. neatestat *occasiono,
provine rom. *a cășuna*.

28. *caed-*

ciment

ucide

lat. *caedo* „a tăia“.

Deriv.:

lat. *caementum* „piatră tăiată“ > fr. *ciment* > rom.
ciment.

lat. *caesura* „tăietură“ > rom. *cezură* (n.).

Cu pref.:

concisus > rom. *concis* (n.).

lat. *decido*² > rom. *a decide* (n.).

lat. *incisiuus* > rom. *incisiv* (n.).

lat. *occido*² > rom. a *ucide*.

praecisus > rom. *precis* (n.).

29. cal-

chiar

colindă

lat. *calo* „a striga“.

Deriv.:

lat. *kalendae* „primele zile ale lunii“ (se strigau), de unde *calendarium* > rom. *calendar* (n.) și, prin intermediul v. sl. *kolenda*, rom. *colindă*, a *colinda*.

lat. *clamo* „a striga“ > rom. a *chema*.

lat. *classis* „chemare“, apoi „contingent“, „grupare“ > rom. *clasă* (n.); de aici *classicus* > rom. *clasic* (n.).

lat. *clarus* „care se aude bine“, apoi „limpede“ > rom. *chiar*.

Cu pref.:

lat. *concilium* „convocare“ > rom. *conciliu* (n.), de unde lat. *concilio* „a aduna“, apoi „a pune de acord“ > rom. a *concilia* (n.).

lat. *declamo* > rom. a *declama* (n.).

lat. *declaro* > rom. a *declara* (n.).

lat. *exclamo* > rom. a *exclama* (n.).

lat. *intercalo* „a anunța o zi sau o lună suplimentară (cum ar fi la noi 29 februarie)“ > rom. a *intercala*.

lat. *proclamo* > rom. a *proclama* (n.).

lat. *reclamo* > rom. a *reclama* (n.).

Comp.:

(cu lat. *nomen* „nume“) lat. *nomenclator* „sclavul care striga numele“, de unde lat. *nomenclatura* > rom. *nomenclatură* (n.).

30. cal-

scălda

șofer

lat. *calidus* > rom. *cald*.

Deriv.:

lat. *caldaria* > rom. *căldare*.

lat. *caldura > rom. *căldură*.

fr. *chaudron* „cazan“ > rom. *șodron*, răspîndit sub forma greșită *șotron*.

Cu pref.:

lat. *excaldo* > rom. a *scălda*.

fr. *réchaud* > rom. *reșou*.

Comp.:

(cu lat. *facio* „a face“) lat. *calefacio* „a încălzi“ > fr. *chauffer*, de unde fr. *chauffeur* > rom. *șofer*.

31. cal-

calomnie

șalanj

lat. *calumnia* > rom. *calomnie* (n.); v. fr. *challenge* „reclamație“, „sfidare“ > engl. *challenge* > fr. *challenge* > rom. *șalanj*.

32. calc-

călțunași

șosea

lat. *calx* „călcii“.

Deriv.:

lat. *calco* > rom. *a călca*.

lat. *calcaneum* > rom. *călcii*.

lat. *calceus* „încălțăminte“, de unde deriv. it. *calzone* „nădragi“ > (prin ngr. *kalțuni* și bg. *kalțun*) rom. *călțun*, *colțun*, dimin. *călțunași*, *colțunași* (desert care seamănă cu un ciorap).

lat. *calceo* > fr. *chausser* „a încălța“, de unde fr. *chausson* > rom. *șoșon*; fr. *chaussette* > rom. *șosetă*; fr. *chaussée* > rom. *șosea*.

Cu pref.:

lat. *incalceo* > rom. *a încălța*.

lat. *incolco* „a strivi cu piciorul“ > rom. *a inculca* (n.).

lat. *recalcitrans* „care zvîrle cu copitele“ > rom. *recalcitrant* (n.).

33. camer-

camarad

șambelan

lat. *camera* (din gr. *kamara*; din ngr. *kamara* vine *cămară* al nostru) > rom. *cameră* (n.).

Deriv.:

sp. *camarada* „tovarăș de cameră“ > fr. *camarade* > rom. *camarad*.

sp. *camarilla* „cămăruță“ > fr. *camarilla* > rom. *camarilă*; deriv. germ. *Kämmerling* > fr. *chambellan* > rom. *șambelan*.

34. camp-

cîmp

șampanie

lat. *campus* > rom. *cîmp*.

Deriv.:

lat. *campio* > rom. *campion* (n.).

lat. *campania* > rom. *campanie* (n.); fr. *champagne*, care a devenit numele unei regiuni, iar de la aceasta, al unei băuturi > rom. *șampanie*.

35. cand-

candidat

incendiu

lat. *candeo* „a arde“.

Deriv.:

lat. *candor* „albeață, puritate“ > rom. *candoare* (n.).

lat. *candidus* „alb“ > rom. *candid* (n.).

lat. *candela* > gr. *kandila* > v. sl. *kandilo* > rom. *candelă*.

lat. *candelabrum* > rom. *candelabru* (n.).

lat. *candidatus* „îmbrăcat în alb“, apoi „candidat la o magistratură“ (candidații erau îmbrăcați în alb, fără insignele clasei căreia îi aparțineau) > rom. *candidat* (n.).

Cu pref.:

lat. *incandescens* „care e în flăcări“ > rom.

incandescent (n.).

lat. *incendium* > rom. *incendiu* (n.).

36. can-

accent

șarm

lat. *cano* „a cînta“.

Deriv.:

lat. *canto* > rom. *a cînta*; fr. *chanter*, deriv. *chantage*

> rom. *șantaj*; fr. (*café*) *chantant* > rom. *șantan*; fr.

chanteuse > rom. *șanteză*; fr. *chansonnette* > rom. *șansonetă*.

lat. *carmen* „cîntec, vrajă“ > fr. *charme* „farmec“ > rom. *șarm*.

Cu pref.:

rom. *încînta*, *descînta*.

lat. *accentus* „intonație“ > rom. *accent* (n.).

37. cap-

încăpea

rețetă

lat. *capio* „a apuca“.

Deriv.:

lat. *capto* > rom. *a capta* (n.).

lat. *captivus* > rom. *captiv* (n.).

lat. *capabilis* „care poate cuprinde“ > rom. *capabil* (n.).

lat. *capacitas* > rom. *capacitate* (n.).

Cu pref.:

lat. *accepto* > rom. *a accepta* (n.).

lat. *acceptio* > rom. *accepție* (n.).

lat. *anticipo* > rom. *a anticipa* (n.).

lat. *concupio* > rom. *a concepe* (n.).

lat. *conceptio* > rom. *concepție* (n.).

lat. *deceptio* (la origine, „prindere în cursă“) > rom. *decepție* (n.).

lat. *exceptio* > rom. *excepție* (n.).

lat. *incipio* > rom. *a începe*.

lat. *interceptio* > rom. *intercepție* (n.).

lat. *percipio* > rom. *percepe* (n.), rom. *pricepe*.

lat. *perceptio* > rom. *percepție* (n.).

lat. *praeceptor* > rom. *preceptor* (n.).

lat. *receptio* > rom. *recepție* (n.).

lat. *recipiens* > rom. *recipient* (n.).

lat. inf. perf. *recepisse* > rom. *recipisă* (n.).

lat. part. perf. fem. *recepta* > it. *ricetta* > ngr. *refeta* > rom. *rețetă*.

lat. tz. *susceptibilis* > rom. *susceptibil* (n.).

lat. *occupo* > rom. *a ocupa* (n.).

lat. *recupero* > rom. *a recupera* (n.).

Formații românești: *a încăpea*, *a agăța*, *a se cățăra*.

Comp.:

(cu lat. *avis* „pasăre“) lat. *aucupo* > rom. *a apuca*.

(cu pref. *ex-* și cu lat. *manus* „mână“) lat. *emancipo* > rom. *a emancipa* (n.).

(cu lat. *munus* „sarcină“) lat. *municipium* > rom. *municipiu* (n.).

(cu lat. *pars* „parte“) lat. *participo* > rom. *a participa* (n.).

(cu lat. *primus* „prim“) lat. *princeps* > fr. *prince* > germ. *Prinz* > rom. *prinț*; deriv. lat. *principium* > rom. *principiu* (n.), lat. *principalis* > rom. *principal* (n.).

38. cap-

capot

eșapament

lat. *cappa* „manta“ > rom. *capă* (n.).

Deriv.:

lat. dimin. *cappella* > rom. *capelă* (n.).

fr. *capot* > rom. *capot*.

Cu pref.:

lat. **excappo* „a ieși din manta, lăsînd-o în mîinile celor care te țineau“ > rom. *a scăpa*; fr. *échapper*, de unde fr. *échappement* > rom. *eșapament*.

39. cap-

capriciu

șevro

lat. *capra* > rom. *capră*; fr. *chèvre*, it. *capra*.

Deriv.:

fr. *chevreau* „ied“ > rom. *șevro*.

it. *capriccio* > rom. *capriciu*.

40. cap-

capsă

șasiu

lat. *capsa* „cutie“ > rom. *capsă* (n.); it. *cassa* > rom. *casă* (de bani); fr. *caisse*.

Deriv.:

lat. dimin. *capsula* > rom. *capsulă* (n.).

it. dimin. *casseta* > rom. *casetă*.

fr. *caisson* > rom. *cheson*.

fr. *châssis* > rom. *șasiu*.

41. cap-

șef

precipita

lat. *caput* > rom. *cap*; fr. *chef* > rom. *șef*.

Deriv.:

lat. *capitalis* > rom. *capital* (n.), rom. *capitală* (n.).

lat. *capitale* „partea cea mai importantă (a averii)“ > fr. *cheptel* > rom. *șeptel*.

lat. *capitulum* > rom. *capitol* (n.).

lat. *capitellum* > rom. *capitel* (n.), rom. *căpețel*, *căpețea*.

fr. *cadeau* > rom. *cadou*.

lat. *capistrum* > rom. *căpăstru*.

lat. tz. *capitaneus* > rom. *căpitan* (n.).

Formații românești: *căpătii*, *căpăfină*, *încăpășina*, *căpăta*, *scăpăta*.

Cu pref.:

lat. *praecipito* „a se arunca cu capul înainte“ > rom. *a (se) precipita* (n.).

lat. mediev. *occipitalis* > rom. *occipital* (n.).

Comp.:

(cu lat. *bi-* „de două ori“) lat. *biceps* > rom. *biceps* (n.).

42. carp-

scărpina

excerpte

lat. *carpo* „a culege, a smulge“.

Cu pref.:

lat. *excarpino* > rom. *a scărpina*.

lat. *excerpta* > rom. *excerpte* (n.).

43. car-

caritate

monșer

lat. *carus* „drag, scump“ > fr. *cher*.

Deriv.:

lat. *caritas* > rom. *caritate* (n.).

Comp.:

(cu fr. *mon* „al meu“) fr. *mon cher* > rom. *monșer*.

44. carr-

cărare

șarjă

lat. *carrus* > rom. *car*.

Deriv.:

lat. *carraria* „drum de care“ > rom. *cărare*; it. *carriera* > fr. *carrière* > rom. *carieră*¹.

lat. pop. *carrico* > rom. (cu pref. *în-*) *a încărca*; deriv. fr. *charge* > rom. *șarjă*.

rom. *încărca*, *căruță*.

it. *caricatura* > fr. *caricature* > rom. *caricatură*.

Comp.:

fr. *char à bancs* „car cu bănci“ > ucr. *šaraban* > rom. *șarabană*.

45. cathedra

catedră

șezlong

lat. *cathedra* (din gr. *kathedra*) > rom. *catedră* (n.); fr. *chaire*, *chaise* „scaun“.

Comp.:

(cu fr. *longue* „lungă“), fr. *chaise-longue* > rom. *șezlong*.

46. caus-

cauză

seuza

lat. *causa* > rom. *cauză* (n.).

Deriv.:

lat. *causor* „a pune în cauză“ > fr. *causer* „a sta de vorbă“, de unde fr. *causerie* > rom. *cozerie*.

Cu pref.:

lat. *accuso* > rom. *a acuza* (n.).

lat. *excuso* „a scoate din cauză“ > rom. *a scuza* (n.).

lat. *recuso* > rom. *a recuza* (n.).

47. ced-

purcede

succes

lat. *cedo* „a merge“.

Deriv.:

lat. *cessio* > rom. *cesiune* (n.).

Cu pref.:

lat. *abcessus* > rom. *abces* (n.).

lat. *accessus* > rom. *acces* (n.).

lat. *antecessor* > rom. *antecesor* (n.).

lat. *concedo* > rom. *a concede* (n.).

lat. *concessio* > rom. *concesie* (n.).

lat. *decedo* > rom. *a deceda* (n.).

lat. *excedo* > rom. *a exceda* (n.).

lat. *necessarius* > rom. *necesar* (n.).

lat. *necessitas* > rom. *necesitate* (n.).

- lat. *praecedo* > rom. *a preceda* (n.).
 lat. *praedecessor* > rom. *predecesor* (n.).
 lat. *procedo* > rom. *a proceda* (n.), rom. *a purcede*.
 lat. *processus* > rom. *proces* (n.).
 lat. *processio* > rom. *procesiune* (n.).
 lat. *succedo* > rom. *a succeda* (n.).
 lat. *successio* > rom. *succesiune* (n.).
 lat. *successus* > rom. *succes* (n.).

48. cern-

ciur

concert

lat. *cerno* „a alege, a distinge“, „a vedea“, apoi „a cerne“ > rom. *a cerne*.

Din aceeași rădăcină, lat. *certus* „ales“, apoi „fixat“ > rom. *cert* (n.).

Din altă variantă a rădăcinii, lat. *cribrum* > rom. *ciur*.

Deriv.:

lat. *crimen* „ceea ce servește pentru alegere“, apoi „acuzare, vină“ > rom. *crimă* (n.).

lat. *certo* „a încerca să obții hotărîrea, a dezbate“ > rom. *a se certa*, de unde *ceartă*, format în românește.

Cu pref.:

lat. *concerno* „a fi privitor la“ > engl. *concern* > rom. *concern*.

lat. *concertus* „pregătit în comun“ > it. *concerto* > rom. *concert*.

lat. *decerno* > rom. *a decerna* (n.).

fr. *déconcerter* > rom. *a deconcerta*.

lat. *decretum* > rom. *decret* (n.).

lat. *discerno* > rom. *a discerne* (n.).

lat. *discretus* > rom. *discret* (n.).

lat. *discrimino* > rom. *a discrimina* (n.).

lat. *excerno* „a da la o parte pleava“, de unde *excrementum* > rom. *excrement* (n.).

lat. *incrimino* > rom. *a incrimina* (n.).

lat. *secretus* > rom. *secret* (n.).

rom. *critic*, *criză*, care provin din aceeași rădăcină indo-europeană, sînt împrumutate în latină din greacă (gr. *kritikos*, *krisis*).

49. chart-

hîrtie

cartuș

lat. *charta* „foaie de hîrtie“ (împrumutat din gr. *khartes*) > rom. *carte*; ngr. *hartis* > v. sl. *harŭtiŭa* > rom. *hîrtie*.

Deriv.:

fr. *cartouche* (la origine sul de hirtie în care se înfășura explozivul) > rom. *cartuș*.

50. *ci-*

deștept

solicita

lat. *ci(e)o* „a chema“.

Deriv.:

lat. *cito* > rom. *a cita* (n.).

Cu pref.:

lat. *excito* > rom. *a excita* (n.).

lat. *deexcito* „a trezi din somn“ > rom. *a deștepta*.

lat. part. perf. *deexcitus* > rom. *deștept*.

lat. *incito* > rom. *a incita* (n.).

lat. *recito* > rom. *a recita* (n.).

lat. *suscito* > rom. *a suscita* (n.).

Comp.:

(cu lat. *sollus* „întreg“) lat. *sollicito* > rom. *a solicita* (n.).

51. *cil-*

cil

sprinceană

lat. *cilium* „pleoapă“ > rom. *cil* (n.).

Cu pref.:

lat. *supercilium* > rom. *sprinceană*.

52. *clau-*

cheie

clavecin

lat. *clavis* > rom. *cheie*.

Din aceeași rădăcină, lat. *claudio* „a închide“.

Deriv.:

lat. mediev. *clausa* > rom. *clauză* (n.).

lat. dimin. *clauicula* > rom. *claviculă* (n.).

lat. *clauastro* > rom. *a claustra* (n.).

germ. *Klaviatur* > rom. *claviatură*.

v. fr. dimin. *closet* „loc închis“ > engl. *closet* > rom. *closet*.

Cu pref.:

lat. *conclauē* „local încuiat“ > rom. *conclav* (n.).

lat. *concludo* > rom. *a concludē* (n.), rom. *a conchide* (n.).

lat. *conclusio* > rom. *concluzie* (n.).

lat. *discludo* > rom. *a deschide*.

lat. *excludo* > rom. *a exclude* (n.).

lat. *inclavo* > rom. *a încheia*.

lat. *include* > rom. *a include* (n.), rom. *a închide*.
fr. *réclusion* > rom. *recluziune*.

Comp.:

(cu fr. *cymbale* „țambal“) fr. *clavicymbalum* > fr. *clavecin* > rom. *clavecin*.

53. cing-

cingătoare

incintă

lat. *cingo* „a încinge“ > rom. (dial., inv.) *a cinge*.

Deriv.:

Format în rom.: *cingătoare*.

fr. *ceinture* > rom. *centură*.

fr. *ceinturon* > rom. *centiron*.

Cu pref.:

lat. *incingo* > rom. *încinge*.

fr. *enceinte* > rom. *incintă*.

lat. *succinctus* „suflecat“ > rom. *succint* (n.).

54. cli-

înehina

declin

lat. (numai cu pref.) *inclino* > rom. *a înclina* (n.),
rom. *a închina*.

lat. *declino* „a cobori“, „a declina“ > rom. *a declina*
(n.); fr. *déclin* > rom. *declin*.

55. coqu-

cuhnie

pișcot

lat. *coquo* > rom. *a coace*.

Deriv.:

lat. *coctorium* > rom. *cuplor*.

lat. *coquina* „bucătărie“ > v. germ. *kuchina* > ucr.
kuhnja > rom. dial. *cuhnie*.

Cu pref.:

lat. *excoquo* > rom. *a scoace*.

lat. *praecox* > rom. *precoce* (n.); din lat. (*persica*)
praecocia „(persici) care se coc devreme“, apoi „caise“,
pe o cale foarte ocolită, a ajuns la noi reg. *apricoasă*
„caisă“.

Comp.:

(cu lat. *bis* „de două ori“) lat. *bis coctus* „copt de două
ori“ > fr. *biscuit* > rom. *biscuit*; it. *biscotto* > magh.
piskota > rom. *pișcot*.

56. *cord-***curaj** **record**lat. *cor* „inimă“ > rom. *cord* (n.).

Deriv.:

lat. *cordialis* > rom. *cordial* (n.).fr. *courage* > rom. *curaj*.

Cu pref.:

lat. *concordia* > rom. *concordie* (n.).lat. *discordia* > rom. *discordie* (n.).lat. *recordor* „a-și aminti“ > engl. *record* > rom. *record*.57. *cre-***creație** **recrut**lat. *creo* > rom. *a crea* (n.).

Deriv.:

lat. *cresco* > rom. *a crește*.lat. *creatio* > rom. *creație* (n.).

Cu pref.:

lat. *concretus* „condensat“ > rom. *concret* (n.).lat. *excrementia* > rom. *excreșcență* (n.).lat. *recreatio* > rom. *recreație* (n.).fr. *recroître* „a se adăuga“, part. perf. fem. *recrue* > rom. *recrut*.58. *crep-***crăpa** **discrepanță**lat. *crepo* „a pocni“ > rom. *a crăpa*.

Cu pref.:

lat. *discrepo* „a suna în mod diferit“, deriv. lat. *discrepantia* > rom. *discrepanță* (n.).59. *crypt-***criptă** **grotesc**lat. *crypta* (împrumutat din gr. *krypte*) > rom. *criptă* (n.); it. *grotta* > rom. *grotă*.

Deriv.:

it. *grottesco* > rom. *grotesc*.60. *cub-***cuib** **sucumba**lat. *cubo* „a sta culcat“, *cumbo* „a se culca“.

Deriv.:

lat. **cubium* > rom. *cuib*; de aici deriv. rom. *a aciua*.lat. *cubitus* > rom. *cot*.

Cu pref.:

lat. *concupinus* „care doarme împreună“ > rom. *concubin* (n.).

lat. *incubo* „a cloci“, de unde lat. *incubatio* > rom. *incubație* (n.).

lat. *incumbo* (*remis*) „a se lăsa cu toată greutatea (pe visele)“ > rom. *a incumba* (n.).

lat. **excubulo* > rom. *a scula*.

lat. *succumbo* „a se încovoia sub povară“ > fr. *succomber* > rom. *a sucumba*.

61. cur-

eurios

sigur

lat. *cura* „grijă“ > rom. *cură* (n.).

Deriv.:

lat. *curo* „a îngriji“, part. perf. *curatus* > rom. *curat*.

lat. *curiosus* „care se îngrijește“ > rom. *curios* (n.).

lat. mediev. *curatela* > rom. *curatelă* (n.).

Cu pref.:

lat. *incuria* „lipsă de grijă“ > rom. *incurie* (n.).

lat. *procuro* > rom. *a procura* (n.); deriv. fr. *procureur* > rom. *procuror*.

lat. *securus* „fără grijă“ > it. *sicuro* > ngr. *siguros* > rom. *sigur*.

lat. *securitas* > rom. *securitate* (n.).

Comp.:

(cu lat. *sine* „fără“) lat. *sine cura* „fără grijă“ > rom. *sinecură* (n.).

62. cur-

suecursală

coridor

lat. *curro* „a alerga“ > rom. *a curge*. Din tema part. perf., lat. *cursus* > rom. *curs* (n.); fem. lat. *curso* > rom. *cursă* (n.); part. prez. lat. *currens* > rom. *curent* (n.); gerunziul lat. *currendo* > rom. *curînd* (la început însemna „alergînd“).

Deriv.:

fr. *courrier* > rom. *curier*.

it. *corridore* „încăpere prin care se poate alerga“ > fr. *corridor* > rom. *coridor*.

it. *corsaro* „cel care face curse“ > fr. *corsaire* > rom. *corsar*.

Cu pref.:

lat. *concursum* > rom. *concurs* (n.).

lat. *concurrent* > rom. *concurent* (n.).

lat. *decursus* > rom. *decurs* (n.).

lat. *discursus* > rom. *discurs* (n.).
 lat. *excursio* > rom. *excursie* (n.).
 lat. *incursio* > rom. *incursiune* (n.).
 lat. tz. *praecursor* > rom. *precursor* (n.).
 lat. *recursus* > rom. *recurs* (n.).
 lat. *succurro* „a alerga în ajutor“, deriv. fr. *succursale*
 > rom. *sucursală*.

D

63. da-

pierde

rentă

lat. *do* > rom. *a da*.

Deriv.:

lat. *dos* > rom. *dotă* (n.).
 lat. *doto* > rom. *a dota* (n.).
 lat. *dono* > rom. *a dona* (n.).
 lat. (part. perf. fem.) *data* > fr. *date* > rom. *dată*;
 fr. *dater* > rom. *a data*.
 lat. *dativus* > rom. *dativ* (n.).

Cu pref.:

lat. *abscondo* > rom. *a ascunde*.
 lat. *dedo* > rom. *a deda* (n.).
 lat. *edo*¹ „a da afară“, de unde lat. *editio* > rom. *edifie* (n.); lat. *editor* > rom. *editor* (n.); *editură* e format în românește.
 fr. *pardon* > rom. *pardon*.
 lat. *perdo* „a da cu totul“, apoi „a pierde“ > rom. *a pierde*.
 lat. *reddo* „a da înapoi“ > fr. *rendre*, deriv. fr. *rendement* > rom. *randament*; fr. *rente* > rom. *rentă*; fr. *rendez-vous* > rom. *randevu*; pe o cale complicată, pol. *arenda* > rom. *arendă*.
 lat. *tra(ns)do* > rom. *a trăda* (n.).

Comp.:

(cu lat. *manus* „mână“) lat. *mando* „a încredința“, sup. *mandatum* > rom. *mandat* (n.).

Cu pref.:

lat. pop. **commando* > rom. *a comanda* (n.); fr. *contremander* > rom. *a contramanda*; fr. *recommander* > rom. *a recomanda*.
 (cu lat. *uenum* „vînzare“) lat. *uendo* > rom. *a vinde*.
 Formații românești (de la part. fem. al lui *a da*):
îndată, *odală*.

64. *dec-***decan****dijmă**lat. *decem* > rom. *zece*.

Deriv.:

lat. *decanus* „șef a zece oameni“ > rom. *decan* (n.).lat. *december* „a zecea lună a anului la romani“ > rom. *decembrie* (n.).lat. *decima* „a zecea (parte)“ > magh. *dézsma* > rom. *dijmă*.lat. *decimo* „a omorî unul din zece“ > rom. *a decima* (n.).65. *dec-***decor****demn**lat. *decet* „șade bine“.

Deriv.:

lat. *decor* „frumusețe“ > rom. *decor* (n.).lat. *decoro* > rom. *a decora* (n.).lat. *indecent* > rom. *indecent* (n.).lat. *dignus* > rom. *demn* (n.).66. *dent-***dinte****dantelă**lat. *dens* > rom. *dinte*, fr. *dent*.

Deriv.:

fr. *dentiste* > rom. *dentist*.fr. dimin. *dentelle* > rom. *dantelă*.67. *deu-***zău****adio**lat. *deus* > *zeu*, *zău*.

Comp.:

(cu lat. *dominus* „domn“) lat. *dominus deus* > rom. *dumnezeu*.(cu it. *a „la“*), it. *addio* > rom. *adio*.68. *dic-***vindeca****judet**lat. *dico* > rom. *a zice*.

Deriv.:

lat. *dicto* > rom. *a dicta* (n.).lat. *dictio* > rom. *dicțiune* (n.).lat. *dictator* > rom. *dictator* (n.).fr. *diseur* > rom. *dizeur*.

Cu pref.:

lat. *abdico* > rom. *a abdica* (n.).

lat. *condicio* > rom. *condiție* (n.).
 lat. *dedico* > rom. *a dedica* (n.).
 lat. *edictum* > rom. *edict* (n.).
 lat. *index* > rom. *index* (n.).
 lat. *indicium* > rom. *indiciu* (n.).
 lat. *indico* > rom. *a indica* (n.).
 lat. *interdico* > rom. *a interzice* (n.).
 lat. *praedico* > rom. *a prezice* (n.).
 lat. *praedico* > rom. *a predica* (n.), de unde și *predicat*.

Comp.:

(cu lat. *ius* „drept“) lat. *iudico* > rom. *a judeca*;
 lat. *iudicium* > rom. *județ*; lat. *juris dictio*
 > rom. *jurisdicție* (n.).
 (cu lat. *uerum* „adevăr“) lat. *ueridicus* > rom.
veridic (n.).
 (cu prima parte nelămurită) lat. *uindico* > rom.
a vindeca;
 lat. *uindicta* > it. *vendetta* > rom. *vendetă*; fr.
revendiquer > rom. *a revendica*; fr. *revanche* > rom.
revanșă.

69. die-

zi

ajur

lat. *dies* > rom. *zi*.

Deriv.:

lat. *diurnus* > rom. *diurn* (n.); fr. *jour* „zi“, de unde
 fr. *journal* > rom. *jurnal*.

Cu pref.:

lat. **subdiurn-* > fr. *séjour* > rom. *sejur*.

Comp.:

(cu fr. *a „la“*) fr. *ajour* „prin care se vede“ > rom.
ajur.

(cu lat. *hac* „în aceasta“) rom. *azi*.

(cu lat. *quot* „cît“) lat. *quotidianus* > rom. *cotidian*.

(cu lat. *medius* „mijlociu“) lat. *meridianus* > rom.
meridian (n.).

lat. *ad mediam diem* „la mijlocul zilei“ > rom. *amiază*.

70. dol-

duios

indolență

lat. *doleo* „a suferi“ > rom. *a durea*.

Deriv.:

lat. *dolium* > rom. *doliu* (n.); format în românește:
duios.

Cu pref.:

lat. *indolentia* „apatie“ > rom. *indolență* (n.).

fr. *condoléance* > rom. *condoleanțe*.

71. dom-

damă

duminică

lat. *domus* „casă“ > rom. *dom* (n.).

Deriv.:

lat. *dominus* „stăpîn“ > rom. *domn*, fem. lat. *domina* > rom. *doamnă*; fr. *dame* > rom. *damă*.

lat. *domino* > rom. *a domina* (n.).

lat. *dominium* > rom. *domeniu* (n.).

lat. *dominica* „(ziua) domnului“ > rom. *duminică*.

lat. *domesticus* > rom. *domestic* (n.).

lat. *domicilium* > rom. *domiciliu* (n.).

72. du-

doi

rebel

lat. *duo* > rom. *doi*.

Deriv.:

Format în rom.: *a îndoi*.

lat. *dubius* > rom. *dubiu* (n.).

lat. *dubiosus* > rom. *dubios* (n.).

lat. *dubito* > fr. *douter* „a se îndoi“, de unde cu pref. fr. *redouter* „a se teme“, derivat *redoutable* > rom. *redutabil*.

lat. *duellum* „luptă în doi“ > rom. *duel* (n.); *duellum* a căpătat de timpuriu varianta lat. *bellum* „război“, deriv. lat. *bellicosus* > rom. *belicos* (n); cu pref.,

lat. *rebellis* > rom. *rebel* (n.).

lat. *duis* > lat. *bis* > rom. *bis* (n.).

lat. tz. *combino* > rom. *a combina* (n.); deriv. fr. *combinaison* > rom. *combinezon*; deriv. rus *kombinat* > rom. *combinat*.

Formații românești: *îmbina*, *dezbinda*.

Comp.:

(cu lat. *plico*, vezi 181) lat. *duplex* > fr. *double* > rom. *dublu*; lat. *duplicitas* > rom. *duplicitate* (n.).

Format în rom.: *a îndupleca*.

73. dur-

îndura

durabil

lat. *durus* > rom. *dur* (n.).

Deriv.:

lat. *duro* > rom. *a dura* (n.); lat. *durabilis* > rom. *durabil* (n.).

Cu pref.:

lat. *induro* > rom. *a se îndura*.

E

74. ed-

iască

obez

lat. *edo*² „a mânca“.

Deriv.:

lat. *esca* „hrană, momeală“, apoi „iască“ > rom. *iască*.

Cu pref.:

lat. *comedo* „mîncău“ > rom. *comedon* (n.); lat. *comestibilis* > rom. *comestibil* (n.).

lat. *obesus* > fr. *obèse* > rom. *obez*.

75. ei-

ieși

ambiție

lat. *eo* „a merge“.

Deriv.:

lat. *iter* „drum“, de unde lat. *itinerarium* > rom. *itinerar* (n.).

Cu pref.:

lat. *ambio* „a da tîrcoale“, de unde lat. *ambitio* > rom. *ambiție* (n.); fr. *ambiance* > rom. *ambianță*.

lat. *circuilus* > rom. *circuit* (n.).

lat. *comes* „tovarăș de drum“ > fr. *comte* > rom. *conte*.

lat. *exeo* > rom. *a ieși*; cu pref. *re-*, it. *riuscire* > rom. *a reuși*.

lat. *pereo* > rom. *a pieri*.

lat. *praetor* „care merge înainte“, apoi numele unui magistrat > rom. *pretor* (n.).

lat. *praeteritum* > rom. *preterit* (n.).

lat. *subeo* > rom. *a sui*; part. perf. lat. *subitus* „venit pe neașteptate“ > rom. *subit* (n.).

lat. *transeo* „a trece“, de unde *transitus* > fr. *transit* > rom. *tranzit*.

lat. *transitio* > fr. *transition* > rom. *tranziție*.

lat. *transitiuus* > fr. *transitif* > rom. *tranzitiv*.

fr. *transe* > rom. *transă*.

76. em-

premiu

iredentist

lat. *emo* „a lua“.

Cu pref.:

lat. *eximo* „a scoate“, deriv. *exemplum* > rom. *exemplu* (n.).

lat. *perimo* „a nimici“ > rom. *a perima* (n.), deriv.

lat. *peremptorius* > rom. *peremptoriu* (n.).

lat. *praemium* > rom. *premiu* (n.).

lat. *promo* „a scoate“, part. perf. *promptus* > rom. *prompt* (n.): s-a pornit de la sabia scoasă din teacă.

lat. *redimo* „a răscumpăra“, „a elibera din sclavie“, de unde it. *irredentista* > rom. *iredentist* (o organizație care lupta pentru eliberarea Italiei se numea *Italia irredenta* „Italia neeliberată“).

lat. *sumo* „a lua“, de unde, cu alte pref.:

lat. *assumo* > rom. *a asuma* (n.).

lat. *consumo* > rom. *a consuma* (n.).

lat. *praesumptio* > rom. *prezumție* (n.).

lat. *praesumptivus* > rom. *prezumtiv* (n.).

lat. *resumo* > rom. *a rezuma* (n.).

de la part. perf. lat. *sumptus* „cheltuială“, deriv. fr. *somptueux* > rom. *somptuos*.

77. es-

absent

posibil

lat. *sum* „a fi“.

Cu pref.:

lat. *absens* > rom. *absent* (n.).

lat. *intersum* „a fi la mijloc“, infinitiv *interesse* > rom. *interes* (n.).

lat. *praesens* > rom. *prezent* (n.).

lat. *repraesento* > rom. *a reprezenta* (n.).

Comp.:

(cu lat. *pot-* „în putere“) lat. *posse* „a putea“, de unde

lat. *possibilis* > rom. *posibil* (n.).

La acestea se adaugă formele de conjugare ale lui *a fi*, de felul lui *este*, *era* etc.

F

78. fa-

prefață

infanterie

lat. *for* „a vorbi“.

Deriv.:

lat. *fabula* „poveste“ > rom. *fabulă* (n.).

lat. *fama* „vorbire“, apoi „reputație“ > rom. *faimă* (n.), de unde *a defăima*.

lat. *fatum* „ceea ce s-a spus“, apoi „soartă“, de unde

lat. *fatalis* > rom. *fatal* (n.).

Cu pref.:

lat. *affabilis* „căruia i se poate vorbi“ > rom. *afabil* (n.).

lat. *ineffabilis* > rom. *inefabil* (n.).

lat. *infamia* > rom. *infamie* (n.).

lat. *infans* „care nu vorbește“, apoi „copil“ > sp. *infante* > rom. *infante*; lat. *infantis* > rom. *infantil* (n.); it. *infanteria* > rom. *infanterie*.

lat. *praefatio* > rom. *prefață* (n.).

79. *fabr-*

fereca

forjă

lat. *faber* „meșteșugar“ > rom. *faur*.

Deriv.:

Format în rom.: *a făuri*.

lat. *fabrica* > rom. *fabrică* (n.).

lat. *fabrico* > rom. *a fabrica* (n.), rom. *a fereca*; fr. *forge* > rom. *forjă*; fr. *forger* > rom. *forja*.

Comp.:

(cu fr. *or* „aur“) fr. *orfevre* > rom. *orfevră*; fr. *orfèvrerie* > rom. *orfevrărie*.

80. *fac-*

prefect

suprafață

lat. *facio* > rom. *a face*; sup. lat. *factum* > rom. *fapt*.

Deriv.:

lat. *facilis* > rom. *facil* (n.).

lat. *facilitas* > rom. *facilitate* (n.).

lat. *facultas* > rom. *facultate* (n.).

lat. *factio* > rom. *facțiune* (n.); fr. *façon* > rom. *fason*.

lat. *facies* > rom. *față*.

lat. *factor* > rom. *factor* (n.).

lat. *factura* > rom. *factură* (n.), rom. *făptură*.

Cu pref.:

lat. *affectus* > rom. *afect* (n.).

lat. *affecto* > rom. *a afecta* (n.).

lat. tz. *affectiuus* > rom. *afectiv* (n.).

fr. *affection* > rom. *afecțiune*.

lat. *confectio* > rom. *confecție* (n.).

lat. *deficio* „a lipsi“, persoana a 3-a singular *deficit* > rom. *deficit* (n.); sup. lat. *defectum* > rom. *defect* (n.); fr. *déficience* > rom. *deficiență*; fr. *défaites* „înfrângere“, de unde fr. *défaitiste* > rom. *defetist*.

lat. *difficilis* > rom. *dificil* (n.).

lat. *effectus* > rom. *efect* (n.).

lat. *efficax* > rom. *eficace* (n.).

fr. *efficient* > rom. *eficient*.

lat. *infectus* > rom. *infect* (n.).

lat. *perfectus* > rom. *perfect* (n.).

lat. *praefectus* > rom. *prefect* (n.).

fr. *profit* > rom. *profit*; fr. *profiterole* > rom. *profiterol*.

lat. *sufficiens* > rom. *suficient* (n.).

lat. *superficies* > fr. *surface* > rom. *suprafață*.

Vezi și 153.

81. *farc-*

infaret

farsă

lat. *farcio* „a umple“ (în special cu privire la mâncări cu tocătură).

Deriv.:

fr. *farce* „pasaj comic introdus într-o piesă“ > rom. *farsă*.

Cu pref.:

fr. *infarctus* > rom. *infarct*.

82. *fasc-*

fascist

înfășa

lat. *fascis* „mănunchi“, *fascie* „bandă de stofă“ > rom. *fașă*, de unde *înfășa*, *înfășura*.

Deriv.:

lat. dimin. *fasciculus*, *fascicula* > rom. *fascicul* (n.), *fasciculă* (n.).

lat. *fascina* > rom. *fascină* (n.).

it. *fascismo*, *fascista* (magistrații romani aveau ca simbol „fasce“) > rom. *fascism*, *fascist*.

83. *fer-*

diferență

luceafăr

lat. *fero* „a purta“.

Deriv.:

lat. *fertilis* > rom. *fertil* (n.).

Cu pref.:

lat. *tz. circumferentia* > rom. *circumferință*.

lat. *confero* > rom. *a conferi* (n.).

lat. *conferentia* > rom. *conferință* (n.).

lat. *defero* > rom. *a deferi* (n.).

lat. *differo* > rom. *a diferi* (n.).

lat. *differentia* > rom. *diferență* (n.).

lat. *indifferens* > rom. *indiferent* (n.).

lat. *offero* > rom. *a oferi* (n.).

fr. *offerte* > rom. *ofertă*.

lat. *praefero* > rom. *a prefera* (n.).

lat. *profero* > rom. *a profera* (n.).

lat. *refero* > rom. *a referi* (n.).

lat. *suffero* > rom. *a suferi*.

lat. *transfero* > rom. *a transfera* (n.).

Supinul lat. *fero* este *latum*.

Cu pref.:

lat. *ablativus* > rom. *ablativ* (n.).

lat. *collatio* > rom. *colațiune* (n.).

lat. *delator* > rom. *delator* (n.).

lat. *praelatus* „pus în frunte“ > rom. *prelat* (n.).

lat. *relatio* > rom. *relație* (n.).

lat. tz. *relativus* > rom. *relativ* (n.).

lat. *translatio* > rom. *translație* (n.).

Comp.:

(cu lat. *lux* „lumină“) lat. *lucifer* > rom. *luceafăr*.

84. *fes-*

feri

profan

lat. *ferio* „a sărbători“ > rom. *a feri* (probabil aplicat mai întâi la zilele de sărbătoare).

Deriv.:

lat. *festivus* > rom. *festiv* (n.).

lat. *festivitas* > rom. *festivitate* (n.).

Din aceeași rădăcină e lat. *fanum* „templu“.

Deriv.:

lat. *fanaticus* > rom. *fanatic* (n.).

Cu pref.:

lat. *profanus* > rom. *profan* (n.).

lat. *profano* > rom. *a profana* (n.).

85. *fig-*

fișiu

sufix

lat. *figo* „a înfige“, part. perf. *fixus* > rom. *fix* (n.).

Deriv.:

lat. *fibula* > rom. *fibulă* (n.).

fr. *fiche* > rom. *fișă*.

fr. *fichu* > rom. *fișiu*.

Cu pref.:

fr. *afficher* > rom. *a afișa*.

lat. *infigo* > rom. *a înfige*.

lat. *praefixus* > rom. *prefix* (n.).

lat. *suffixus* > rom. *sufix* (n.).

86. *fil-*

fir

fosila

lat. *filum* > rom. *fir*.

Deriv.:

lat. tz. *filo* „a toarce“ > fr. *filer* > rom. *a fila* (și cu privire la lampă).

lat. *tz. filamentum* > rom. *filament* (n.).

fr. *filature* > rom. *filatură*.

fr. *filière* > rom. *filieră*.

fr. dim. *filet* > rom. *fileu*.

fr. *filon* > rom. *filon*.

Cu pref.:

fr. *défiler* „a trece unul câte unul“ > rom. *a defila*;

fr. *défilé* „strimtoare prin care se trece unul câte unul“ > rom. *defileu*.

fr. *profil* „bordură“ > rom. *profil*.

Comp.:

(cu it. *grano* „bob“) it. *filigrana* > fr. *filigrane* > rom. *filigran*.

(cu fr. *fors-* „afară“) fr. *faufiller* > rom. *a se fofila*.

87. *firm-*

fermă

infirm

lat. *firmus* „solid, stabil“ > rom. *firm* (n.); fr. *ferme* (arendare durabilă) > rom. *fermă*.

lat. mediev. *firma* „convenție“ > rom. *firmă* (n.).

Deriv.:

lat. *firmamentum* „tărie“ > rom. *firmament* (n.).

fr. *fermoir* > rom. *fermoar*.

Cu pref.:

lat. *affirmo* > rom. *a afirma* (n.).

lat. *confirmo* > rom. *a confirma* (n.).

lat. *infirmo* > rom. *a infirma* (n.).

lat. *infirmus* > rom. *infirm* (n.); fr. *infirmerie* > rom. *infirmerie*.

88. *fla-*

afla

sufleor

lat. *flo* „a sufla“.

Cu pref.:

lat. *afflo* „a sufla spre“ > rom. *a afla*.

lat. *conflo* „a aduna prin suflare“ > fr. *gonfler* „a umfla“, apoi, cu un nou pref., fr. *dégonfler* > rom. *a degonfla*.

lat. *inflo* > rom. *a umfla*.

lat. *sufflo* > rom. *a sufla*, de unde rom. *suflet*; fr. *souffle* > rom. *suflu*; fr. *soufflé* > rom. *sufleu*; fr. *souffleur* > rom. *sufleor*.

89. *flu-*

influență

flotă

lat. *fluo* „a curge“.

Deriv.:

- lat. *fluctuo* „a se legăna pe valuri”.
fr. *flotter*, de unde apoi fr. *flotte* > rom. *flotă*.
lat. *fluidus* > rom. *fluid* (n.).
lat. *fluor* „scurgere” > rom. *flori* „menstruație”.
lat. *fluuius* > rom. *fluviu* (n.).
lat. *fluxus* > rom. *flux* (n.).

Cu pref.:

- lat. *affluens* > rom. *afluent* (n.).
lat. *confluens* > rom. *confluent* (n.).
lat. *confluentia* > rom. *confluență* (n.).
lat. *influens* > rom. *influent* (n.).
lat. *influentia* > rom. *influență* (n.).
lat. *superfluus* > rom. *superfluu*.

90. *fod-*

sat

fustă

- lat. *fodio* „a săpa”, part. perf. fem. *fossa* > rom. *fosă* (n.).

Deriv.:

- lat. *fossilis* > rom. *fosil* (n.).
lat. *fossatum* „șanț” (făcut în jurul localității, pentru apărare) > rom. *sat*; de aici numele de localitate egipteană *Fustat*, de unde ngr. *fusta* > rom. *fustă*.

91. *foll-*

fuior

treflă

- lat. *follium* (*follia*) „frunză” > rom. *foaie*.

Deriv.:

- lat. dimin. *folliolum* > rom. *fuior*.
fr. *feuilleter* > rom. *a foileta*.
fr. *feuilleton* > rom. *foileton*.
fr. *feuilletage* > rom. *foietaj*.

Cu pref.:

- lat. **subfollico* > rom. *a sufleca*.

Comp.:

- (cu lat. *tres* „trei”) lat. *trifollium* > rom. *trifoi*; fr. *trèfle* > rom. *treflă*.

92. *form-*

frumos

informa

- lat. *forma* > rom. *formă* (n.).

Deriv.:

- lat. *formo* > rom. *a forma* (n.).
lat. *formalis* > rom. *formal* (n.).

lat. *formula* > rom. *formulă* (n.).

lat. *formosus* > rom. *frumos*.

Cu pref.:

lat. *conformo* > rom. *a conforma* (n.).

lat. *deformo* > rom. *a deforma* (n.).

lat. mediev. *difformis* > fr. *difforme* > rom. *diform*.

lat. *informo* „a da o formă” > fr. *informer* > rom. *a informa*.

lat. *informis* > rom. *inform* (n.).

lat. *reformato* > rom. *a reforma* (n.).

lat. *transformo* > rom. *a transforma* (n.).

93. *frag-*

naufragiu

refren

lat. *frango* > rom. *a frînge*.

Deriv.:

lat. *fragmentum* > rom. *fragment* (n.).

lat. **fragmento* > rom. *a frămînta*.

lat. *fractura* > rom. *fractură* (n.).

lat. *fragilis* > rom. *fragil* (n.).

lat. *fractio* > rom. *fracție* (n.); fr. *effraction* > rom. *efracție*.

Cu pref.:

lat. *refractio* > rom. *refracție* (n.); fr. *réfractaire* > rom. *refractor*.

lat. *refrango* „a sparge” > fr. deriv. *refrain* (sensul primitiv va fi fost „întrerupere”) > rom. *refren*.

lat. *suffragium* „vot” (sensul a pornit desigur de la zgomotul aplauzelor) > rom. *sufragiu*.

Comp.:

(cu lat. *navis* „corabie”) lat. *naufragium* > rom. *naufragiu* (n.).

94. *front-*

frontispiciu

sfruntat

lat. *frons* > rom. *frunte*; fr. *front* > rom. *front*.

Deriv.:

fr. *frontal* > rom. *frontal*.

fr. *fronton* > rom. *fronton*.

fr. *frontière* > rom. *frontieră*.

Cu pref.:

fr. *affront* > rom. *afront*.

Format în românește: *înfrunța*.

fr. *confronter* > rom. *a confrunța*.

it. *sfrontato* > rom. *sfruntat*.

Com.p.:

(cu lat. *specio* „a privi“) lat. *frontispicium* > rom. *frontispiciu* (n.).

95. *fud-*

fontă

confuz

lat. *fundo*¹ „a vărsa“.

Deriv.:

lat. *fusio* „vărsare“ > rom. *fuziune* (n.).

lat. *futilis* „care se varsă“ > rom. *futil* „fără valoare“ (n.).

fr. *fondant* „care se topește“ > rom. *fondant*(ă).

fr. *fonte* > rom. *fontă*.

Cu pref.:

lat. *confundo* > rom. *a confunda* (n.).

lat. *confusio* > rom. *confuzie* (n.).

lat. *confusus* > rom. *confuz* (n.).

lat. *diffusio* > rom. *difuziune* (n.).

lat. *effusio* > rom. *efuziune* (n.).

lat. *infusio* > rom. *infuzie* (n.).

lat. *profusio* > rom. *profuziune* (n.).

lat. *transfusio* > rom. *transfuzie* (n.).

96. *fund-*

scufunda

funciar

lat. *fundus* „fund“, „teren“ > rom. *fund*.

Deriv.:

lat. *fundo*² > rom. *a funda* (n.).

lat. *fundamentum* > rom. *fundament* (n.).

lat. *fundatio* > rom. *fundatie* (n.).

fr. *foncier* > rom. *funciar*.

Cu pref.:

lat. *confundo* > rom. *cufunda*, *scufunda*.

lat. *profundus* > rom. *profund* (n.).

Comp.:

(cu lat. *latus* „lat“) lat. *latifundium* > rom. *latifundiu* (n.).

97. *fung-*

funcție

defunct

lat. *fungor* „a îndeplini“.

Deriv.:

lat. *functio* „îndeplinire“ > rom. *funcție*.

Cu pref.:

lat. *defungor*, part. perf. *defunctus* „care și-a dus viața pînă la capăt“ > rom. *defunct* (n.).

G

98. gen-

cumnat

inginer

lat. *genus* „naștere, neam“ > rom. *gen* (n.).

Deriv.:

lat. *gens* > rom. *gintă* (n.).

lat. *gentilis* „de neam“ > rom. *gentil* (n.).

lat. *gener* > rom. *ginere*.

lat. *generalis* > rom. *general* (n.).

lat. *genitalis* > rom. *genital* (n.).

lat. *genitivus* > rom. *genitiv* (n.).

lat. *genius* > rom. *geniu* (n.).

lat. *germen* > rom. *germen* (n.).

Paralel se dezvoltă în latinește varianta *gna-*, devenită cu timpul *na-*:

lat. *nascor* > rom. *a se naște*.

Deriv.:

lat. *natalis* > rom. *natal* (n.).

lat. *natio* > rom. *nație* (n.), rom. *națiune* (n.).

lat. *natura* > rom. *natură* (n.).

lat. *nativus* „din naștere“ > fr. *naïf* > rom. *naiv*.

Cu pref.:

lat. *cognatus* „rudă“ > rom. *cumnat*.

fr. *congénital* > rom. *congenital*.

lat. *degenero* > rom. *a degenera* (n.).

lat. *indigena* > rom. *indigen* (n.).

lat. *ingenium* „fire, talent“; deriv. lat. *ingeniosus* > rom. *ingenios* (n.); fr. *ingénieur* > rom. *inginer*.

lat. **ne gens* > fr. *néant* > rom. *neant*.

lat. *praegnas* „înainte de naștere, gravidă“ > rom. *pregnant* (n.); deriv. lat. *impraegnor* > rom.

a impregna (n.).

Comp.:

(cu lat. *bene* „bine“) lat. *benignus* > rom. *benign* (n.).

(cu lat. *male* „rău“) lat. *malignus* > rom. *malign* (n.).

(cu fr. *d'armes* „de arme“) fr. *gendarme* > rom. *jandarm*.

99. ges-

gestiune

exagera

lat. *gero* „a purta“, sup. *gestum* > rom. *gest* (n.).

Deriv.:

lat. *gestio* > rom. *gestiune* (n.).

lat. *gestatio* > rom. *gestație* (n.).

lat. *gesticulus* > rom. *a gesticula* (n.).

fr. *gérant* > rom. *gerant*.

Cu pref.:

lat. *congestio* > rom. *congestie* (n.).

lat. *digero* > rom. *a digera* (n.).

lat. *exaggero* > rom. *a exagera* (n.).

lat. *suggero* > rom. *a sugera* (n.).

100. *glom-*

ghem

a aglomera

lat. *glomus* > rom. *ghem*.

Cu pref.:

lat. *agglomero* > rom. *a aglomera* (n.).

lat. *conglomeratum* > rom. *conglomerat* (n.).

101. *grad-*

grad

congres

lat. *gradus* „pas, treaptă“ > rom. *grad* (n.).

Deriv.:

lat. *gradior* „a merge“.

lat. *gradatio* > rom. *gradație* (n.).

Cu pref.:

lat. *aggressio* > rom. *agresiune* (n.).

lat. *congressus* > rom. *congres* (n.).

fr. *dégrader* > rom. *a degrada*.

lat. *progressus* > rom. *progres* (n.).

lat. *regressus* > rom. *regres* (n.).

Comp.:

(cu lat. *retro* „îndărăt“) lat. *retrogradus* > rom. *retrograd*; fr. *rétrograder* > rom. *a retrograda*.

102. *gran-*

grâu

grenadă

lat. *granum* „bob“ > rom. *grâu*.

Deriv.:

lat. dimin. *granulum* > fr. *granule* > rom. *granulă*.

lat. *granatum* > fr. *grenade* „un fel de măr“, apoi „grenadă“ > rom. *grenadă*.

fr. *engrener* „a umple cu grâu“ (în special coșul morii) > rom. *a angrena*.

103. *grau-*

gravidă

greață

lat. *gravis* „greu“ > rom. *grav* (n.), rom. *greu*.

Deriv.:

lat. *gravidă* > rom. *gravidă* (n.); derivat românesc *greață*.

fr. *gérant* > rom. *gerant*.

Cu pref.:

lat. *congestio* > rom. *congestie* (n.).

lat. *digero* > rom. *a digera* (n.).

lat. *exaggero* > rom. *a exagera* (n.).

lat. *suggero* > rom. *a sugera* (n.).

100. *glom-*

ghem

a aglomera

lat. *glomus* > rom. *ghem*.

Cu pref.:

lat. *agglomero* > rom. *a aglomera* (n.).

lat. *conglomeratum* > rom. *conglomerat* (n.).

101. *grad-*

grad

congres

lat. *gradus* „pas, treaptă“ > rom. *grad* (n.).

Deriv.:

lat. *gradior* „a merge“.

lat. *gradatio* > rom. *gradație* (n.).

Cu pref.:

lat. *aggressio* > rom. *agresiune* (n.).

lat. *congressus* > rom. *congres* (n.).

fr. *dégrader* > rom. *a degrada*.

lat. *progressus* > rom. *progres* (n.).

lat. *regressus* > rom. *regres* (n.).

Comp.:

(cu lat. *retro* „îndărăt“) lat. *retrogradus* > rom. *retrograd*; fr. *rétrograder* > rom. *a retrograda*.

102. *gran-*

grâu

grenadă

lat. *granum* „bob“ > rom. *grâu*.

Deriv.:

lat. dimin. *granulum* > fr. *granule* > rom. *granulă*.

lat. *granatum* > fr. *grenade* „un fel de măr“, apoi „grenadă“ > rom. *grenadă*.

fr. *engrener* „a umple cu grâu“ (în special coșul morii) > rom. *a angrena*.

103. *grau-*

gravidă

greață

lat. *gravis* „greu“ > rom. *grav* (n.), rom. *greu*.

Deriv.:

lat. *gravidă* > rom. *gravidă* (n.); derivat românesc *greață*.

H

104. *hab-*

avere

exhibiție

lat. *habeo* > rom. *a avea*.

Deriv.:

lat. *habilis* „care se lasă minuit“ > rom. *abil* (n.).

Cu pref.:

lat. *exhibitio* „expunere“ > rom. *exhibiție* (n.).

lat. *inhibitio* > rom. *inhibiție* (n.).

lat. *prohibeo* > rom. *a prohibi* (n.).

105. *haes-*

coerent

a ezita

lat. *haereo* „a fi fixat“.

Deriv. lat. frecventativ *haesito* > rom. *a ezita*.

Cu pref.:

lat. *adhaereo* > rom. *a adera* (n.).

lat. *adhaesio* > rom. *adeziune* (n.).

lat. *cohaerens* > rom. *coerent* (n.).

lat. *inhaerens* > rom. *inerent* (n.).

106. *host-*

oaste

hotel

lat. *hostis* „străin“, apoi „dușman“ > rom. *oaste*.

Deriv.:

lat. *hostilis* > rom. *ostil* (n.).

Comp.:

(cu lat. *pot-* „a putea, a stăpîni“, vezi 77)

lat. *hospes* „musafir“ > rom. *oaspe*. De aici lat.

hospitium „găzduire“ > rom. *ospiciu* (n.); lat. *hospitalis*

> germ. *Spital* > rom. *spital*, pe de altă parte fr.

hôtel > rom. *hotel*.

107. *hem-*

nimeni

omagiu

lat. *humus* „pământ“, cu formele înrudite *hemo*, apoi *homo* > rom. *om*.

Deriv.:

lat. *humilis* > rom. *umil* (n.).

lat. *humanus* > rom. *uman* (n.).

fr. *hommage* > rom. *omagiu*.

Cu pref.:

lat. mediev. *exhumo* > rom. *a exhuma* (n.).

lat. *inhumo* > rom. *a inhuma* (n.).

lat. *nemo* (din *ne* „nu“ + *hemo*) > rom. *nime(ni)*.

I

108. iac-

a zăcea

treaptă

lat. *iaceo* > rom. a zăcea și de asemenea lat. *iacio* „a arunca“.

Deriv.:

fr. *jeton* > rom. *jeton*.

Cu pref.:

lat. *abictus* „aruncat la o parte“ > rom. *abject* (n.).

lat. *adiacens* „care zace alături“ > rom. *adiacent* (n.).

lat. *adiectivus* „de pus alături“ > rom. *adjectiv* (n.).

lat. *coniectura* > rom. *conjectură* (n.).

lat. *eiaculor* > rom. a ejacula (n.).

lat. *iniectio* > rom. *injecție* (n.).

lat. *interiectio* „lucru aruncat la mijloc“ > rom. *interjecție* (n.).

lat. *obiectum* „pus în față“ > rom. *obiect* (n.).

lat. *obiectivum* > rom. *obiectiv* (n.).

lat. *proiectum* „pus înainte“ > rom. *proiect* (n.).

lat. *proiectile* > rom. *proiectil*.

lat. *subiectum* „pus sub“, „supus“ > rom. *subiect* (n.).

lat. *traicio* > rom. a trece.

Formații românești: *treacăt*, a petrece.

lat. *traiecta* > rom. *treaptă*.

lat. *traiectum* > rom. *traiect* (n.).

109. iun-

ajun

dineu

lat. *ieiunium* „post“ > rom. *ajun*.

Cu pref.:

fr. *déjeuner* > rom. *dejun*.

fr. *dîner* > rom. *dineu*.

110. ioc-

a juca

jongler

lat. *iocus* „glumă“ > rom. *joc*.

Deriv.:

lat. *iocor* > rom. a juca.

lat. *ioculor* > fr. *jongler* > rom. a jongla; deriv.

fr. *jongleur* > rom. *jongler*.

111. iug-

a ajunge

conjunctiv

lat. *iungo* „a uni“. Din aceeași temă, lat. *iugum* > rom. *jug*.

Deriv.:

lat. *iugulo* „a junghia“ > rom. *a junghia*, de unde
rom. *junghietură* și *junghi* (deriv. regresiv.).

Cu pref.:

lat. *adiungo* > rom. *a ajunge*.

lat. *adiunctus* > rom. *adjunct* (n.).

lat. *coniunctivus* > rom. *conjunctiv* (n.).

lat. *coniugalis* > rom. *conjugal* (n.).

lat. *subiunctivus* > fr. *subjonctif* > rom. *subjonctiv*.

L

112. *laed-*

leșina

elida

lat. *laedo* „a răni“.

Deriv.:

lat. *laesio* > rom. *leziune* (n.).

lat. **laesiono* > rom. *a leșina*.

fr. *léser* > rom. *a leza*.

Cu pref.:

lat. *collisio* > rom. *coliziune* (n.).

lat. *elido* > rom. *a elida* (n.).

113. *lam-*

lamă

omletă

lat. *lamina* > fr. *lame* > rom. *lamă*.

Deriv.:

dimin. lat. *lamella* > fr. *omelette* > rom. *omletă*.

114. *laqu-*

laț

deliciu

lat. *laqueus* > rom. *laț*.

Deriv.:

lat. *lacio* „a atrage“.

Cu pref.:

lat. *deliciae* „plăceri“ > rom. *deliciu* (n.).

lat. *delecto* > rom. *a delecta* (n.).

115. *lau-*

lături

dilua

lat. *lauo* „a spăla“ > rom. *a la*.

Deriv.:

lat. **lauatura* > rom. *lături*.

lat. *latrina* > rom. *latrină* (n.).

lat. *lauatorium* > fr. *lavoir* > rom. *lavoar*.
 lat. viitor *lauabo* > fr. *lavabo* > rom. *lavabou*.
 lat. *lotio* > rom. *loșiune* (n.).

Cu pref.:

lat. *ablutio* > rom. *ablușiune* (n.).
 lat. *alluuiio* > rom. *aluviune* (n.).
 lat. *diluo* > rom. *a dilua* (n.).
 lat. **experlauo* > rom. *a spăla*.
 lat. *polluo* > rom. *a polua* (n.).
 lat. *pollutio* > rom. *poluție* (n.).

116. *lax-*

laș

laxativ

lat. *laxus* „destins“ > rom. *lax* (n.); fr. *lâche* > rom. *laș*.

Deriv.:

lat. *laxo* > rom. *a lăsa*.
 lat. *laxatius* > rom. *laxativ* (n.).

Cu pref.:

lat. *relaxo* > rom. *a relaxa* (n.); fr. deriv. regresiv *relâche* > rom. *relaș*.

117. *leg-*

lemn

elită

lat. *lego* „a alege“, apoi „a citi“.

Deriv.:

lat. *lignum* (găteje alese) > rom. *lemn*.
 lat. mediev. *lectura* > rom. *lectură* (n.).
 lat. *lectio* > rom. *lecție* (n.).
 lat. *legio* „alegere“, apoi „legiune“ > rom. *legiune* (n.); prin ngr. *legeon* > v. sl. *legeon*, rom. *lighioană* (într-un text religios se vorbește de „legiunile pădurii“, adică numeroasele animale, ceea ce s-a înțeles ca „animale sălbatice“).

Cu pref.:

lat. *allego* > rom. *a alege*.
 lat. *colligo* > rom. *a culege*.
 lat. *collectio* > rom. *colecție* (n.).
 lat. *deligo* > rom. *a delega* (n.).
 lat. *diligentia* (grijă) > rom. *diligență* (n.).
 it. *dilettante* > fr. *dilettante* > rom. *diletant*.
 lat. *eligo* > fr. *élire* „a alege“, de unde fr. *élite* > rom. *elită*.
 lat. *elector* > rom. *elector* (n.).
 lat. *elegans* > rom. *elegant* (n.).
 lat. *intelligo* > rom. *a înțelege*.

lat. *intelligentia* > rom. *intelență* (n.).

lat. *negligo* > fr. *négliger* > rom. *a neglija*.

lat. *obligo* > rom. *a obliga* (n.).

fr. *prédilection* > rom. *predilecție*.

lat. *recolligo*, de unde it. *ricolta* > fr. *récolte* > rom. *recoltă*.

lat. *selectio* > rom. *selecție* (n.).

118. leu-

ușor

elev

lat. *leuis* „ușor“ > rom. *ușor* (format cu sufixul diminutival -șor; fr. (cu alt sufix) *léger* > rom. *lejer*).

Deriv.:

lat. *leuo* „a ușura, a ridica“ > rom. *a lua*; fr. *levée* > rom. *levată*; fr. *levant* „răsărit“, de unde fr. *levantin* > rom. *levantin*.

Cu pref.:

lat. *alleuatum* „crescut“ (vezi fr. *levain* „drojdie“) > rom. *aluat*.

fr. *élever* „a ridica, a crește“, de unde fr. *élève* > rom. *elev* și fr. *élevateur* > rom. *elevator*.

lat. *releuo* > rom. *a releva* (n.); fr. *relief* > rom. *relief*.

119. lib-

ierta

livrea

lat. *liber* > rom. *liber* (n.).

Deriv.:

lat. *libertus* > rom. *libert* (n.).

lat. *libertinus* „sclav liberat“ > rom. *libertin* „destrăbălat“ (n.; aceasta e reputația creată de sclavagiști sclavilor eliberați).

lat. *liberalis* > rom. *liberal*.

lat. *liberto* „a pune în libertate“ > rom. *a ierta*.

lat. *libero* > fr. *livrer* > rom. *a livra*.

fr. *livrée* „haina dată de stăpîn servitorilor“ > rom. *livrea*.

Cu pref.:

lat. *elibero* > rom. *a elibera* (n.).

120. lib-

litru

nivel

lat. *libra* „obiect care servește la cîntărit“ (desigur din substratul egeean) > fr. *livre* > rom. *livră*; it. *lira*, numele unei monede > rom. *liră*.

Forma greacă *litra*, paralelă cu cea latină, a trecut din

ngr. la noi sub forma *litră*; prin latină, gr. *litra* a ajuns în fr. *litre* > rom. *litru*.

Deriv.:

lat. dimin. *libella* > fr. *livel*, devenit apoi *nivel* > rom. *nivel*.

Cu pref.:

lat. *delibero* > rom. a *delibera* (n.).

Comp.:

(cu lat. *aequus* „egal“) lat. *aequilibrium* > rom. *echilibru* (n.).

121. lin-

ie

linie

lat. *linum* > rom. *în*.

Deriv.:

lat. adjectiv *lineus* „de în“ > fr. *linge* > rom. *lenjuri*; fr. *lingerie* > rom. *lenjerie*. Femininul lat. *linea* însemna „fir de în“ și a devenit în rom. pe de o parte *linie* (n.), pe de altă parte *ie*.

lat. *linteolum* > rom. *lințoliu* (n.).

122. liqu-

leșie

lichior

lat. *liqueo* „a fi lichid sau limpede“.

Deriv.:

lat. *liquor* > rom. *licoare* (n.); fr. *liqueur* > rom. *lichior*.

lat. *liquidus* > rom. *lichid* (n.).

lat. *lixa* „apă amestecată cu cenușă“, deriv. *lixivia* > rom. *leșie*.

Cu pref.:

lat. *prolixus* > rom. *prolix* (n.).

123. loc-

local

cușetă

lat. *locus* > rom. *loc*.

Deriv.:

lat. *localis* > rom. *local* (n.).

fr. *localité* > rom. *localitate* (n.).

fr. *locataire* > rom. *locatar* (n.).

Cu pref.:

lat. *colloco* „a așeza“ > rom. a *culca*; fr. *coucher*, deriv. fr. *couchette* > rom. *cușetă*.

124. luc-

lume

năluca

lat. *lux* „lumină“.

Deriv.:
 lat. *luceo* > rom. *a luci*, de unde, formate în rom.,
luciu, *lucios*, *a străluci*, *a năluci*, *nălucă*.
 lat. *lucerna* „candelă” > rom. *lucernă* (n.: boabele
 de lucernă sînt selipitoare).
 lat. *lucidus* > rom. *lucid* (n.).
 lat. *lucubro* „a munci la lumina lămpii” > rom.
a lucra.
 lat. *lumen* „lumină” > rom. *lume*.
 lat. *lumino* > rom. *a lumina*, de unde rom. *lumină*.
 lat. *luminare* > rom. *lumina*.
 lat. *luminosus* > rom. *luminos*.
 lat. *lustrum* > it. *lustro* > rom. *lustru*, de unde
a lustrui.
 lat. *luna* > rom. *lună*; lat. *lunae dies* „ziua lunii”
 > rom. *luni*.
 lat. *lunaticus* > rom. *lunatic* (n.).
 fr. *lunette* > rom. *lunetă*.

Cu pref.:

lat. *tz. elucubratio* > rom. *elucubrație* (n.).
 lat. *elucido* > rom. *a elucida* (n.).
 lat. *illumino* > rom. *a ilumina* (n.).
 lat. *illustro* > rom. *a ilustra* (n.).

Comp.:

(cu lat. *fero* „a purta”) lat. *Lucifer* > rom. *luceafăr*.

125. lud-

aluzie

a eluda

lat. *ludo* „a se juca”.

Deriv.:

lat. *allusio* > rom. *aluzie* (n.).
 lat. *collusio* > rom. *coluziune* (n.).
 lat. *eludo* > rom. *a eluda* (n.).
 lat. *illusio* > rom. *iluzie* (n.).
 fr. *prélude* > rom. *preludiu*.

M

126. machin-

măcina

mașinație

lat. *machina* (din gr. dorian *makhana*) > fr. *machine*
 > rom. *mașină*; it. *macchina* > rom. reg. *măcină*
 „vînturătoare”).

Deriv.:

lat. *machinor* > rom. *măcina*.
 fr. *machination* > rom. *mașinație*.

lat. tz. *mechanicus* (din gr. atic *mekhanikos*) > fr. *mécanique* > rom. *mecanic*.
fr. *mécanisme* > rom. *mecanism*.

127. macul-

maiou

imaculat

lat. *macula* „pată“, apoi „ochi (la o împletitură)“.

Deriv.:

lat. *maculo* > rom. *a macula* (n.); format în rom., *maculator*.

lat. *immaculatus* > rom. *imaculat* (n.).

fr. *maillot* > rom. *maiou*.

fr. *remailler* > rom. *a remaia*.

128. mag-

magnat

metresă

lat. *magnus* „mare“; lat. *magis* > rom. *mai*; lat. comparativ *maior* „mai mare“ > rom. *maior* (prin intermediul rus. *maior*); fr. *majeur* > rom. *major*; lat. superlativ *maximus*, fem. *maxima* > rom. *maxim* (n.), *maximă* (n.).

Deriv.:

lat. *magnatus* > rom. *magnat* (n.).

lat. *maiestas* > rom. *maiestate* (n.).

lat. *maiusculus* > fr. *majuscule* > rom. *majuscul*.

lat. *magister* „șef“ > rom. *magistru* (n.), rom. *măiestru*; it. *maestro* > rom. *maestru*; germ. *Meister* > rom. *maistru*; magh. *mester* > rom. *meșter*; fr. fem. *maîtresse* > rom. *metresă*.

lat. *magistratus* > rom. *magistrat* (n.).

Comp.:

(cu lat. *facio* „a face“) lat. *magnificus* > rom. *magnific* (n.).

(cu lat. *animus* „suflet“) lat. *magnanimus* > rom. *magnanim* (n.).

129. man-

rămășag

menajerie

lat. *maneo* „a rămîne“ > rom. *mînea*; sup. lat. *mansum* > rom. *mas*.

Deriv.:

fr. *ménage* > rom. *menaj*.

fr. *ménager* > rom. *a menaja*.

fr. *ménagerie* > rom. *menajerie*.

engl. *manager* > rom. *manager*.

Cu pref.:

- fr. *aménager* > rom. *a amenaja*.
lat. *immanens* > rom. *immanent* (n.).
lat. *permanens* > rom. *permanent* (n.).
lat. *remaneo* > rom. *a rămîne*; deriv. rom. *rămășag*.

130. mas-

mare

maseur

- lat. *mas* „masculin“ > rom. *mare* (adj.).

Deriv.:

- lat. *masculus* > rom. *mascur*.

131. matr-

materie

cumătră

- lat. *mater* „mamă“.

Deriv.:

- lat. *matrix* > rom. *matrice* (n.); germ. *Matrize* > rom. *matrișă*.
lat. *materies* > rom. *materie* (n.).
lat. *maternus* > rom. *matern* (n.).
lat. *matricia* > rom. *măltreață*.

Cu pref.:

- lat. *commater* > rom. *cumătră*.

132. matu-

matur

matineu

- lat. *maturus* „la timp“ (de unde două înțelesuri opuse: „timpuriu“ și „copt“) > rom. *matur* (n.).

Deriv.:

- fr. *matinée* > rom. *matineu*.

133. med-

medie

premedita

- lat. *medeor* „a îngriji“.

Deriv.:

- lat. *medicus* > rom. *medic* (n.).
lat. *medicina* > rom. *medicină* (n.).
lat. *medicamentum* > rom. *medicament* (n.).
lat. *meditor* > rom. *a medita* (n.).
lat. *meditatio* > rom. *meditație* (n.).

Cu pref.:

- lat. *praemeditor* > rom. *a premedita* (n.).
lat. *remediabilis* > rom. *remediabil* (n.).

134. med-

miez

midinetă

- lat. *medius* „mijlociu“ > rom. *mediu* (n.), rom. *miez*.

Deriv.:

lat. *medio* > rom. *a media* (n.).

lat. *mediator* > rom. *mediator* (n.).

Cu pref.:

lat. *dimidium* „jumătate“ > fr. *de mi* > rom. *demi-*.

Comp.:

(cu lat. *ocris* „colină“) lat. *mediocris* > rom. *mediocru* (n.).

(cu lat. *dies* „zi“) lat. *ad mediam diem* > rom. *amiazi*;

lat. *meridianus* > rom. *meridian* (n.).

(cu fr. *dîner* „a dețuna“) fr. *midinette* > rom. *midinetă*.

Vezi și *mediteran* (253).

135. men-

monedă

minciună

lat. *mens* > rom. *minte*.

Deriv.:

lat. *mentior* „a inventa“, apoi „a minți“ > rom. *a minți*.

lat. *mentio* > rom. *mențiune* (n.), rom. *minciună*.

fr. *mentionner* > rom. *a menționa*.

Formă paralelă lat. *moneo* „a face să se gîndească, a sfătui“.

Deriv.:

lat. *monitor* „sfătuitoare“ > rom. *monitor* (n.).

lat. *monstro* „a arăta“ > rom. *a muștra*.

lat. *monstrum* „arătare“ > rom. *monstru* (n.); it. *mostra* > ngr. *mostra* > rom. *mostră*.

lat. *monumentum* > rom. *monument* (n.), rom. *mormînt*.

lat. *Moneta* „sfătuitoare“, epitet al zeiței Iunona (în templul ei s-au bătut, prima dată la Roma, monede) > it. (venețian) *moneda* > ngr. *moneda* > rom. *monedă*.

lat. *memoria* > rom. *memorie* (n.).

Cu pref.:

lat. **admonesto* > rom. *a admonesta* (n.).

Format în rom.: *a aminti*.

lat. *demens* > rom. *dement* (n.).

lat. *demonstro* > rom. *a demonstra* (n.).

136. merc-

miereuri

mersi

lat. *merx* „marfă“.

Deriv.:

lat. *Mercurius*, zeul comerțului; lat. *dies Mercurii* „ziua lui Mercurius“ > rom. *miercuri*.

lat. *mercatus* „piață“, deriv. engl. *marketing* > rom. *marketing*; deriv. germ. *Marketender* > pol. *markietan* > rom. *marcișan*.

lat. *merces* „plată, recompensă“ > fr. *merci* > rom. *mersi*.

lat. *mercenarius* > rom. *mercenar* (n.).

fr. *mercerie* > rom. *mercerie*.

Cu pref.:

lat. *commercium* > rom. *comerț* (n.).

137. *met-*

măsură

imens

lat. *metior* „a măsură“, part. perf. *mensus*.

Deriv.:

lat. *mensura* > rom. *măsură*.

lat. *immensus* > rom. *imens* (n.).

Cu pref.:

lat. *dimensio* > rom. *dimensiune* (n.).

138. *min-*

a mina

eminent

lat. *minae* „ieșitură“.

Deriv.:

lat. *minor*¹ „a amenința“ > rom. *a mina*.

lat. *minax* „amenințător“, de unde derivă rom. *a amenința*.

Cu pref.:

lat. *eminens* > rom. *eminent* (n.).

lat. *imminens* > rom. *iminent* (n.).

lat. tz. *proeminens* > rom. *proeminent* (n.).

fr. *promenade* > rom. *promenadă*.

fr. *surmener* > rom. *a surmena*.

139. *min-*

amănunt

ministru

lat. *minor*² „mai mic“ > rom. *minor* (n.); lat. neutru *minus* > rom. *minus* (n.); lat. superlativ *minimus* > rom. *minim* (n.).

Deriv.:

lat. *minutus* „micșorat“ > rom. *minut* (n.), rom. *mărunt*; fr. *menu* > rom. *meniu*.

lat. dimin. *minuscule* > rom. *minuscule* (n.).

lat. *minister* „servitor“ > fr. *ministre* (în orînduirea feudală miniștrii îl serveau în gospodărie pe rege) > rom. *ministru*.

fr. *menuet* > rom. *menuet*.

Cu pref.: amănunt.

Format în rom.: *amănunt*.

lat. *administro* > rom. *a administra* (n.).

lat. *diminuo* > rom. *a diminua* (n.).

lat. *diminutius* > rom. *diminutiv* (n.).

140. mic-

mistreț

a amesteca

lat. *misceo* „a amesteca“, part. perf. *mixtus* > rom. *mixt* (n.).

Deriv.:

lat. *mixticius* > rom. *mistreț*.

lat. *mixtico* (combinat cu lat. *mastico* „a amesteca“ < gr. *mastikhao*) > rom. *a (se) amesteca*.

lat. *miscellaneus* > rom. *miscelaneu*.

Cu pref.:

lat. *promiscuus* > rom. *promiscuu* (n.).

lat. *promiscuitas* > rom. *promiscuitate* (n.).

141. miser-

mișel

meserie

lat. *miser* „nenorocit, sărac“ > rom. arh. *measer* „sărac“.

Deriv.:

Format în rom.: *meserie*.

lat. *miseria* > rom. *mizerie* (n.).

lat. dimin. *misellus* > rom. *mișel*.

lat. *miserabilis* „demn de milă“ > rom. *mizerabil* (n.).

Comp.:

(cu lat. cor „inimă“) lat. *miser cordia* > rom. *mizericordie* (n.).

142. mit-

armăsar

comitagi

lat. *mitto* „a trimite“.

Deriv.:

lat. *missio* > rom. *misiune* (n.).

fr. *message* > rom. *mesaj*.

fr. *messengerie* > rom. *mesagerie*.

Cu pref.:

lat. *admitto* > rom. *a admite* (n.).

lat. *admissarius* „cal căruia i se dă voie să intre în parcul iepelor“ > rom. *armăsar*.

lat. *committo* „a pune împreună“ > rom. *a comite* (n.), rom. arh. *a se cumeta*, de unde apoi *a se încumeta*.

fr. *commis* > rom. *comis* (voiajor).

fr. *comité* > rom. *comitet*.
 tc. *komitaci* > rom. *comilagiu*.
 lat. *commissio* > rom. *comisie* (n.); fr. *commission*
 > rom. *comision*.
 lat. med. *commissarius* > rom. *comisar* (n.).
 lat. *demitto* „a cobori“ > rom. *a demite* (n.).
 lat. *demissio* > rom. *demisie* (n.).
 lat. *emitto* „a da afară“ > rom. *a emite* (n.).
 lat. *emissio* > rom. *emisie* (n.).
 lat. *emissarius* > rom. *emisar* (n.).
 lat. *omitto* > rom. *a omite* (n.).
 lat. *omissio* > rom. *omisiune* (n.).
 lat. *permitto* „a lăsa să treacă“ > rom. *a permite* (n.).
 lat. *permissio* > rom. *permisie* (n.), rom. *permisiune*
 (n.).
 lat. med. *praemissa* > rom. *premisă* (n.).
 lat. *promitto* > rom. *a promite* (n.).
 lat. *promissio* > rom. *promisiune* (n.).
 lat. *compromitto* „a se angaja reciproc“ > rom.
a compromite (n.).
 lat. *remitto* > rom. *a remite* (n.).
 fr. *remise* > rom. *remiză*.
 lat. *summitto* > rom. *a sumete*.
 lat. *tra(ns)mito* > rom. *a trimite*.
 lat. *transmissio* > rom. *transmisiune* (n.).

143. mod-

cum

modă

lat. *modus* „fel“, „măsură“ > rom. *mod* (n.); fr. *mode*
 > rom. *modă*.

Deriv.:

lat. tz. *modernus* > rom. *modern* (n.).
 lat. *moderor* > rom. *a modera* (n.).
 lat. *modestus* > rom. *modest* (n.).
 lat. dimin. *modulus* > rom. *modul* (n.).
 lat. *modulor* > rom. *a modula* (n.); fr. *mouler* > rom.
a mula; fr. *mouflage* > rom. *mulaj*.

Cu pref.:

lat. *commodus* > rom. *comod* (n.); fr. *commode* > rom.
comodă.
 lat. *incommodo* > rom. *a incomoda* (n.).

Comp.:

lat. adv. *modo* „adineaurea“, *quo modo* „în ce fel“
 > rom. *cum*.
 lat. *eccum modo* „iată abia“ > rom. *acum*.
 (cu lat. *facio*) lat. *modifico* > rom. *a modifica*.

144. mont-

muscel

remontă

lat. *mons* > rom. *munte*.

Deriv.:

lat. dimin. *monticellus* > rom. *muscel*.

lat. *monto „a urca“, „a ridica“ > rom. *monta* (n.).

Cu pref.:

fr. *remonte* > rom. *remontă*.

it. *a monte* > rom. *amonte*.

145. mou-

emoție

imobil

lat. *moueo* „a mișca“.

Deriv.:

lat. *mobilis* „care poate fi mișcat“ > rom. *mobil* (n.);

fr. *meuble* > rom. *mobilă*.

lat. *momentum* „mișcare“ > rom. *moment* (n.).

lat. *motio* > rom. *moțiune* (n.).

lat. *motor* „care mișcă“ > rom. *motor* (n.).

Cu pref.:

lat. *commotio* > rom. *comoție* (n.).

lat. *emotio* > rom. *emoție* (n.).

lat. *immobilis* „care nu poate fi mișcat“ > rom. *imobil* (n.), rom. *imòbil* (n.).

lat. *promoueo* > rom. *a promova* (n.).

lat. *promotio* > rom. *promoție* (n.).

Comp.:

fr. *automobile* > rom. *automobil*.

(cu lat. *loco* „din loc“) fr. *locomotive* > rom. *locomotivă*.

146. mun-

imun

a comunica

lat. *munis* „care își îndeplinește sarcina“, variantă *munus* „sarcină“, „cadou“.

Deriv.:

lat. *communis* „cu aceeași sarcină“ > rom. *comun* (n.), rom. *comună* (n.).

lat. *communico* > rom. *a comunica* (n.).

lat. *immunis* „fără sarcini“, „scutit“ > rom. *imun* (n.).

lat. *remunero* „a răsplăti“ > rom. *a remunera* (n.).

Comp.:

(cu lat. *capio* „a cuprinde“) lat. *municipium* > rom. *municipiu* (n.).

147. mund-

imund

mondial

lat. *mundus* „curat, îngrijit“, „cosmos“ (de notat că în grecește *kosmos* însemna și „îngrijire“, „podoabă“ — de unde *cosmetic* — și „ordine“, „univers“).

Deriv.:

fr. *mondial* > rom. *mondial*.

fr. *mondain* > rom. *monden*.

Cu pref.:

lat. *immundus* > rom. *imund* (n.).

Comp.:

(cu fr. *demi* „pe jumătate“) fr. *demi-mondaine* > rom. *demimondenă*.

148. mus-

mușuroi

mușchi

lat. *mus* „șoarece“.

Deriv.:

lat. dimin. *musculus* „șoricel“, apoi „mușchi“ > rom. *mușchi*.

Comp.:

(cu lat. *aranea* „păianjen“ > rom. *riie*) lat. *musaraneus* > rom. *mușuroi*.

N

149. neb-

negură

nuntă

lat. *nubes* „nor“ > fr. *nue* „nor“, de unde fr. *nuance* > rom. *nuanță*.

Deriv.:

lat. *nubilum* > rom. *nor*.

lat. *nebula* > rom. *negură*.

lat. *nubo* „a se mărita“ (sensul primar era „a-și pune un vâl pe cap“), de unde lat. *nubilis* > rom. *nubil* (n.).

lat. *nuptiae* > rom. *nuntă*; deriv. lat. *nuptialis* > rom. *nupțial* (n.).

150. nec-

ineca

inocent

lat. *neco* „a omori“ > rom. *a ineca*. Din aceeași rădăcină, cu alternanță vocalică, lat. *noceo* „a vătăma“.

Deriv.:

lat. *innocens* > rom. *inocent* (n.).

lat. *perniciosus* > rom. *pernicios* (n.).

151. no-

anume

ignora

lat. *nosco* „a cunoaște“.

Deriv.:

lat. *nobilis* „care merită să fie cunoscut“ > rom. *nobil* (n.).

lat. *nomen* > rom. *nume*.

lat. *notio* > rom. *noțiune* (n.).

Cu pref.:

Format în rom.: *anume*.

lat. *cognosco* > rom. *a cunoaște*.

lat. *ignoro* > rom. *a ignora* (n.).

lat. *pronomen* > rom. *pronume* (n.).

152. nou-

nuia

renunța

lat. *nouus* > rom. *nou*.

Deriv.:

lat. dimin. fem. *nouella* > rom. *nuia*; fr. *nouvelle* > rom. *nuvelă*.

Cu pref.:

lat. *adnuntio* > rom. *a anunța* (n.).

lat. *denuntio* > rom. *a denunța* (n.).

lat. *pronuntio* > rom. *a pronunța* (n.).

lat. *renuntio* > rom. *a renunța* (n.).

O

153. op-

operetă

manevră

lat. *opus* > rom. *op.* (n.). Variantă, lat. *opera* > rom. *operă* (n.).

Deriv.:

it. dimin. *operetta* > rom. *operetă*.

lat. *operor* > rom. *a opera* (n.).

Comp.:

(cu lat. *facio* „a face“) lat. *officium* > rom. *oficiu* (n.),
de unde lat. *officina* „atelier“ > rom. *oficină* (n.);

fr. *usine* > rom. *uzină*.

lat. *officialis* > rom. *oficial* (n.).

lat. med. *officiarius* > pol. *oficer* > rom. *ofițer*.
(cu lat. *manus* „mână”) lat. tz. *manuopera* > rom.
manoperă (n.); fr. *manoeuvre* > rom. *manevră*.

154. ord-

urzi

subordona

lat. *ordior* > rom. *a urzi*. Din aceeași rădăcină e
lat. *ordo* > rom. *ordine* (n.), rom. *ordin* (n.).

Deriv.:

lat. *ordinalis* > rom. *ordinal* (n.).

lat. *ordinarius* > rom. *ordinar* (n.).

lat. *ordino* > rom. arh. *a urdina*; fr. *ordonner* > rom.
a ordona.

fr. *ordonnance* > rom. *ordonanță*.

Cu pref.:

fr. *coordonner* > rom. *a coordona*.

fr. *désordonné* > rom. *dezordonat*.

fr. *désordre* > rom. *dezordine*.

lat. *extraordinarius* > rom. *extraordinar* (n.).

fr. *subordonner* > rom. *a subordona*.

Comp.:

(cu lat. *primus* „prim”) lat. *primordialis* > rom.
primordial (n.).

155. ori-

orient

a avorta

lat. *orior* „a se naște”, part. prez. *oriens* „răsărit”
> rom. *orient* (n.).

Deriv.:

lat. *origo* „izvor” > rom. *origine* (n.).

fr. *orienter* > rom. *a orienta*.

lat. *orientalis* > rom. *oriental* (n.).

Cu pref.:

lat. *aborior* „a muri”, apoi „a avorta” > rom.
a avorta (n.).

156. or-

a ura

a adora

lat. *oro* „a ruga”, „a pleda” > rom. *a ura*.

Deriv.:

lat. *orator* > rom. *orator* (n.).

Cu pref.:

lat. *adoro* „a se închina” > rom. *a adora* (n.).

lat. *inexorabilis* > rom. *inexorabil* (n.).

lat. *peroro* > rom. *a perora* (n.).

157. *os-***ușă****orificiu**lat. *os* „gură“.

Deriv.:

lat. *ostium* > rom. *ușă*.fr. *oral* > rom. *oral*.

Comp.:

(cu lat. *facio* „a face“) lat. *orificium* > rom. *orificiu* (n.).158. *ot-***oțios****negustor**lat. *otium* „trîndăvie“.

Deriv.:

lat. *otiosus* „care stă degeaba“, „inutil“ > rom. *oțios* (n.).

Comp.:

(cu negația latină *nec*) lat. *negotium* „treabă, afacere“ > rom. *negoț*; de aici lat. *negotior* > rom. *a neguța*; lat. *negotiator* > rom. *negustor*.**P**159. *palp-***plăpînd****palpitant**lat. *palpor* > rom. *a palpa* (n.).

Deriv.:

lat. *palpandus* „care trebuie mîngîiat“ > rom. *plăpînd*.lat. *palpabilis* > rom. *palpabil* (n.).lat. *palpito* > rom. *a palpita* (n.).lat. *palpitans* > rom. *palpitant* (n.).160. *palud-***pădure****paludism**lat. *palus*¹ „mlaștină“ > rom. *pădure* (din forma lat. populară *padule*).

Deriv.:

fr. *paludisme* > rom. *paludism*.161. *pand-***expansiune****pasager**lat. *pando* „a desfășura, a extinde“, din tema supinului, lat. *passus* (la origine „desfacerea picioarelor“) > rom. *pas*.

Deriv.:

fr. *passer* „a trece“, de unde deriv. fr. *passage* „trece“ > rom. *pasaj*, fr. *passager* „trecător“ > rom. *pasager*.

Cu pref.:

fr. *dépasser* > rom. *a depăși*.

lat. mediev. *expansio* > rom. *expansiune* (n.).

rom. *propășire* (după lat. *progressus*).

Comp.:

(cu fr. *port* „port“) fr. *passport* > rom. *pașaport*.

162. pang-

pace

pîngări

lat. *pango* „a înfige“, sup. *pactum* > rom. *pact* (n.).

Deriv.:

lat. *pagina* „zăbrea“, apoi „pagină“ > rom. *pagină* (n.).

lat. *pagus* „par înfipt“, apoi „sat“, de unde lat. *paganus* „sătean“, apoi „păgîn“ > rom. *păgîn*, de unde deriv. rom. *a pîngări*.

lat. *pagensis* „de sat“ > fr. *pays* „țară“, de unde fr. *paysage* > rom. *peisaj*.

lat. *pax* > rom. *pace*.

lat. *palus*² > rom. *par*.

Cu pref.:

lat. *compactus* „înghesuit“ > rom. *compact* (n.).

lat. *impingo* > rom. *a împinge*.

lat. *propago* „a înmulți prin butași“ > rom. *a propaga* (n.).

it. *respingere* > rom. *a respinge*.

163. par-

pereche

a paria

lat. *par* „egal“.

Deriv.:

lat. dimin. *paricula* > rom. *pereche*.

lat. *paritas* > rom. *paritate* (n.).

lat. *pario*¹ „a egala“ > fr. *parier* > rom. *a paria*.

Cu pref.:

lat. *comparo*¹ > rom. *a compara* (n.).

164. par-

părinte

imperiu

lat. *pario*² „a da naștere“, part. prez. *parens* > rom. *părinte*.

Cu pref.:

reperio „a găsi“, deriv. lat. tz. *repertorium* > rom. *repertoriu*.

Din aceeași rădăcină: lat. *pars* > rom. *parte*.

Deriv.:

lat. dimin. *particula* > rom. *particulă* (n.).

lat. *particularis* > rom. *particular* (n.).

lat. *partior* „a împărți“ > fr. *partir*, de unde fr. *parti* > rom. *partid*, rom. *partidă* (aceasta din urmă prin ngr. *partida*).

fr. *partisan* > rom. *partizan*.

fr. *partenaire* (din engl. *partner*) > rom. *partener*.

fr. *partitif* > rom. *partitiv*.

lat. *partialis* > rom. *parțial* (n.).

lat. *partitio* > rom. *partițiune* (n.).

Cu pref.:

fr. *département* > rom. *departament*.

fr. *départager* > rom. *a departaja*.

lat. *impartio* > rom. *a împărți*.

fr. *impartial* > rom. *imparțial*.

fr. *répartition* > rom. *repartiție*.

Comp.:

(cu lat. *cipio* „a lua“) lat. *participium* > rom.

participiu (n.); lat. *participo* > rom. *a participa* (n.).

(cu fr. *faire* „a face“) fr. *faire-part* > rom. *ferpar*.

Tot din aceeași rădăcină:

lat. *paro* „a pregăti“.

Cu pref.:

lat. *apparo* > rom. *a apăra*; deriv. lat. *apparatus* > rom. *aparat* (n.).

lat. *comparo*² > rom. *a cumpăra*.

lat. *disparatus* > rom. *disparat* (n.).

lat. *praeparo* > rom. *a prepara* (n.).

lat. *reparo* > rom. *a repara* (n.).

lat. *separo* > rom. *a separa* (n.).

Cu alt vocalism:

lat. *impero* „a lua măsuri“, apoi „a porunci“.

Deriv.:

lat. *imperium* > rom. *imperiu* (n.); lat. *imperator* > rom. *împărat*.

Comp.:

(cu lat. *paucus* „puțin“) lat. *pauper* „sărac“, de unde lat. *paupertas* > rom. *paupertate* (n.).

165. *pas-*

companie

pastilă

lat. *pasco* „a hrăni“ > rom. *a paște*.

Deriv.:

lat. *panis* > rom. *pîine*.

lat. dimin. *pastillus* > rom. *pastilă* (n.).

lat. *pastio* > rom. *pășune*.

lat. *pastor* > rom. *păstor*.

Cu pref.:

după modelul got, *gahlaiba* (*ga-* „co-“, *hlaifs* „pîine“) s-a format în latina tîrzie *companio* „tovarăș“ > fr. *compagnon*, de unde fr. *compagnie* > rom. *companie*.

166. *pat-*

pătul

patent

lat. *pateo* „a sta deschis“, part. prez. *patens* > rom. *patent* (n.).

Deriv.:

lat. *patibulum* „un fel de furcă“ > rom. *pătul*.

167. *pal-*

păți

pasiv

lat. *patior* „a suferi“ > rom. *a păți*.

Deriv.:

lat. *passio* > rom. *pasiune* (n.).

lat. *passivus* „care suportă“ > rom. *pasiv* (n.).

lat. *patiens* > rom. *pacient* (n.).

Cu pref.:

lat. *compassio* > rom. *compasiune* (n.).

lat. *impatiens* > rom. *impacient* (n.).

168. *pau-*

pămînt

pavaj

lat. *pauio* „a bate pămîntul“ (pentru a-l face plat).

Deriv.:

lat. *pauimentum* „pămînt bătut“ > rom. *pămînt*.

fr. *pavage* > rom. *pavaj*.

169. *pau-*

poză

răposa

lat. *pausa* (împrumutat din gr. *pausis*) > rom. *pauză* (n.).

Deriv.:

lat. *pauso* „a înceta“, apoi „a depune“ > fr. *poser*; derivat regresiv fr. *pose* > rom. *poză*.

Cu pref.:

lat. *repauso* > rom. *a răposa*; tot de aici *repaus* (n.).

170. *ped-*

depeșă

păcat

lat. *pes* „picior“.

Deriv.:

lat. *pedica* > rom. *piedică*.lat. *pedale* > rom. *pedală* (n.).lat. *pedo* „infanterist“ > fr. *pion* > rom. *pion*.fr. *pionnier* > rom. *pionier*.lat. *pecco* „a se poticni“, sup. *peccatum* > rom. *păcat*.lat. *pedester* > rom. *pedestru* (n.).

Cu pref.:

fr. *dépêcher* „a despiedica“, „a grăbi“, de unde deriv. regresiv *dépêche* > rom. *depeșă*.sp. *despachar* „a trimite“ > engl. *dispatch*, derivat *dispatcher* „trimis“ > rom. *dispecer*.lat. *expedio* > rom. *a expedia* (n.).lat. *impedico* > rom. *a împiedica*.lat. *impedimenta* „bagaje“ > rom. *impediment* (n.).lat. *repudio* > rom. *a repudia* (n.).171. *pel-*

apel

puseu

lat. *pello* „a împinge“, sup. *pulsum*, de unde *pulsus* „zvicnire“ > rom. *puls* (n.).

Deriv.:

lat. *pulso* > fr. *pousser* „a împinge“, de unde fr. *poussée* > rom. *puseu*.

Cu pref.:

lat. *appello* „a chema“ > rom. *a apela* (n.); fr. deriv. regresiv *appel* > rom. *apel*.lat. *appellatius* > rom. *apelativ* (n.).lat. *compulso* > rom. *a compulsa* (n.).lat. *expulso* > rom. *a expulza* (n.).lat. *impulsus* > rom. *impuls* (n.).lat. *interpello* „a întrerupe cu vorba“ > rom. *a interpela* (n.).lat. *repulsio* > rom. *repulsie* (n.).172. *pend-*

nepăsare

a spînzura

lat. *pendo* „a atârna, a cîntări“, *pendeo* „a sta atîrnat“, sup. *pensum* > rom. *păs*.

Deriv.:

lat. tz. *penso* > rom. *a păsa*; deriv. rom. *nepăsare*;fr. *penser* „a gândi“, de unde fr. *pensée* > rom. *panseu*;

fr. *pensif* > rom. *pansiv*.

lat. *pensio* „plată“ (la început banii se cîntăreau)
> rom. *pensie* (n.), rom. *pensiune* (n.); fr. *pension*
> rom. *pension*.

lat. *pendulus* „care atîrnă“ > rom. *pendulă* (n.).

Cu pref.:

lat. *appendix* > rom. *apendice* (n.).

lat. *appenso > rom. *apăsa* (n.).

lat. *compendium* > rom. *compendiu* (n.).

lat. *compenso* > rom. *a compensa* (n.).

lat. *dependo* > rom. *a depinde* (n.).

fr. *dépendances* > rom. *dependințe*.

lat. *dispensio* „a acorda o scutire“ > rom. *a dispensa* (n.).

fr. *dispensaire* > rom. *dispensar*.

lat. *dispensa „cheltuială“ > it. *spesa* > rom. *speze*.

lat. *expendulo > rom. *a spînzura*.

fr. *indépendance* > rom. *independență*.

lat. tz. *perpendicularis* > rom. *perpendicular* (n.).

lat. *recompenso* > rom. *a recompensa* (n.).

lat. *suspendo* > rom. *a suspenda* (n.).

engl. *suspense* > fr. *suspense* > rom. *suspans*.

Cu alternanță vocalică:

lat. *pondus* „greutate“ > rom. *pondere* (n.).

Cu pref.:

lat. *praeponderans* > rom. *preponderent* (n.).

Comp.:

(cu lat. *stips* „ban“) lat. *stipendium* > rom. *stipendiu*.

173. *per-*

pericol

expert

lat. *periculum* „încercare“, apoi „primejdie“ > rom.
pericol (n.).

Cu pref.:

lat. *experior* „a încerca“, part. perf. *expertus* > rom.
expert (n.).

lat. *experientia* > rom. *experiență* (n.).

lat. *experimentum* > rom. *experiment* (n.).

174. *pet-*

peșitor

repetent

lat. *peto* „a cere“, „a ținti“ > rom. *a peși*.

Deriv.:

lat. *petitio* > rom. *petiție* (n.).

lat. *petitor* > rom. *peșitor*.

Cu pref.:

lat. *competitio* „cerere în concurență cu alții“ > rom.
competiție (n.).

lat. *competens* „care participă la o competiție“ > rom. *competent* (n.).

lat. *appetitus* > rom. *apetit* (n.).

lat. *impetuosus* „care se năpustește“ > rom. *impetuos* (n.).

lat. *perpetuus* „care cere mereu“, apoi „permanent“ > rom. *perpetuu* (n.).

lat. *propitius* „înclinat, favorabil“ > fr. *propice* > rom. *propice*.

lat. *repeto* > rom. *a repeta* (n.).

lat. *repetens* „care repetă“ > rom. *repetent* (n.).

175. petr-

peron

petrol

lat. *petra* „piatră“ (împrumutat din gr. *petra*) > rom. *piatră*.

Deriv.:

fr. *perron* „bloc de piatră“, apoi „loc de coborîre din tren“ > rom. *peron*.

Comp.:

(cu lat. *oleum* „ulei“) lat. mediev. *petroleum* > rom. *petrol* (n.).

176. pil-

păr

pluș

lat. *pilus* > rom. *păr*.

Deriv.:

fr. *peluche* > rom. *pluș*.

177. plac-

a plăcea

a pleda

lat. *placeo* > rom. *a plăcea*.

Deriv.:

lat. *placidus* > rom. *placid* (n.).

fr. *plaider* > rom. *a pleda*.

Cu pref.:

lat. *complaceo* > rom. *a complăcea* (n.).

fr. *complaisance* > rom. *complezență*.

lat. *displiceo* > rom. *a displăcea* (n.). Variantă latină:

placo „a îmbuna“, derivat lat. *implacabilis* > rom. *implacabil* (n.).

178. plat-

piață

a deplasa

lat. *platus* (împrumutat din gr. *platys*) > fr. *plat* > rom. *plat*.

Deriv.:

lat. *platea* (împrumutat din gr. *plateia*) > it. *piazza* > rom. *piață*; fr. *place* „loc“, deriv. *placer* > rom. *a plasa*.

fr. *plateau* > rom. *platou*.

sp. *platina* > fr. *platine* > rom. *platină*.

Cu pref.:

fr. *déplacer* > rom. *a deplasa*.

Comp.:

(cu fr. *forme* „formă“) fr. *plateforme* > rom. *platformă*.

179. *plaud-*

plauzibil

a exploda

lat. *plaudo* „a aplauda“.

Deriv.:

lat. *plausibilis* > rom. *plauzibil* (n.).

Cu pref.:

lat. *applaudo* > rom. *a aplauda* (n.).

lat. *applausus* > rom. *aplauze* (n.).

lat. *explodo* > rom. *a exploda* (n.).

180. *ple-*

supleant

cumplit

lat. *pleo* „a umple“.

Deriv.:

lat. *plenus* > rom. *plin*.

Cu pref.:

lat. *compleo* „a termina“ > rom. arh. *a cumpli* „a da gata, a extermina“; part. perf. rom. *cumplit*; part. perf. lat. *completus* > rom. *complet* (n.); deriv. lat. *complementum* > rom. *complement* (n.); sp.

complimiento > fr. *compliment* > rom. *compliment*.

lat. *impleo* > rom. *a umple*.

lat. *suppleo* > *a suplini* (n.) (aranjat în românește după *plin*). Deriv.: lat. *supplementum* > rom. *supli-*
ment; fr. *supléant* > rom. *supleant*.

181. *plec-*

complice

amplouaiat

lat. *plecto* „a împleti“, part. perf. *plexus* > rom. *plex* (n.).

Cu pref.:

lat. mediev. *complex* > fr. *complice* > rom. *complice*.

lat. *complexus* > rom. *complex* (n.).

lat. *perplexus* > rom. *perplex* (n.).

lat. *supplex* > fr. *souple* > rom. *suplu*.

Comp.:

(cu lat. *duo* „doi“) lat. *duplex* > fr. *double* > rom. *dublu* (vezi 72).

(cu lat. *semel* „o dată“) lat. *simplex* > fr. *simple* > rom. *simplu*.

(cu lat. *tri-* „trei“) lat. *triplex* > fr. *triple* > rom. *triplu*.

VARIANTĂ LATINĂ *plico* „a îndoi“ > rom. *a pleca*.

Deriv.:

fr. *pliant* > rom. *pliant*.

it. *plico* > ngr. *plikos* > rom. *plic*.

Cu pref.:

lat. *applico* > rom. *a aplica* (n.), rom. *a apлека*.

lat. *complico* > rom. *a complica* (n.).

lat. *tz. duplicatum* > germ. *Duplikat* > rom. *duplicat*.

lat. *explico* > rom. *a explica* (n.).

lat. *explicito* > fr. *exploiter* > rom. *a exploata*.

lat. *implico* > rom. *a implica* (n.); fr. *employé* > rom. *amplouiat*.

lat. *replico* > rom. *a replica* (n.).

lat. *supplico* > rom. *a suplica* (n.); lat. *supplicium* > rom. *supliciu* (n.).

182. port-

purta

sport

lat. *porta* „trecere“, apoi „poartă“ > rom. *poartă*.

Din aceeași rădăcină, lat. *portus* > rom. *port* (n.).

Deriv.:

lat. *porto* > rom. *a purta*

fr. *portatif* > rom. *portativ*.

Cu pref.:

lat. *apporto* > rom. *a aporta* (n.); fr. *apporter*, deriv. regresiv *apport* > rom. *aport*.

lat. *comporto* > rom. *a comporta* (n.).

lat. *deporto* > rom. *a deporta* (n.); fr. *se déporter* „a se amuza“ > engl. *sport* > rom. *sport*.

lat. *exporto* > rom. *a exporta* (n.).

lat. *importo* > rom. *a importa* (n.).

lat. *opportunus* „care duce spre port“ > rom. *oportun* (n.).

fr. *rapporter* > rom. *a raporta*; deriv. regresiv fr. *rapport* > rom. *raport*.

engl. *reporter* > rom. *reporter*.

lat. *supporto* > rom. *a suporta* (n.).
lat. *transporto* > rom. *a transporta* (n.).

183. *prahend-*
a deprinde *surpriză*

lat. *prahendo* > rom. *a prinde*; lat. part. perf. fem.
prahensa > fr. *prise* > rom. *priză*.

Deriv.:

fr. *priser* > rom. *a priza*.
fr. *prison* „închisoare“, de unde fr. *prisonnier* > rom.
prizonier.

Cu pref.:

lat. *apprahensio* > rom. *aprehensiune* (n.).
lat. *comprahendo* > rom. *a cuprinde*.
lat. *deprahendo* > rom. *a deprinde*.
fr. *entreprendre* > rom. *a întreprinde*.
lat. *reprahensibilis* > rom. *reprehensibil* (n.).
fr. *représailles* > rom. *represalii*.
fr. *surprise* > rom. *surpriză*.
Poate din aceeași rădăcină latină provin lat. *praeda*
> rom. *pradă* și lat. *hedera* > rom. *iederă*.

184. *prem-*
screme *impresie*

lat. *premo* „a apăsa“.

Deriv.:

lat. *pressio* > rom. *presiune* (n.).
lat. *presso* > rom. *a presa* (n.).
fr. *presse* > rom. *presă*.
engl. *pressing* > rom. *presing*.

Cu pref.:

lat. *comprimo* > rom. *a comprima* (n.).
fr. *comprese* > rom. *compresă*.
lat. *deprimo* > rom. *a deprima* (n.).
lat. *depressio* > rom. *depresiune* (n.).
lat. *exprimo* > rom. *a exprima* (n.), rom. *a se screme*.
lat. *expressio* > rom. *expresie* (n.).
lat. *imprimo* > rom. *a imprima* (n.).
lat. *impressio* > rom. *impresie* (n.).
Format în românește: *a împresura*.
fr. *empreinte* > rom. *amprentă*.
lat. *opprimo* > rom. *a oprima* (n.).
lat. *oppressio* > rom. *opresiune* (n.).
lat. *reprimo* > rom. *a reprima* (n.).
lat. *repressio* > rom. *represiune* (n.).
lat. *suprimo* > rom. *a suprima* (n.).

185. *prop-*

aproape

reproș

lat. *prope* „lângă“.Superlativ lat. *proximus* > rom. *proxim* (n.).

Cu pref.:

lat. *ad-prope* > rom. *aproape*.fr. *approximatio* > rom. *aproximație* (n.).fr. *approximatif* > rom. *aproximativ* (n.).fr. *reprocher* (din fr. *proche* < lat. *prope*) „a apropia, a pune în fața ochilor“, apoi „a reproșa“ > rom. *a reproșa*; deriv. regresiv fr. *reproche* > rom. *reproș*.186. *pug-*

pumn

a repugna

lat. *pugnus* > rom. *pumn*.

Deriv.:

lat. dimin. *pugillus*, de unde fr. *pugiliste* > rom. *pugilist*.

Cu pref.:

lat. *repugno* „a respinge prin luptă“ > rom. *a repugna* (n.).187. *pulu-*

pudră

spulbera

lat. *pulvis* > rom. *pulbere*; fr. *poudre* > rom. *pudră*.

Cu pref.:

Format în rom.: *spulbera*.188. *pung-*

punet

împonta

lat. *pungo* „a împunge“, supin lat. *punctum* > rom. *punct* (n.); fr. fem. *pointe* > rom. *poantă*; magh. *pont* > rom. *pont*.

Cu pref.:

lat. *impungo* > rom. *a împunge*.Format în rom.: *a împonta* (reg.) „a înțepa cu vorba“.189. *put-*

puț

epuiza

lat. *puteus* > rom. *puț*.

Deriv.:

fr. *épuiser* „a scoate apă“, apoi „a seca“ > rom. *a epuiza*.

190. *put-**amputa**contabil*lat. *pulo* „a curăța“.

Cu pref.:

lat. *amputo* > rom. *a amputa* (n.).lat. *computo* „a socoti“ > rom. *a cumpăta*; deriv. regresiv rom. *cumpăt*; fr. *compter* > rom. *a conta*; fr. *compte* > rom. *cont*; deriv.: fr. *comptable* > rom. *contabil*; fr. *compteur* > rom. *contor*; fr. *comptoir*> rom. *contoar*; engl. *computer* > rom. *computer*.lat. *deputatus* „trimis“ > rom. *deputat* (n.).lat. *disputo* > rom. *a disputa* (n.).lat. *imputo* „a trece în cont“ > rom. *a imputa* (n.).lat. *reputatus* > rom. *reputat*.it. *sconto* > rom. *scont*.

Q

191. *quaes-**a cerși**chestor*lat. *quaero* > rom. *a cere*; perf. lat. *quaesiui* > rom. *cerșii* (cu *r* de la prezent), de unde s-a format un nou prezent *cerșesc*.

Deriv.:

lat. *quaestor* „cel care cere“, apoi numele unui „magistrat“ > rom. *chestor* (n.).lat. *quaestio* „cerere“, „întrebare“ > rom. *chestie* (n.); fr. *quête* > rom. *chetă*.

Cu pref.:

lat. *acquisitio* > rom. *achiziție* (n.).lat. *conquiro* > rom. *a cuceri*.lat. *inquisitio* > rom. *inchiziție* (n.).fr. *enquête* > rom. *anchetă*.lat. *perquisitio* > rom. *percheziție* (n.).lat. *requisitio* > rom. *rechiziție* (n.).fr. *réquisitoire* > rom. *rechizitoriu*.192. *quat-**scoate**casație*lat. *quatio* „a scutura“.

Deriv.:

lat. *quasso* > fr. *casser* „a sparge, a casa“ > rom. *a casa*; deriv. fr. *cassation* > rom. *casație*.

Cu pref.:

lat. *discutio* > rom. *a discuta* (n.).

lat. **exquatio* > rom. *a scoate*.
 lat. **excutulo* > rom. *a scutura*.
 lat. *percutio* > fr. *percuter* > rom. *a percuta*.
 lat. *repercussio* > rom. *repercusiune* (n.).

193. *quatr-*

patru

ecarisaj

lat. *quattuor* > rom. *patru*.

Deriv.:

lat. *quartus* „al patrulea“ > fr. *quart* > rom. *cart*;
 fr. fem. *quarte* > rom. *cuartă*.

Deriv. fr. *quartier* (la origine „un sfert din oraș“) > rom. *cartier*; it. *quartetto* > rom. *cvartet*; rus. *kvartal* > rom. *cvartal*; rus. *kvartira* > rom. *cvartir*; rus. *kvartirovať* > rom. *a cartirui*.

lat. *quaternio* „grup de patru soldați“ > fr. *caserne* > rom. *cazarmă*.

lat. *quaternum* „îndoit în patru“ > fr. *cahier* > rom. *caiet*; variantă fr. *carnet* > rom. *carnet*.

lat. *quadrum* > rom. *cadru* (n.), rom. *codru*.

lat. *quadrans* > fr. *cadran* > rom. *cadran*.

lat. *quadratus* „pătrat“ > fr. *carré* > rom. *careu*; deriv. fr. *carrière* „loc unde se face piatra pătrată“ > rom. *carieră*² (de piatră).

lat. *quadraginta* „40“ > fr. *quarante*, deriv. *quarantaine* > rom. *carantină*.

Cu pref.:

lat. pop. *exquarto* „a împărți în patru“; deriv. fr. *écartement* > rom. *ecarlament*.

lat. **exquadro* „a tăia în sferturi“ > fr. *équarrir*, deriv. *équarissage* > rom. *ecarisaj*.

lat. **exquadra* > fr. *escadre* > rom. *escadră*; fr. *équerre* > rom. *echer*; deriv. fr. *escadron* > rom. *escadron*; engl. *square* „pătrat“ > fr. *square* > rom. *scuar*.

194. *quiet-*

încet

a achita

lat. *quies* „odihnă“.

Deriv.:

lat. *quiesco* „a se odihni“, part. perf. *quietus* > fr. *quitté* > rom. *chit*; fr. *quittance* > rom. *chitanță*.

Cu pref.:

fr. *acquitter* > rom. *a achita*.

rom. *încet*, de unde *a înceta*.

lat. *inquietudo* > rom. *încietudine* (n.).

lat. *requies* „odihni“, acuzativ *requiem* > rom. *recviem* (n.).

R

195. *rad-*

deretica

ridiche

lat. *radix* „rădăcină“.

Deriv.:

lat. *radicina* > rom. *rădăcină*.

lat. tz. *radicalis* > rom. *radical* (n.).

lat. dimin. *radicula* > rom. *ridiche*.

Cu pref.:

lat. *deradico* „a scoate din rădăcină“ > rom. *a deretica*.

lat. *eradico* > rom. *a ridica*.

196. *rad-*

rastel

raclaj

lat. *rado* > rom. *a rade*.

Deriv.:

lat. *rastrum* „greblă“; dimin. lat. *rastellum* > rom. *rastel* (n.).

lat. *rasiculo* > fr. *racler* „a grebla“, deriv. fr. *raclage* > rom. *raclaj*.

197. *rap-*

repede

ravagiu

lat. *rapio* > rom. *a răpi*.

Deriv.:

lat. *rapidus* > rom. *rapid* (n.), rom. *repede*.

lat. *rapax* > rom. *rapace* (n.).

fr. *ravage* > rom. *ravagiu*.

198. *rat-*

porție

rezon

lat. *reor* „a socoti“, part. perf. fem. *rata* > germ. *Rate* > rom. *rată*.

Deriv.:

lat. *ratio* > rom. *rațiune* (n.), rom. *rație* (n.);

fr. *raison* > rom. *rezon*.

Cu pref.:

lat. *portio* (din *pro rat-*) > rom. *porție* (n.).

lat. *proportio* > rom. *proporție* (n.).

Comp.:

(cu lat. *facio* „a face“) lat. med. *ratifico* > rom. *a ratifica* (n.).

199. re-

rău

rebus

lat. *res* „lucru, obiect“, dativ plural *rebus* „prin obiecte“ > rom. *rebus* (n.).

Deriv.:

lat. *realis* > rom. *real* (n.).

lat. *reus* „împlicinat“, apoi „vinovat“ > rom. *rău*.

Comp.:

(cu lat. *publicus* „public“) lat. *res publica* > rom. *republică* (n.).

200. rec-

răceală

recent

lat. *recens* „proaspăt, nou“ > rom. *recent* (n.), rom. *rece*; deriv. rom. *răci*, *răceală*, *răcoare*.

201. reg-

rege

a întreba

lat. *rego* „a conduce“.

Deriv.:

lat. *rex* „conducător, rege“ > rom. *rege* (n.).

lat. *regnum* „domnie“ > rom. *regn* (n.).

lat. *regio* > rom. *regiune* (n.).

lat. *regimen* > rom. *regim* (n.).

lat. *regimentum* „conducere“ > rom. *regiment* (n.).

lat. *regula* > rom. *regulă* (n.).

fr. *régie* > rom. *regie*.

fr. *régisseur* > rom. *regizor*.

fr. *régistre* > rom. *registru*.

lat. *rector* „conducător“ > rom. *rector* (n.).

Cu pref.:

lat. **arrecto* > rom. *a arăta*.

lat. *corrigo* > fr. *corriger* > rom. *a corija*; part. perf.

lat. *correctus* > rom. *corect* (n.).

lat. *dirigo* > fr. *diriger* > rom. *a dirija* (n.); rom. *a drege*, de unde *dres*, *dregător*; part. prez. lat. *dirigens* > rom. *dirigent* (n.), rom. *diriginte* (n.); part. perf. lat. *directus* > rom. *direct* (n.), rom. *drept*, de unde *dreptate*; lat. *director* > rom. *director* (n.); lat. **directio* > fr. *dresser* > rom. *a dresa*; fr. *adresser*

> rom. *a adresa*; fr. *adresse* > rom. *adresă*; fr. *redresser* > rom. *a redresa*.

lat. *erigo* > fr. *ériger* > rom. *a erija*.

lat. *surgo* „a se ridica, a țîșni“; deriv. fr. *source* > rom. *sursă*; fr. *ressource* > rom. *resursă*; lat. *insurgens* > rom. *insurgent* (n.); lat. *insurrectio* > rom. *insurrecție*; lat. *resurrectio* > rom. *resurecție* (n.).

Din aceeași rădăcină cu lat. *rego* este lat. *rogo* „a se adresa cuiva“, apoi „a cere, a ruga“ > rom. *a ruga*.

Cu pref.:

lat. *abrogo* > rom. *a abroga* (n.).

lat. *arrogo* „a cere în plus“ > rom. *a aroga*; part. prez. lat. *arrogans* > rom. *arogant* (n.).

lat. *derogo* > rom. *a deroga* (n.).

lat. *interrogo* > rom. *a interoga* (n.), rom. *a întreba*.

lat. *praerogatiua* > rom. *prerogativă* (n.).

lat. *prorogo* > rom. *a proroga* (n.).

lat. *subrogo* „a înlocui“, part. perf. *subrogatus* > germ. *Surrogat* > rom. *surogat*.

202. *rip-*

ripă

arivist

lat. *ripa* „mal“ > rom. *ripă*; fr. *rive* „mal“, de unde derivă fr. *arriver* „a ajunge“, iar de la acesta, fr. *arriviste* > rom. *arivist*; fr. *dériver* > rom. *a deriva*.

203. *riu-*

riu

rival

lat. *rius* > rom. *riu*.

Deriv.:

lat. *riuualis* „care stă pe malul aceluiași riu (de unde ia apă)“ > rom. *rival* (n.).

204. *rod-*

roade

rosti

lat. *rodo* > rom. *a roade*.

Deriv.:

lat. *rostrum* „bot, cioc“ > rom. *rost* „gură“ (vezi expresia *pe de rost*), apoi „voră, aranjament“ etc., de unde *a rosti*, *a rostui*.

Cu pref.:

lat. *corrosio* > rom. *coroziune* (n.).

lat. *erosio* > rom. *eroziune* (n.).

205. *ros-*

roșu

Rusalii

lat. *rosa* „trandafir“ > rom. *roză* (n.).

Deriv.:

lat. *roseus* > rom. *roșu*; fr. *rose* > rom. *roz*.

fr. dimin. *rosette* > rom. *rozetă*.

lat. *Rosalia* „sărbătoarea trandafirilor“ > v. sl.

Rusaliia > rom. *Rusalii*.

Deriv.: rom. *rușine*.

206. *rot-***roată****a înrola**lat. *rota* > rom. *roată*.

Deriv.:

lat. *rotundus* > rom. *rotund*; fr. *rond* > rom. *rond*.lat. dimin. *rotula* > rom. *rotulă* (n.).lat. tz. *rotulus* > fr. *rôle* „manuscris făcut sul“, apoi „rol (în teatru)“ > rom. *rol*; deriv. fr. *rouleau* > rom. *rulou*; fr. *rouler* > rom. *a rula*; fr. *roulement* > rom. *rulment*; fr. dimin. *roulette* > rom. *ruletă*; fr. *roulotte* > rom. *rulotă*.

Cu pref.:

fr. *enrôler* „a înscrie pe rol“ > rom. *a înrola*.207. *rub-***rubrică****rujeolă**lat. *ruber*, variantă *rubeus* > fr. *rouge* „roșu“ > rom. *ruj*.

Deriv.:

lat. *rubrica* „pământ roșu cu care se scriau titlurile articolelor de legi“ > rom. *rubrică* (n.).lat. *rubicundus* > fr. *rubicond* > rom. *rubicond*.fr. *rougeole* > rom. *rujeolă*.208. *rup-***rupe****deruta**lat. *rumpo* > rom. *a rupe*; part. perf. fem. lat. *rupta* > fr. *route* „drum“ (rupt din pădure) > rom. *rută*.

Deriv.:

fr. *routier* > rom. *rutier*.fr. *routine* „drum bătut“, apoi „rutină“ > rom. *rutină*.lat. *rupes* „stîncă“, de unde fr. *rupestre* > rom. *rupestru*.

Cu pref.:

lat. *corrumpo* > rom. *a corupe* (n.).lat. *erumpo* > rom. *a erupe* (n.).lat. *interrumpo* > rom. *a întrerupe* (n.).fr. *dérouter* > rom. *a deruta*.**S**209. *sac-***sanctuar****execrabil**lat. *sacer* „de care nu te poți atinge“ (deci și „sfînt“ și „spurcat“) > rom. *sacru* (n.).

Deriv.:

lat. *sanctus* „sfânt” > rom. *sîn(t)*.

lat. *sanctio* > rom. *sancțiune* (n.).

lat. *sanctuarium* > rom. *sanctuar* (n.).

lat. *sacramentum* > rom. *sacrament* (n.).

Cu pref.:

lat. *consacro* > rom. *a consacra* (n.).

lat. *execro* > rom. *a execra* (n.).

lat. *execrabilis* > rom. *execrabil* (n.).

Comp.:

(cu lat. *do* „a da”) lat. *sacerdos* > rom. *sacerdot* (n.).

(cu lat. *facio* „a face”) lat. *sacrifico* > rom. *a sacrifica* (n.).

(cu lat. *lego* „a culege”) lat. *sacrilegus* > rom. *sacrileg* (n.); lat. *sacrilegium* > rom. *sacrilegiu* (n.).

Și un compus cu ... el însuși: lat. *sacrosanctus* > rom. *sacrosant* (n.).

210. *sal-*

salariu

sos

lat. *sal* > rom. *sare*.

Deriv.:

lat. *salarium* „suma pe care o primeau soldații romani ca să-și cumpere sare” > rom. *salariu* (n.).

fr. *salé* „sărat” > rom. *saleu*.

lat. pop. *salsa* „sărată” > fr. *sauce* > rom. *sos*.

Cu pref.:

it. *insalata* > fr. *salade* > rom. *salată*.

211. *sal-*

sote

insulta

lat. *salio* > rom. *a sări*.

Deriv.:

lat. *saltus* > rom. *salt* (n.).

lat. *salto* > rom. *sălta*.

fr. *sauté* > rom. *sote* (mîncarea era făcută să salte deasupra focului).

Cu pref.:

it. *assalto* > rom. *asalt*.

it. *assaltare* > rom. *a asalta*.

lat. *exulto* > rom. *a exulta* (n.).

lat. *insulto* (înțelesul primitiv era „a se repezi la cineva”) > rom. *a insulta*.

lat. *resilio* „a sări înapoi” > fr. *résilier* > rom. *a rezilia*.

lat. **resalio* > rom. *a răsări*.

lat. *resulto* > rom. *a rezulta* (n.).
fr. *tressauter* > rom. *a tresări* (aranjat după sări).

212. *sap-*

savant

insipid

lat. *sapio* „a avea gust“, apoi „a fi înțelept“;
lat. part. prez. *sapiens* > fr. *savant* > rom. *savant*.

Deriv.:

lat. *sapientia* > rom. *sapiență* (n.).

lat. *sapor* „gust“ > fr. *savoir* > rom. *savoare*;

fr. *savourer* > rom. *a savura*.

Cu pref.:

lat. *insipidus* „fără gust“ > rom. *insipid* (n.).

213. *sat-*

satiră

destul

lat. *satis* „destul“.

Deriv:

lat. *satur* „sătul“, expr. *satura lanx* „ghiveci“ (propriu-zis „taler plin“), devenit numele unei producții literare mixte: *satura* > rom. *satiră* (n.).

lat. dimin. *satullus* > rom. *sătul*.

lat. **satum* > *saț* (mai cunoscut sub forma negativă *nesaț*).

lat. *satietas* > rom. *sațietate* (n.).

Formate în rom.: *a sătura*; *de+sătul* > *destul*.

Comp.:

(cu lat. *facio* „a face“) lat. *satisfacio* > rom.
a satisface (n.).

214. *scand-*

scanda

ascensor

lat. *scando* „a urca“, apoi „a scanda“ > rom. *a scanda* (n.).

Deriv.:

lat. *scala* > rom. *scară*.

Cu pref.:

lat. *ascensio* > rom. *ascensiune* (n.).

fr. *ascenseur* > rom. *ascensor*.

lat. *descendo* > rom. *a descinde* (n.).

lat. *condescendo* > rom. *a condescinde* (n.).

lat. *transcendens* > rom. *transcendent* (n.).

215. *scid-*

seiziune

seindură

lat. *scindo* „a sfîșia“.

Deriv.:

lat. *scissio* > rom. *sciziune* (n.).

lat. *scindula*, devenit *scandula* probabil după *scando*,
(vezi 214) > rom. *scîndură*.

216. *scut-*

scuti

ecuson

lat. *scutum* > rom. *scut*; fr. *écu* „scut“, dimin.

écusson > rom. *ecuson*.

Deriv.:

Format în rom.: *a scuti*.

217. *se-*

insera

seminar

lat. *sero*¹ „a semăna“.

Deriv.:

lat. pop. *sementia* > rom. *sămînță*.

lat. *semino* > rom. *a semăna*¹.

lat. *seminarium* „pepinieră“ > rom. *seminar* (n.).

lat. *satio* „însămînțare“ > fr. *saison* > rom. *sezon*.

Cu pref.:

lat. *insero* „a altoi“ > rom. *a insera* (n.).

218. *sec-*

insectă

sigiliu

lat. *seco* „a tăia“; part. prez. lat. *secans* > rom.
secantă (n.).

Deriv.:

lat. *sectio* > rom. *secție* (n.), rom. *secțiune* (n.).

lat. *sector* „care taie“ > rom. *sector* (n.).

lat. *securis* > rom. *secure*.

lat. *segmentum* > rom. *segment* (n.).

lat. *signum* > rom. *semn*.

lat. dimin. *sigillum* > rom. *sigiliu* (n.).

fr. *signer* > rom. *a semna*.

fr. *signaliser* > rom. *a semnaliza*.

fr. *signataire* > rom. *semnatar*.

Cu pref.:

lat. *consigno* > rom. *a consemna* (n.).

fr. *consignation* > rom. *consignație*.

lat. *designo* > rom. *a desemna* (n.).

fr. *dessin* > rom. *desen*.

lat. *disseco* > rom. *a diseca* (n.).

lat. *insectum* (copiat după gr. *entomon*) „tăiat“
> rom. *insectă* (n.).

lat. *insigno* > rom. *a însemna*.

lat. med. *resigno* „a anula“ > fr. *se résigner* > rom. *a se resemna* (n.).

lat. *intersectio* > rom. *intersecție* (n.).

fr. *soussigné* > rom. *subsemnat*.

Comp.:

(cu lat. *facio* „a face“) lat. *significo* > rom. *a semnifica* (n.).

219. *sed-*

șale

prezidiu

lat. *sedeo* > rom. *a șede* (din aceeași rădăcină indo-europeană e gr. *hedra* „loc de șezut“, pe care îl avem în neologisme ca *poliedru*, *catedră*, vezi 45).

Deriv.:

Format în rom.: *șezătoare*.

lat. *sella* „scaun“ > rom. *șa*, *șale*.

lat. *sessus* „așezare“ > rom. *șes*.

lat. *sessio* „ședere“ > rom. *sesiune* (n.).

lat. *sedimentum* > rom. *sediment* (n.).

lat. *sedentarius* > rom. *sedentar* (n.).

it. *sedio* > rom. *sediu*.

Cu pref.:

lat. **assedio* > rom. *a așeza*.

it. *assedio* > rom. *asediu*.

lat. *assessor* > rom. *asesor* (n.).

lat. *assiduus* > rom. *asiduu* (n.).

lat. *dissidens* > rom. *disident* (n.).

lat. **insello* „a pune șeaua“ > rom. *a înșela*.

lat. *insidiae* „pîndă, cursă“, de unde lat. *insidiosus* > rom. *insidios* (n.).

lat. *obsessio* > rom. *obsesie* (n.).

lat. *praesideo* > rom. *a prezida* (n.).

lat. *praesidens* > rom. *prezident* (n.), rom. *președinte* (n.).

lat. *praesidium* > rom. *prezidiu* (n.).

lat. *residuum* > rom. *reziduu* (n.).

lat. mediev. *residentia* > rom. *reședință* (n.).

lat. *subsidium* > rom. *subsidiu* (n.).

Comp.:

(cu lat. *pot-* „a putea“, vezi 77) lat. *possideo* > rom. *a posed* (n.).

220. *sent-*

santinelă

disensiune

lat. *sentio* > rom. *a simți*: din tema supinului,

lat. *sensus* > rom. *sens* (n.).

Deriv.:

lat. *sententia* > rom. *sentință* (n.).

lat. *sensibilis* > rom. *sensibil* (n.).

lat. *sensualis* > rom. *senzual* (n.).

fr. *sentiment* > rom. *sentiment*, rom. *simțămînt*.

it. *sentinella* > fr. *sentinelles* > rom. *santinela* (it. *sentire* înseamnă și „a auzi“).

Cu pref.:

fr. *assentiment* > rom. *asentiment*.

lat. *consentio* > rom. *a consimți* (n.).

lat. *consensus* > rom. *consens* (n.).

fr. *consentement* > rom. *consimțămînt*.

fr. *dissension* > rom. *disensiune*.

fr. *pressentiment* > rom. *presentiment*.

fr. *ressentiment* > rom. *resentiment*.

221. sequ-

soț

secundă

lat. *sequor* „a urma“.

Deriv.:

lat. *secundus* „următorul, al doilea“ > rom. *secund* (n.); fem. lat. *secunda* „clipa următoare“ > rom. *secundă* (n.).

lat. *secundarius* > rom. *secundar* (n.).

lat. *sequentia* „următoare“ > rom. *secvență* (n.).

lat. *sequela* > rom. *sechelă* (n.).

lat. *secta* > rom. *sectă* (n.).

fr. vechi part. perf. fem. *suite* > rom. *suită*.

Cu pref.:

fr. *consécutif* > rom. *consecutiv*.

lat. *consequens* > rom. *consecvent* (n.).

lat. *exsequor* „a urmări pînă la capăt“ > fr. deriv. *exécuteur* > rom. *a executa*.

Din aceeași rădăcină, cu alternanță vocalică,

lat. *socius* „tovarăș“ > rom. *soț*.

Deriv.:

lat. *societas* > rom. *societate* (n.).

222. ser-

soartă

deșert

lat. *sero*² „a împleti“.

Deriv.:

lat. *series* > rom. *serie* (n.).

Cu pref.:

lat. *assertio* > rom. *aserțiune* (n.).

lat. *desertus* „părăsit“ > rom. *deșert*.

lat. *desertor* > rom. *dezertor* (n.).

lat. *dissertatio* > rom. *dizertație* (n.).

Variantă cu alternanță vocalică, lat. *sors* > rom. *soști*, apoi *soartă*.

Deriv.:

fr. *sorte* > rom. *sort*.

germ. *Sortiment* > rom. *sortiment*.

Cu pref.:

fr. *assortir* > rom. *a asorta*.

lat. *consors* > rom. *consort* (n.).

fr. *ressort* > rom. *resort*.

fr. *ressortissant* > rom. *resortisant*.

Comp.:

(cu lat. *lego* „a alege“ lat. *sortilegium* > rom. *sortilegiu* (n.).

223. *serp-*

șerpar

serpentină

lat. *serpens* > rom. *șarpe*.

Deriv.:

rom. *șerpar* „briu care șerpuiește“.

lat. *serpentinus* > rom. *serpentină* (n.).

224. *seru-*

desert

sergent

lat. *seruus* „sclav“ > rom. *șerb*.

Deriv.:

lat. *seruo* „a păstra, a păzi“ > rom. *a serba*, de unde *sărbătoare*.

lat. *seruio* „a fi sclav“, „a servi“ > rom. *a servi* (n.).

Part. prez. lat. *seruiens* > fr. *sergent* > rom. *sergent*.

lat. *seruilis* > rom. *servil* (n.).

lat. *servitium* > rom. *serviciu* (n.).

fr. *serviette* > rom. *servietă*, rom. *șervet*.

Cu pref.:

lat. *conseruo* > rom. *a conserva* (n.).

fr. *desservir* „a strînge de la masă“, „a servi cu zel“ > rom. *a deservi*.

fr. *dessert* > rom. *desert*.

lat. *obseruo* > rom. *a observa* (n.).

lat. tz. *praeseruo* > rom. *a prezerva* (n.).

lat. *reseruo* > rom. *a rezerva* (n.).

fr. *réservoir* > rom. *rezervor*.

225. *si-*

a răspunde

apropo

lat. *pono* > rom. *a pune*. De fapt, *pono* e format cu prefixul *po-*, de la verbul *sino* „a lăsa“, din al

căruia participiu perfect e lat. mediev. *situo* > rom. *a situa* (n.) și lat. *situatio* > rom. *situație* (n.). Part. perf. lat. *positus* > fr. *poste* > rom. *post* (funcție); prin pol. *poczta* și rus. *počta*, rom. *poștă*.

Deriv.:

lat. *tz. positivus* > rom. *pozitiv* (n.).

it. *postura* > fr. *posture* > rom. *postură*.

Cu pref.:

lat. *appono* „a pune deoparte“ > rom. *a apune*.

lat. *appositio* > rom. *apozitie* (n.).

lat. *compono* > rom. *a compune* (n.).

lat. *compositio* > rom. *compozitie* (n.).

lat. *depono* > rom. *a depune* (n.).

lat. *depositio* > rom. *depozitie* (n.).

lat. *depositum* > rom. *depozit* (n.); fr. *dépôt* > rom. *depou*.

lat. *dispono* > rom. *a dispune* (n.); de aici, după fr. *indisposer*, *prédisposer*, rom. *a indispune* și *a pre-dispune*.

lat. *dispositio* > rom. *dispozitie* (n.); cu încă un prefix, fr. *indisposition* și *prédisposition* > rom. *indispozitie* și *pre-dispozitie*.

fr. *dispositif* > rom. *dispozitiv*.

lat. *expono* > rom. *a expune* (n.), rom. *a spune*.

lat. *expositio* > rom. *expozie* (n.).

lat. *impono* > rom. *a impune* (n.).

lat. *impositum* > rom. *impozit* (n.).

lat. *tz. impostor* > rom. *impostor* (n.).

lat. *tz. impostura* > rom. *impostură* (n.).

lat. *oppono* > rom. *a opune* (n.).

lat. *oppositio* > rom. *opozitie* (n.).

lat. *praepono* > rom. *a prepune*.

lat. *praepositio* > rom. *prepozitie* (n.).

lat. *propono* > rom. *a propune* (n.).

lat. *propositum* > fr. *propos* „vorba“, cu prepoziție fr. *à propos* > rom. *apropo*.

lat. *propositio* > rom. *propozitie* (n.).

lat. *repono* „a înmormînta“ > rom. *a răpune*.

lat. *suppono* > rom. *a supune*.

lat. *suppositio* > rom. *supozitie* (n.).

lat. *transpono* > rom. *a transpune* (n.).

226. sib-

șuiera

persifla

lat. *sibilo* > rom. *a șuiera*; variantă lat. *sifilo* > fr. *siffler*.

Cu pref.:

fr. *persiffler* > rom. *a persifla*.

227. silu-

silvicultură

sălbatic

lat. *silva* „pădure“.

Deriv.:

lat. *siluaticus* > rom. *sălbatic*.

Comp.:

(cu fr. *culture* „cultură“) fr. *silviculture* > rom. *silvicultură*.

228. simil-

a semăna

ansamblu

lat. *similis* „asemănător“.

Deriv.:

lat. *similo* > rom. *a semăna*²; de aici rom. *asemenea*,
rom. *a asemăna*; deriv. regresiv: *seamăn*.

fr. *similaire* > rom. *similar*.

lat. *simulo* > rom. *a simula* (n.).

lat. *simulacrum* > rom. *simulacru* (n.).

lat. *simultaneus* > rom. *simultan* (n.).

Cu pref.:

fr. *assembler* > rom. *a asambla*.

lat. pop. *assimulo* > fr. *assimiler* > rom. *a asimila*.

fr. *ensemble* > rom. *ansamblu*.

fr. *dissimiler* > rom. *a disimila* (n.).

lat. *dissimulo* > rom. *a disimula* (n.).

Comp.:

(cu lat. *uerus* „adevărat“) lat. *uerisimilis* > rom. *verosimil* (n.).

229. sin-

insinua

sinuzită

lat. *sinus* „cută“, „sîn“ > rom. *sîn*.

Deriv.:

lat. *sinuosus* > rom. *sinuos* (n.).

fr. *sinusite* > rom. *sinuzită*.

Cu pref.:

lat. *insinuo* > rom. *a insinua* (n.).

230. sol-

soldat

a săruta

lat. *solidus* > rom. *solid* (n.); lat. *soldus* „o anumită monedă“ > rom. *solz*.

Deriv.:

lat. *solido* > fr. *souder* > rom. *a suda*; fr. *solder*
> rom. *a solda*; fr. *soldat* > rom. *soldat*.

Deriv. regresiv. fr. *solde* > rom. *sold*.

Cu pref.:

lat. *consolido* > rom. *a consolida* (n.).

Din aceeași rădăcină, lat. *saluus* „întreg“.

Deriv.:

lat. *saluo* „a fi teafăr“, imperativ *salve* (formulă de salut) > rom. *salve* (n.).

lat. *saluo* > rom. *a salva* (n.).

lat. *salus* „sănătate“, de unde lat. *saluto* „a ura sănătate“ > rom. *a saluta* (n.), rom. *a săruta*.

lat. *saluber* „sănătos“, deriv. *salubritas* > rom. *salubritate* (n.).

Tot din aceeași rădăcină, lat. *sollus* „întreg“.

Comp.:

(cu lat. *annus* „an“) lat. *sollemnis* „care se întâmplă o dată pe an“ > rom. *solemn* (n.).

(cu lat. *cio* „a pune în mișcare“) lat. *sollicitus* „îngrijorat“, de unde lat. *sollicito* „a deranja“ > rom. *a solicita* (n.).

231. *spath-*

spadă

epolet

lat. *spatha* (împrumutat din gr. *spathe*) „sabie“ > rom. *spadă* și *spate* (umerii au fost comparați cu o spadă); it. *spada* > rom. *spadă*.

Deriv.:

Format în rom.: *a speti*.

lat. *spathula* > fr. *épaule* „umăr“, de unde dimin. fr. *épaulette* > rus. *epolet* > rom. *epolet*.

(Din ngr. *spathi* „treflă“ avem rom. *spatie*.)

232. *spec-*

spectru

aștepta

lat. *specio* „a privi“.

Deriv.:

lat. *species* „aspect“ > rom. *specie* (n.); germ. *Spezies* > rom. *speță*.

lat. *specialis* > rom. *special* (n.).

lat. *speciosus* > rom. *specios* (n.).

lat. *speculator* „a observa, a pîndi“ > rom. *a specula* (n.), deriv. regresiv *speculă*.

lat. *specimen* > rom. *specimen* (n.).

lat. *spectrum* > rom. *spectru* (n.).

lat. *spectaculum* > rom. *spectacol* (n.).

it. *spezieria* > ngr. *spețaria* > rom. *spișerie* (sensul primitiv: „care are mărfuri de specialitate“).

Cu pref.:

lat. *aspectus* > rom. *aspect* (n.).

lat. *conspectum* > rom. *conspect* (n.).

lat. *circumspectus* > rom. *circumspect* (n.).

lat. *exspecto* > rom. *a aștepta*.

lat. tz. *perspectiua* > rom. *perspectivă* (n.).

lat. *prospectus* > rom. *prospect* (n.).

lat. *respectus* > rom. *respect* (n.).

lat. *suspectus* > rom. *suspect* (n.).

Comp.:

(cu lat. *avis* „pasăre“) lat. *auspicium* > rom. *auspicii* (n.: se ghicea viitorul după zborul păsărilor).

(cu lat. *facio* „a face“) lat. *specificus* > rom. *specific* (n.); lat. tz. *specifico* > rom. *a specifica* (n.).

233. spi-

spinare

răspicat

lat. *spinus* > rom. *spin*. Variantă: lat. *spicum* > rom. *spic*.

Deriv.:

Format în rom.: *spinare*.

Cu pref.:

rom. *despica*, *răspicat*.

234. spir-

suspina

spirt

lat. *spiro* „a sufla“, apoi „a respira“.

Deriv.:

lat. *spiritus* „suflare“, apoi „spirit“ > rom. *spirit* (n.);
rus. *spirt* > rom. *spirt*.

Cu pref.:

lat. *aspiro* > rom. *a aspira* (n.).

lat. *conspiro* > rom. *a conspira* (n.).

lat. *exspiro* > rom. *a expira* (n.).

lat. *inspiro* > rom. *a inspira* (n.).

lat. *respiro* > rom. *a respira* (n.).

lat. *suspiro* > rom. *a suspina*.

235. sta-

etajeră

cost

lat. *sto* > rom. *a sta*.

Deriv.:

lat. *stabilis* > rom. *stabil* (n.).

lat. *stabilimentum* > rom. *stabiliment* (n.).

lat. *stabulum* > rom. *staul*.

lat. **staticum* > fr. *étage* > rom. *etaj*; deriv. fr. *étagère* > rom. *etajeră*.

lat. *statio* > rom. *stație* (n.).

lat. modern *statisticum* > germ. *Statistik* > rom. *statistică*.

lat. *statua* > fr. *statue* > rom. *statuie*.

lat. *statura* > rom. *statură* (n.).

lat. *status* > rom. *stat* (n.).

lat. *statuo* > rom. *a statua* (n.); supin lat. *statutum* > rom. *statut* (n.).

Cu reduplicare: lat. *sisto* „a opri“.

Cu pref.:

lat. *assisto* > rom. *a asista* (n.).

lat. *circumstantia* > rom. *circumstanță* (n.).

lat. *consisto* > rom. *a consista* (n.).

lat. *consto* > rom. *a consta* (n.), rom. inv. *a custa* „a trăi“; it. *costare* > rom. *a costa*, deriv. regresiv *cost*.

fr. *contraste* > rom. *contrast*.

lat. *constituo* > rom. *a constitui* (n.).

lat. *destituo* > rom. *a destitui* (n.).

lat. *distantia* > rom. *distanță* (n.).

lat. *exsisto* > rom. *a exista* (n.).

lat. *instantia* > rom. *instanță* (n.).

lat. *instituo* > rom. *a institui* (n.).

lat. *obstaculum* > rom. *obstacol* (n.).

lat. *praesto* > rom. *a presta* (n.); fr. *prêter* > rom. *a preta*; it. *prestare* > rom. *presto*.

lat. *praestantia* > rom. *prestanță* (n.).

lat. *praestatio* > rom. *prestație* (n.).

lat. *prostituo* > fr. *prostituer* > rom. *a prostitua*.

lat. *resisto* > rom. *a rezista* (n.).

lat. *restituo* > rom. *a restitui* (n.).

lat. *resto* „a rămîne“, de unde it. *resto* > ngr. *resto* > rom. *rest*.

lat. pop. **arresto* > rom. *a aresta* (n.), de unde deriv. regresiv *arest*.

lat. *subsisto* > rom. *a subzista* (n.).

lat. *substantia* > rom. *substanță* (n.).

lat. *substantivus* > rom. *substantiv* (n.).

lat. *substituo* > rom. *a substitui* (n.).

lat. *superstitio* > rom. *superstiție* (n.).

Variantă lat. *-stano*, cu pref. lat. *destino* > rom. *a destina* (n.), deriv. regresiv *destin*.

236. stern-

consterna

stradă

lat. *sterno* „a așterne“, sup. lat. *stratum* > rom. *strat*; sp. *estrado* > fr. *estrade* > rom. *estradă*; lat. part. perf. fem. *strata* (uia „drum“) > it. *strada* > rom. *stradă*.

Cu pref.:

lat. *adsterno* > rom. *a așterne*.

lat. *consterno* > rom. *a consterna* (n.).

lat. *prosterno* > rom. *a prosterna* (n.), part. perf. lat. *prostratus* > rom. *prostrat* (n.).

237. stig-

instiga

stinge

lat. *stigo* „a excita“; variantă *stinguo* > rom. *a stinge*.

Cu pref.:

lat. *distinguo* > rom. *a distinge* (n.); lat. part. perf. *distinctus* > rom. *distinct* (n.). și *distins* (n.).

lat. *instigo* > rom. *a instiga* (n.); deriv. lat. *instinctus* > rom. *instinct* (n.).

238. strig-

strîmt

prestigiu

lat. *stringo* > rom. *a strînge*; part. perf. lat. *strictus* > rom. *strict* (n.), rom. *strîmt*.

Cu pref.:

lat. *constringo* > rom. *a constrînge* (n.).

lat. *districtum* > rom. *district* (n.).

lat. *praestigium* „ceea ce te face să închizi ochii“ > rom. *prestigiu* (n.).

restriclio > rom. *restricție* (n.).

239. stru-

obstrucție

instrument

lat. *struo* „a ridica, a construi“.

Deriv.:

lat. *structura* > rom. *structură* (n.).

Cu pref.:

lat. *construo* > rom. *a construi* (n.).

lat. *destruo* > rom. *a distruge* (n.).

lat. *instruo* > rom. *a instrui* (n.).

lat. *instrumentum* > rom. *instrument* (n.).

lat. *obstructio* > rom. *obstrucție* (n.).

240. stup-

astupa

stop

lat. *stuppa* „cîlți“ > rom. *stupă*.

Deriv.:

engl. *stop* „a opri“ > rom. *stop*; fr. *stopper* > rom. *a stopa*.

Cu pref.:

lat. *astuppo* > rom. *a astupa*.

241. su-

a coase

sul

lat. *suo* „a coase“.

Deriv.:

lat. *subula* > rom. *sulă*.

lat. *sutura* > rom. *sutură* (n.).

Cu pref.:

lat. *consuo* > rom. *a coase*.

lat. *insubulum* > rom. *sul*.

242. suc-

suculent

a usca

lat. *sucus* > rom. *suc* (n.).

Deriv.:

lat. *suculentus* > rom. *suculent* (n.).

Cu pref.:

lat. *exsuo* > rom. *a usca*.

243. sup-

sumă

supăra

lat. *super, supra* „de-asupra“; comparativ lat.

superior > rom. *superior* (n.); superlativ lat.

supremus > rom. *suprem* (n.); alt superlativ lat.

summus, fem. *summa* > rom. *sumă* (n.).

Deriv.:

lat. *summarius* > rom. *sumar* (n.).

fr. *sommer* (înțelesul primitiv a fost „a spune pe scurt“)
> rom. *a soma*.

lat. *superbus* > rom. *superb* (n.).

fr. *soubrette* > rom. *subretă*.

it. *soprano* > rom. *sopran*.

lat. med. *superanus* „care e deasupra“ > fr. *souverain*
> rom. *suveran*.

lat. *supero* > rom. *a supăra*.

rom. *de-asupra*, de unde *a asupri*.

Comp.:

(cu lat. *latum*, supinul lui *fero* „a purta“) lat.

superlativus > rom. *superlativ* (n.).

T

244. tag-

întreg

tact

lat. *tango* „a atinge“; part. prez. *tangens* > rom.
tangent (n.); sup. *tactum*, de unde lat. *tactus* „atin-
gere“ > rom. *tact*.

Cu pref.:

lat. *attingo* > rom. *a atinge*.

lat. *contagium* > rom. *contagiu* (n.).

lat. *contactus* > rom. *contact* (n.).

lat. *contamino* > rom. *a contamina* (n.).

lat. *contingens* > fr. *contingent* > rom. *contingent*.

lat. *intactus* „neatins“ > rom. *intact* (n.).

lat. *integer* „neatins“ > rom. *integru* (n.), rom. *întreg*.

245. *tal-*

tăia

talie

lat. *talio* > rom. *a tăia*.

fr. *taille* > rus. *talīa* > rom. *talie*.

fr. *tailleur* „croitor“ > rom. *taior*.

Cu pref.:

fr. *détail* > rom. *detaliu*.

246. *teg-*

țiglă

detectiv

lat. *tego* „a acoperi“.

Deriv.:

lat. *toga* > rom. *togă* (n.).

lat. *tegumentum* > rom. *tegument* (n.).

lat. *tegula* > germ. *Ziegel* > scr. *cigla* > rom. *țiglă*.

Cu pref.:

lat. *detego* „a descoperi“, deriv. engl. *detective* > rom. *detectiv*.

lat. *protego* > fr. *protéger* > rom. *a proteja*.

247. *tem-*

temerar

întuneric

lat. *temere* „pe întuneric, orbește“.

Deriv.:

lat. *temerarius* > rom. *temerar* (n.).

variantă lat. *tenebrae* „întuneric“.

Deriv.:

lat. *tenebrosus* > rom. *tenebros* (n.).

lat. *tenebricus* > rom. (cu pref. *în-*) *întuneric*.

248. *temp-*

timp

extemporal

lat. *tempus* > rom. *timp*.

Deriv.:

lat. *tempestas* „starea timpului“, apoi „furtună“, de unde lat. *tempestuosus* > rom. *tempestuos* (n.).

Cu pref.:

lat. *extemporalis* „improvizat“ > rom. *extemporal* (n.).

lat. *intempestivus* > rom. *intempestiv* (n.).

249. *ten-*

Țiitoare   standard

lat. *teneo* > rom. a ține.

Deriv.:

lat. *tenax* > rom. *tenace* (n.).

Formații românești: ținut, Țiitoare.

fr. *tenue* > rom. ținută.

it. *tenore* > fr. *ténor* > rom. *tenor*.

Formă paralelă lat. *tendo* > rom. a tinde (n.); lat. tz. *tensio* > rom. tensiune; fr. *tendance* > rom. tendință.

Deriv. regresiv lat. *tenda* > rom. tindă.

fr. med. *tennez* „țineți“, adică „poftim!“, „na!“ > engl. *tennis* > rom. *tenis*.

Cu pref.:

lat. *attineo* > rom. a aține.

lat. *contineo* > rom. a conține (n.), rom. a conțeni (de unde *neconținut*).

lat. *contentiosus* > rom. *contencios* (n.).

lat. *continuus* „care o ține într-una“ > rom. *continuu* (n.).

lat. *detineo* > rom. a deține (n.).

lat. *distendo* > rom. a destinde.

fr. *entretenir* > rom. a întreține.

lat. *extendo* > rom. a extinde (n.); deriv. it. *standardo* > rom. *stindard*; fr. *étendard* > engl.

standard > rom. *standard*.

lat. *intendo*, part. prez. *intendens* > rom. *intendent* (n.), rom. a întinde.

lat. *ostendo* „a arăta“, deriv. it. *ostentativo* > rom. *ostentativ*.

pertinens > rom. *pertinent* (n.); lat. tz. *impertinens* > rom. *impertinent* (n.).

lat. *praetendo* > rom. a pretinde (n.); fr. *prétention* > rom. *pretenție*.

lat. *retineo* > rom. a reține (n.).

— lat. *sustineo* > rom. a susține (n.).

Comp.:

(cu it. *loco* „loc“) it. *locotenente* > rom. *locotenent*.

(cu lat. *manus* „mână“) lat. pop. *manutenere > fr. *maintenir* > rom. a menține.

250. *ten-***tinăr****tandru**

lat. *tener* „fraged“ > rom. *tînăr*; fr. *tendre* > rom. *tandru*.

251. *ter-***treiera****detriment**

lat. *tero* „a freca“.

Deriv.:

lat. *trito* > fr. *trier* > rom. *a tria*.

lat. *tribulo* > rom. *a treiera*.

lat. *tribulatio* > rom. *tribulație* (n.).

Cu pref.:

lat. *contribulo* > rom. *a cutreiera*.

lat. *detrimentum* > rom. *detriment* (n.).

252. *term-***țarm****extermina**

lat. *termen* „hotar“ > rom. *termen* (n.), rom. *țarm*.

Deriv.:

lat. *termino* > rom. *a termina* (n.).

Cu pref.:

lat. *determino* > rom. *a determina* (n.).

lat. *extermino* „a goni peste frontiere“, iar în evul mediu „a distruge“ > rom. *a extermina* (n.).

253. *terr-***țărână****parter**

lat. *terra* „pămînt“ > rom. *țară*.

Deriv.:

Formații românești: *țăran*, *țărână*.

lat. *terrenus* „de pămînt“ > rom. *teren* (n.).

lat. *terrester* > rom. *terestru* (n.).

fr. *parterre* „pe pămînt“, apoi „parter“ > rom. *parter*.

fr. *terrasse* > rom. *terasă*.

fr. *terrier* > rom. *terier*.

Cu pref.:

lat. *subterraneus* > rom. *subteran* (n.).

Comp.:

cu lat. *medius* „mijlociu“) lat. *mediterraneus* > rom. *mediteran* (n.).

Compus cu ... el însuși: lat. *territorium* > rom. *teritoriu* (n.).

254. *terr-*

teribil

trepăda

lat. *terreo* „a înspăimînta“.

Deriv.:

lat. *terror* > rom. *teroare* (n.).lat. *terribilis* > rom. *teribil* (n.).

Variante:

lat. *tremo* „a tremura“, derivat it. *tremolo* > rom. *tremolo*.lat. *tremulo* > rom. *a tremura*, de unde rom. *cutremura*, *cutremur*.lat. *trepidus* „agitat“, deriv. lat. *trepido* > rom. *a trepăda*; lat. *intrepidus* > rom. *intrepid* (n.).255. *test-*

țeastă

antet

lat. *testa* „carapace“, apoi „cap“ > rom. *țeastă*, fr. *tête* „cap“.

Deriv.:

rom. *festos*.

Cu prep.:

fr. *en-tête* > rom. *antet*.256. *tex-*

pretext

toaletă

lat. *texo* > rom. *a țese*; sup. lat. *textum* > rom. *text* (n.).

Deriv.:

lat. *textilis* > rom. *textil* (n.).lat. *tela* „pînză“ > fr. *toile*, dimin. *toilette* (la început „bucată de pînză pusă pe masă, în fața oglinzii“) > rom. *toaletă*.

Cu pref.:

lat. *contextus* > rom. *context* (n.).*praetextum* „țesătură pusă în fața unui obiect“ > rom. *pretext* (n.).lat. *subtilis* > rom. *subtil* (n.), rom. *subțire*.257. *thec-*

teacă

bodegă

lat. *theca* „cutie“ (imprumutat din gr. *theke*) > rom. *teacă*.

Deriv. cu pref.:

lat. *apotheca* (din gr. *apotheke*) „cămară“, păstrat în multe limbi europene cu înțelesul de „farmacie“, „prăvălie“ etc., iar în spaniolă, sub forma *bodega*

> rom. *bodegă*; din germanul *Apotheke* e rom. reg. *potică* „farmacie“.

Comp.:

numeroase formații grecești, ca *biblioteca*, *discotecă*, cele mai multe fiind formate recent.

258. *ting-*

ten

tinetură

lat. *tingo* „a înmuia“, part. perf. lat. *tinctus* > fr. *teint*, *teinte* > rom. *ten*, *tentă*.

Deriv.:

lat. *tinctura* > rom. *tinctură* (n.).

Cu pref.:

lat. *tingo* > rom. reg. *a întinge*.

259. *tocc-*

toacă

retuș

lat. **tocco* „a atinge cu zgomot“ > rom. *a toca*, deriv. regresiv *toacă*; fr. *toucher* „a atinge“, deriv. regresiv *touche* > rom. *tuș*, rom. *tușă*.

Cu pref.:

fr. *retoucher*, deriv. regresiv *retouche* > rom. *retuș*.

260. *torn-*

turna

retur

lat. *torno* (împrumutat din gr. *tornoo* „a aranja în formă de cerc“) „a răsuci“ > rom. *a turna*; din aceeași familie, lat. *tornus* > fr. *tour* > rom. *tur*.

Deriv.:

fr. *ournée* > rom. *turneu*.

Cu pref.:

fr. *détourner* > rom. *a deturna*.

fr. *entourage* > rom. *anturaj*.

Format în rom.: *înturna*.

fr. *retour* > rom. *retur*.

261. *torqu-*

toarce

trusă

lat. *torqueo* „a răsuci“ > rom. *a toarce*; part. perf. lat. *tortus* > rom. *tort* (fir tors), fem. lat. *torta* > rom. *turtă*; germ. *Torte* > rom. *tort* (prăjitură).

Deriv.:

Format în rom.: *turti*.

lat. tz. *tortura* > rom. *tortură* (n.); deriv. fr. *torturer* > rom. *a tortura*.

lat. *tormentum* „chin“ > fr. *tourment*, deriv.
tourmenter > rom. *a turmenta*.
 lat. *torculum* „teasc“ > fr. *treuil* > rom. *troliu*.
 lat. **torsus* (în loc de *tortus*) > fr. *trousse* > rom.
trusă.

Cu pref.:

lat. *extorqueo* > rom. *a extorca* (n.), rom. *a stoarce*.
 lat. *intorqueo* > rom. *a întoarce*.

262. trah-

tren

portret

lat. *traho* > rom. *a trage*.

Deriv.:

lat. *tragino* > fr. *traîner* „a țiri“, de unde deriv.
 regresiv fr. *train* > rom. *tren*.

lat. *tracto* > it. *trattare* > rom. *a trata*.

lat. pop. **tractio* > fr. *tracer* > rom. *a trasa*.

fr. *tracteur* > rom. *tractor*.

Format în rom.: *trăsură*.

Cu pref.:

lat. *abstractus* > rom. *abstract* (n.).

lat. *contractus* > rom. *contract* (n.).

lat. *distraho* „a trage la o parte“ > rom. *a distrage* (n.).

lat. *distractio* > fr. *distractio* > rom. *distracție*.

fr. *distrain* > rom. *distrat*, deriv. regresiv rom.
a distra.

fr. *entraîner* > rom. *a antrena*.

fr. *portrait* > rom. *portret*.

lat. *subtraho* > fr. *soustraire* > rom. *a sustrage*.

263. tri-

trei

testament

lat. *tres* > rom. *trei*.

Deriv.:

lat. *tertius* „al treilea“, fem. *tertia* > it. *terzo*, *terza*
 > rom. *terț*, *terță*.

lat. *testis* „martor“ (al treilea personaj), de unde
 lat. *testor* „a depune mărturie“, iar de aici lat.
testamentum > rom. *testament* (n.).

Cu pref.:

lat. *attestor* > rom. *a atesta* (n.).

lat. *contestor* > rom. *a contesta* (n.).

lat. *detestor* > rom. *a detesta* (n.).

lat. *protestor* > rom. *a protesta* (n.).

Probabil tot aici lat. *tribus* > rom. *trib* (n.).

Deriv.:

lat. *tribunus* > rom. *tribun* (n.).

fr. *tribune* > rom. *tribună*.

lat. *tribunal* > rom. *tribunal* (n.).

lat. *tribuo* „a împărți“.

Cu pref.:

lat. *attribuo* > rom. *a atribui* (n.).

lat. *contribuo* > rom. *a contribui* (n.).

lat. *distribuo* > rom. *a distribui* (n.).

lat. *retribuo* > rom. *a retribui* (n.).

lat. *trinico „a tăia în trei“ > fr. *trancher* > rom. *a tranșa*.

fr. *tranchée* > rom. *tranșee*.

Comp.:

engl. *trench-coat* (din *trench* „tranșee“, împrumutat din franceză, și engl. *coat* „haină“) > rom. *trenci*.

lat. *annus tertius* „anul al treilea“ > rom. reg. *anțărț* „acum doi ani“.

264. *tric-*

a strica

intrigă

lat. *tricae* „încurcături“.

Cu pref.:

lat. *extrico* „a scoate din încurcătură“ > rom. *a strica* (sens intermediar: „a descompune“).

lat. *intrico* „a băga în încurcătură“ > fr. *intriguer* > rom. *a intriga*; fr. deriv. regresiv *intrigue* > rom. *intrigă*.

lat. *inextricabilis* „care nu poate fi descurcat“ > rom. *inextricabil* (n.).

265. *tu-*

tutelă

intuiție

lat. *tueor* „a privi“, apoi „a păzi“, „a apăra“.

Deriv.:

lat. *tutor* > rom. *tutore* (n.).

lat. *tutela* > rom. *tutelă* (n.).

Cu pref.:

lat. tz. *intuitio* > rom. *intuiție* (n.).

266. *tuber-*

tuberculoză

cartof

lat. *tuber* „umflătură“, dimin. *tuberculum* > rom. *tubercul* (n.).

Deriv.:

fr. *tuberculeux* > rom. *tuberculos*.

fr. *tuberculeuse* > rom. *tuberculoză*.

Cu pref.:

lat. tz. *protuberans* > rom. *protuberant* (n.).

Comp.:

(cu lat. *terra* „pământ“) lat. *terrae tubera* „trufe“,
cu pronunțare regională *tufiera* > it. *tartufolo* > germ.
Kartoffel > rom. *cartof*.
(Din lat. *tufiera* > fr. *truffe* > rom. *trufă*.)

267. *tympan-*

timbru

întîmpina

lat. *tympanon* (împrumutat din gr. *tympanon*)
„tobă“ > rom. *timpan* (n.); fr. *timbre* > rom.
timbru; din v. sl. *tompanŭ*, rom. *țimpină*; din germ.
Zymbal, rom. *țambal*.

Deriv.:

rom. *a întîmpina* (la origine, „a ieși cu muzică în calea
cuiva“).

U

268. *uac-*

văcar

vaccin

lat. *uacca* > rom. *vacă*.

Deriv.:

lat. pop. *uaccarius* > rom. *văcar*.

lat. *uaccinus* „de vacă“ > rom. *vaccin* (n.).

269. *uac-*

vacanță

a evacua

lat. *uaco* „a fi gol“, part prez. *uacans* > rom. *vacant*
(n.); lat. plural neutru *uacantia* > rom. *vacanță* (n.).

Deriv. cu pref.:

lat. *euacuo* > rom. *a evacua* (n.).

270. *uad-*

vad

evaziv

lat. *uado* „a merge“.

Deriv.:

lat. *uadum* > rom. *vad*.

Cu pref.:

lat. *euado* > rom. *a evada* (n.).

fr. *évasif* > rom. *evaziv*.

lat. *inuado* „a năvăli“ > rom. *a invada* (n.).

271. *uag-***vag****extravagant**lat. *uagus* „rătăcitor“ > rom. *vag* (n.).

Deriv.:

lat. *uagor* „a rătăci“, de unde lat. *uagabundus* > fr. *vagabond* > rom. *vagabond* (n.).

Cu pref.:

lat. *diuagor* > rom. *a divaga* (n.).fr. *extravagant* > rom. *extravagant*.172. *uber-***uger****exuberant**lat. *uber* „mamelă“ > rom. *uger*.

Deriv. cu pref.:

lat. *exubero* „a se revărsa“, part. prez. lat. *exuberans* > rom. *exuberant* (n.).273. *ueh-***vehicul****invectivă**lat. *ueho* „a transporta“.Deriv.: lat. *uehiculum* > rom. *vehicul* (n.).lat. *uector* > rom. *vector* (n.).

Cu pref.:

lat. *inuehor* „a se porni contra cuiva“, deriv.lat. *inuectiua* > rom. *invectivă* (n.).274. *uen-***viitor****cuvînt**lat. *uenio* > rom. *a veni*.

Deriv.:

Format în rom.: *viitor* „ceea ce vine“.

Cu pref.:

lat. **aduentura* > rom. *aventură* (n.).lat. *conuenio* > rom. *a conveni* (n.), rom. *a cuveni*;deriv. rom.: *cuviință*, *încuviința*.lat. *conuentus* „adunare“ > rom. *cuvînt*.lat. *conuentio* > rom. *convenție* (n.).lat. *deuenio* > rom. *a deveni* (n.).fr. *événement* > rom. *eveniment*.lat. *inuentio* > rom. *invenție* (n.).lat. *interuenio* > rom. *a interveni* (n.).lat. *peruenio* > fr. *parvenir* > rom. *a parveni*.lat. *praeuenio* > rom. *a preveni* (n.).lat. *prouenio* > rom. *a proveni* (n.).fr. *revenir* > rom. *a reveni*.

lat. *tz. subuentio* > rom. *subvenție* (n.).

fr. *survenir* > rom. *a surveni*.

275. uent-

vînt

bielă

lat. *uentus* > rom. *vînt*.

Deriv.:

lat. *uentilo* > rom. *a ventila* (n.); deriv. regresiv germ. *Ventil* > rom. *ventil*; deriv. regres. sp. *bielă* „furcă cu care se vîntură griul“ > fr. *bielle* „manivelă“ > rom. *bielă*.

lat. mediev. *uentosa* (cucurbita) „(dovleac) plin cu vînt“ > fr. *ventouse* > rom. *ventuză*.

Cu pref.:

lat. **exuento* > rom. *a zvînta*. Deriv. fr. *éventail* > rom. *evantai*.

Comp.:

(cu lat. *paro* „a apăra“) fr. *paravent* > rom. *paravan*.

276. uen-

venin

vineri

lat. *Venus*, zeița iubirii; genitiv *Veneris* (*dies* „ziua“) > rom. *vineri*.

Deriv.:

lat. *uenenum* „filtru de dragoste“, apoi „otravă“ > rom. *venin*.

277. uer-

văr

adeverință

lat. *uerus* „adevărat“.

Deriv.:

fr. *véritable* > rom. *veritabil*.

Cu pref.:

Format în rom.: *adevăr*; deriv. rom.: *adeveri*, *adeverință*.

Comp.:

(cu lat. *dico* „a spune“) lat. *ueridicus* > rom. *veridic* (n.).

(cu lat. *facio* „a face“) lat. *tz. uerifico* > rom. *a verifica* (n.).

lat. (*consobrinus*) *uerus* „(văr) adevărat“ > rom. *văr*.

278. uert-

proză

divorț

lat. *uerto* „a întoarce“.

Deriv.:

lat. *uersus* „întoarcere“, apoi „vers“ (pentru că ina-

inte de a se completa rîndul, scriitorul se întorcea la margine) > rom. *vers* (n.).

lat. *uertex* „virtej, creștetul capului“, de unde lat. *uerticalis* > rom. *vertical* (n.).

lat. *uertigo* „virtej, amețeală“, de unde lat.

uertiginosus > rom. *vertiginos* (n.).

lat. *uvertebra* > rom. *vertebră* (n.).

lat. *uerso* > rom. *vârșă*; sup. lat. *uersatum* > rom. *vârșat* (boală).

lat. *uersor* „a se învărti“, „a fi amestecat“, part. perf.

lat. *uersatus* > rom. *versat* (n.).

Cu pref.:

lat. *auersio* > rom. *aversiune* (n.).

lat. *aduerto* „a întoarce atenția“ > fr. *avertir* > rom. *avertiza*; deriv. fr. *avertissement* > rom. *avertisment*.

lat. *aduersus* > rom. *advers* (n.).

lat. *aduersarius* > rom. *adversar* (n.).

lat. *conuerto* > fr. *convertir* > rom. *a converti*.

lat. *conversio* > rom. *conversiune* (n.).

lat. *conuersor* „a se învărti în același loc cu altcineva“, deci „a locui împreună“ > fr. *converser* > rom. *a conversa*.

lat. *controversia* > rom. *controversă* (n.).

lat. *deuorsum*, apoi *deorsum* > rom. *jos*; lat. *dorsum* > rom. *dos*.

lat. *diuersio* „întoarcerea atenției la altceva“ > rom. *diversiune* (n.).

fr. *divertissement* > rom. *divertisment*.

lat. *diuersus* > rom. *divers* (n.).

lat. *diuortium* > rom. *divorț* (n.).

lat. *inuersus* > rom. *invers* (n.).

lat. *peruerto* > fr. *pervertir* > rom. *a perverti*.

lat. *peruersus* > rom. *pervers* (n.).

lat. *prosa* (din *prouersa* „text care merge drept înainte, nu se întoarce din mijloc la capăt“ > rom. *proză* (n.).

lat. *reuersus* > rom. *revers*; fr. *revers* > rom. *rever*.

lat. *sursum* (din *sub* + *uersum*) „în sus“ > rom. *sus*.

lat. *transuerso* > rom. *a traversa* (n.).

Comp.:

(cu lat. *tergum* „spate“) lat. *tergiuersor* > rom. *a tergiversa* (n.).

(cu lat. *unus* „unul“) lat. *uniuersus* „îndreptat într-o singură direcție“ > rom. *univers*.

279. uibr-

a vibra

reviriment

lat. *uibro* > rom. *a vibra* (n.); fr. *virer* > rom. *a vira*.

Deriv.:

fr. *virage* > rom. *viraj*.

Cu pref.:

fr. *revirement* > rom. *reviriment*.

280. uic-

vecin

vilegiatură

lat. *uicus* „sat“.

Deriv.:

lat. *uicinus* > rom. *vecin*.

lat. *uilla* „casă de țară“ > rom. *vilă* (n.); deriv. it. *villeggiatura* > rom. *vilegiatură*.

281. ult-

ultraj

ultim

lat. *ultra* „dincolo de“ (devenit prefix), superlativ *ultimus* > rom. *ultim* (n.).

Deriv.:

fr. *outrage* > rom. *ultraj*.

282. uoc-

boei

avocat

lat. *uox* > rom. *voce* (n.), rom. dial. *boace*.

Deriv.:

Format în rom.: *a boci*.

lat. *uoco* „a chema“, de unde lat. *uocabulum* „nume“, iar de aici lat. mediev. *uocabularium* > rom. *vocabular* (n.).

lat. *uocalis* > rom. *vocală* (n.).

Cu pref.:

lat. *aduocatus* (la origine „chemat în ajutor“) > rom. *avocat* (n.).

lat. *conuoco* > rom. *a convoca* (n.).

lat. *euoco* > rom. *a evoca* (n.).

lat. *inuoco* > rom. *a invoca* (n.).

lat. *praeco* „crainic la vânzările la mezat“, de unde în latina tirzie *praeconizo* „a face reclamă“ > rom. *a preconiza* (n.).

lat. *prouoco* > rom. *a provoca* (n.).

lat. *reuoco* > rom. *a revoca* (n.).

Comp.:

(cu lat. *fero* „a purta“) lat. *uociferor* > rom. *a vocifera* (n.).

283. us-

bust

usturoi

lat. *uro* „a arde“.

Deriv.:

lat. *ustulo* > rom. *a ustura*, de unde rom. *usturoi*.

Cu pref.:

lat. *amburo* „a arde de jur împrejur“, de unde lat. *bustum* „ars“, apoi „statueta pusă pe o amforă care conține cenușa unui om incinerat“ > rom. *bust* (n.).

lat. *comburo* „a arde“, de unde fr. *combustible* > rom. *combustibil*.

284. *uu-*

ud

uvulă

lat. *uua* „strugure“ > rom. arhaic *auă*.

Deriv.:

lat. *uuidus*, apoi *udus* > rom. *ud*.

lat. dimin. *uuula* > rom. *uvulă* (n.).

INDICE DE CUVINTE

Cuvintele grecești și neogrecești, bulgare, ruse și vechi slave, pe care le-am reprodus în transcriere, sînt date în ordinea alfabetică românească. Cifrele latine trimit la paragrafele din introducere, iar cele arabe, la vocabular.

bg.

kalŭn 32
vapsam 18

egiptean

Fustat 90

engl.

challenge 31
closet 52
coat 263
computer 190
concern 48
detective 246
dispatch 170
dispatcher 170
manager 129
marketing 136
partner 164
pressing 184
record 56
reporter 182
sport 182
square 193
standard 245
stop 240
suspense 172
tennis 249
trench 263
trench-coat 263

fr.

abat-jour 20
abattage 20
acompte 190
acquitter 194
adresse 204
adresser 201
affection 80
afficher 85
affront 94
agacer 1
aiguille 1

aiguillette 1

ajour 69
allée 8
aller 8
altruiste 7
ambiance 75
ambulance 8
aménager 129
appel 171
apport 182
apporter 182
approximatif 185
approximation 185
arme 98
arriver 202
arriviste 202
ascenseur 214
assembler 228
assentiment 220
assimiler 228
assortir 222
attitude 12
auto- 145
automobile 145
avance 11
avantage 11
avertir 278
avertissement 278
base X
Batiste 18
batiste 18
bataillon 20
batterie 20
bielle 275
biscuit 55
blâme 21
blâmer 21
boléro 26
bouche 25
boucle 25
bouillon 26
branche 23
brave 19

brevet 24
 buccal 25
 bulletin 26
 cadeau 41
 cadran 193
 caisse 40
 caisson 40
 cahier 193
 calmant IV
 calmer IV
 camarade 33
 camarille 33
 capot 38
 caricature 44
 carnet 193
 carré 193
 carrière 44 193
 cartouche 49
 caserne 193
 cassation 192
 casser 192
 causer 46
 causerie 46
 ceinture 53
 ceinturon 53
 chaire 45
 chaise 45
 chaise longue 45
 challenge 31
 chambellan 33
 champagne 34
 chansonnette II, 36
 chantage 36
 chantant 36
 chanter 36
 chanteuse II, 36
 char à bancs 44
 charge 44
 charme 36
 chaudron 30
 chauffer 30
 chauffeur 30
 chaussée 32
 chausser 32
 chaussette 32
 chausson 32
 chef 41
 cheptel 41
 cher 43
 chèvre 39
 chevreau 39
 chômer IV
 chômeur IV
 ciment 28
 clavecin 52
 coïncidence 27
 combinaison 72
 combiner 72
 combustible 283

comité 142
 commis 142
 commission 142
 commode 143
 compagne 164
 compagnon 165
 complaisance 177
 complice 181
 compliment 180
 compresse 184
 comptable 190
 compte 190
 compter 190
 compteur 190
 comptoir 190
 comte 75
 condoléance 70
 confronter 94
 congénital 98
 consécutif 221
 consentement 220
 consignation 218
 contingent 244
 contraste 235
 contremander 63
 converser 278
 convertir 278
 coordonner 154
 corridor 62
 corriger 201
 corsaire 62
 coucher 123
 couchette 123
 couple 12
 courage 56
 courrier 62
 culture 227
 dame 71
 date 63
 dater 63
 débouché 25
 débrayage 22
 débrayer 22
 déchet 27
 déclin 54
 défaite 80
 défaitiste 80
 défilé 86
 défilier 86
 dégonfler 88
 dégrader 101
 déjeuner 109
 demi 134, 147
 demi-mondaine 147
 dent 66
 dentelle 66
 dentiste 66
 départager 164
 département 164
 dépasser 161

dépêche 170
 dépêcher 170
 dépendances 172
 déplacer 178
 déporter 182
 dépôt 225
 dériver 202
 dérouter 208
 désordonné 154
 désordre 154
 dessert 224
 desservir 224
 détail 245
 détourner 260
 difforme 92
 dilettante 117
 dîner 109, 134
 diriger 201
 diseur 68
 dispensaire 172
 dispositif 225
 dissension 220
 dissimiler 228
 distraction 262
 distraît 262
 divertissement 278
 doléance 70
 double 72, 181
 douter 72
 dresser 201
 ébullition 26
 écartement 193
 échappement 38
 échapper 38
 écu 216
 écusson 216
 efficient 80
 effraction 93
 égal 2
 élévateur 118
 élève 118
 élever 118
 élire 117
 élite 117
 embrayage 22
 embrayer 22
 employé 181
 empreinte 184
 enceinte 53
 engrener 102
 enquête 191
 enrôler 206
 ensemble 228
 en-tête 255
 entourage 260
 entraîner 262
 entreprendre 183
 entretenir 249
 épaupe 231
 épauvette 231
 épuiser 189
 équarrir 193
 équarrissage 193
 équerre 193
 ériger 201
 escadre 193
 escadron 193
 estrade 236
 étage 235
 étagère 235
 étendard 249
 évasif 270
 événement 274
 éventail 275
 exécuter 221
 exercer 13
 exploiter 181
 extravagant 271
 façon 80
 faire 164
 faire-part 164
 farce 81
 fauffer 86
 ferme 87
 fermoir 87
 feuilletage 91
 feuilleter 91
 feuilleton 91
 fiche 85
 fichier 85
 fichu 85
 fil 86
 filament 86
 filature 86
 filer 86
 filet 86
 filière 86
 filigrane 86
 filon 86
 flotte 89
 foncier 96
 fondant 95
 fonte 95
 forge 79
 forger 79
 forme 178
 fors- 86
 front 94
 frontal 94
 fronton 94
 gendarme 98
 gérant 99
 gonfler 88
 gouvernante VIII
 gouverner VIII
 granule 102
 grenade 102
 hommage 107
 hôtel 106
 impartial 164

indépendance 172
 indisposer 225
 indisposition 225
 infarctus 81
 infirmerie 87
 informer 92
 ingénieur 98
 intrigue 264
 intriguer 264
 jeton 108
 jongler 110
 jongleur 110
 jour 20, 69
 journal 69
 lâche 116
 lame 113
 lavabo 115
 lavoir 115
 léger 118
 léser 112
 levain 118
 levant 118
 levantin 118
 levée 118
 linge 121
 liqueur 122
 litre 120
 livel 120
 livre 120
 livrée 119
 livrer 119
 localité 123
 locataire 123
 locomotive 145
 longue 45
 lunette 124
 machination 126
 machine 126
 maillot 127
 maintenir 249
 maîtresse 128
 majeur 128
 majuscule 128
 manoeuvre 153
 matinée 132
 mécanique 126
 mécanisme 126
 ménage 129
 ménager 129
 ménagerie 129
 mentionner 135
 menu 139
 menuet 139
 mercerie 136
 merci 136
 message 142
 messagerie 142
 meuble 145
 midi 134
 midinette 134

ministre 139
 mode 143
 mon cher 43
 mondain 147
 mondial 147
 moulage 143
 mouler 143
 naïf 98
 néant 98
 négliger 117
 nivel 120
 nouvelle 151
 nuance 152
 nue 152
 obèse 74
 offerte 83
 omelette 113
 or 79
 oral 157
 ordonnance 154
 ordonner 154
 orfèvre 79
 orfèvrerie 79
 orienter 155
 outrage 281
 paludisme 160
 paravent 275
 pardon 63
 parier 163
 partenaire 164
 parterre 253
 parti 164
 partisan 164
 partitif 164
 parvenir 274
 passage 161
 passager 161
 passeport 161
 passer 161
 pays 162
 paysage 162
 pavage 168
 pèlerin 5
 pélerine 5
 peluche 176
 pensée 172
 penser 172
 pensif 172
 percuter 192
 perron 175
 persécuter 221
 persifler 226
 pervertir 278
 pion 170
 pionnier 170
 place 178
 placer 178
 plaider 177
 plat 178
 plateau 178

plate-forme 178
 platine 178
 pliant 181
 pointe 187
 port 161
 portatif 182
 portrait 262
 pose 169
 poser 169
 poste 225
 posture 225
 poudre 187
 poussée 171
 pousser 171
 préalable 8
 prédisposer 225
 prédisposition 225
 presse 184
 pressentiment 220
 prétention 249
 prise 183
 priser 183
 prison 183
 prisonnier 183
 prêter 235
 proche 185
 procureur 61
 profil 86
 profit 80
 profiterolle 80
 projectile 108
 promenade 138
 propice 174
 propos 225
 prostituer 235
 protéger 246
 pugiliste 186
 quarantaine 193
 quarante 193
 quart 193
 quarte 193
 quartier 193
 quête 191
 quittance 194
 quitte 194
 rabattre 20
 raclage 196
 racler 196
 raison 198
 rapport 182
 rapporter 182
 ravage 192
 réchaud 30
 récolte 117
 recommander 63
 recroître 57
 recrue 57
 rédacteur 4
 rédiger 4
 redoutable 72
 redouter 72
 redresser 201
 refrain 93
 règle 201
 régisseur 201
 registre 201
 relâche 116
 relief 118
 remailler 127
 remise 142
 remonte 144
 rendement 63
 rendez-vous 63
 rendre 63
 rente 63
 répartition 164
 représailles 183
 reprise 183
 reproche 185
 reprocher 185
 réquisitoire 191
 ressentiment 220
 réservoir 254
 résigner 218
 résilier 217
 ressort 222
 ressortissant 222
 ressource 201
 retouche 259
 retoucher 259
 retour 260
 rétrograder 101
 revanche 68
 revendiquer 68
 revenir 274
 revers 278
 revirement 279
 rive 202
 rôle 206
 rond 206
 rose 205
 rosette 205
 rouge 207
 rougeole 207
 rouleau 206
 roulement 206
 rouler 206
 roulette 206
 roulotte 206
 route 208
 routier 208
 routine 208
 rubicond 207
 rupestre 208
 saison 217
 salade 210
 salé 210
 sauce 210
 sauté 211

savant 212
 saveur 212
 savourer 212
 séjour 69
 sentiment 220
 sentinelle 220
 sergent 224
 serviette 224
 siffler 226
 signaler 218
 signataire 218
 signer 218
 similaire 228
 simple 181
 sinusite 229
 soldat 230
 solde 230
 solder 230
 sommer 243
 somptueux 76
 sorte 222
 soubrette 243
 souder 230
 souffle 88
 soufflé 88
 souffleur 88
 souple 181
 source 201
 soussigné 218
 soustraire 262
 souverain 243
 square 193
 statue 235
 subordonner 154
 succomber 60
 suite 221
 suppléant 180
 supplice 181
 surmener 138
 surprise 183
 survenir 274
 suspense 172
 sylviculture 227
 taille 245
 tailleur 245
 teint 258
 tendance 249
 tendre 250
 tennez 249
 ténor 249
 tenue 249
 terrasse 253
 terrier 253
 tête 255
 timbre 267
 toile 256
 toilette 256
 torturer 261
 touche 259
 toucher 259

tour 260
 tourment 261
 tourmenter 261
 tournée 260
 tracer 262
 tracteur 262
 train 262
 traîner 262
 tranchée 263
 trancher 263
 transe 75
 transit 75
 transitif 75
 trèfle 91
 tressauter 211
 treuil 261
 tribune 263
 trier 251
 triple 181
 trousse 261
 truffe 266
 tuberculeux 266
 tuberculose 266
 usine 153
 vagabond 271
 ventouse 275
 véritable 277
 virage 279
 virer 279

germ.

Buch VII
 Buchstab VII
 Duplikat 181
 Kämmerling 33
 Kartoffel 266
 Klaviatur 52
 Kommerz 136
 Marketender 136
 Matrise 131
 Meister 128
 Rabbat 20
 Rate 198
 Sortiment 223
 Spezies 232
 Spital 105
 Statistik 235
 Surrogat 201
 Torte 261
 Ventil 275
 Ziegel 246
 ziehen VII
 Zug VII
 Zymbal 267

gol.

ga- 165
 gahlaiba 165
 hlaifs 165

apotheke 257
 baino X
 baptizo 18
 barbaros 19
 basis X
 blasphemeo 21
 entomon 218
 hedra 219
 kathedra 45
 kamara 33
 kandila 35
 kauma IV
 khartes 49
 kosmos 147
 krisis 48
 kritikos 48
 krypte 59
 kybernao VIII
 legeon 117
 litra 120
 makhana 126
 mastikhao 149
 mekhanikos 126
 partida 164
 pausis 169
 petra 175
 plateia 178
 platys 178
 presbys X
 presbyteros X
 prosopon X
 spathe 231
 theke 257
 tornoo 260
 tympanon 267

il.

adio 67
 agresto 5
 a monte 144
 assaltare 211
 assalto 211
 assedio 219
 battaglia 20
 battaglione 20
 biscotto 55
 bolletino 26
 bravo 19
 calma IV
 calzone 32
 capriccio 39
 caricatura 44
 carriera 44
 cassa 40
 cassetta 40
 concerto 48
 corridore 62
 corsaro 62
 costare 235

cotta 253
 dilettante 117
 fascina 82
 fascismo 82
 fascista 82
 filigrana 86
 grano 86
 grotta 59
 grottesco 59
 infanteria 78
 insalata 210
 irredenta 76
 irredentista 76
 lira 120
 loco 249
 locotenente 249
 lustro 124
 macchina 126
 maestro 128
 moneta 135
 mostra 135
 operetta 153
 ostentativo 249
 piazza 178
 plico 181
 postura 225
 presto 235
 quartetto 193
 respingere 162
 resto 235
 ricetta 37
 ricolta 117
 riuscire 75
 scadenza 27
 sconto 190
 sedio 219
 sentinella 220
 sentire 220
 sfrontato 94
 sicuro 61
 soldato 230
 soprano 243
 spada 231
 spesa 172
 spezieria 232
 stendardo 249
 strada 236
 tartufo 266
 tenore 249
 terracotta 253
 terza 263
 terzo 263
 trattare 262
 tremolo 254
 vendetta 68
 villeggiatura 280

lat.

abante 11
 abdico 68

abiectus 108
 ablatius 88
 ablutio 115
 aboleo 6
 aborior 155
 abrogo 201
 abscessus 47
 abscondo 63
 absens 77
 abstractus 262
 accentus 36
 acceptio 37
 accepto 37
 accessus 47
 accidens 27
 accido 27
 accuso 46
 acer 1
 acerbus 1
 acetum 1
 acia 1
 acidus 1
 acies 1
 acquisitio 191
 actio 4
 actiuus 4
 actor 4
 actualis 4
 actum 4
 acucula 1
 acus 1
 acutitus 1
 acutus 1
 adapto 12
 adaugeo 15
 adeptus 12
 adhaereo 105
 adhaesio 105
 adiacens 108
 adiectiuus 108
 adiunctus 111
 adiungo 111
 administro 139
 admissarius 142
 admitto 142
 *admonesto 135
 adnuntio 151
 adoleo 6
 adolescens 6
 adoro 156
 adsterno 236
 *aduentura 274
 aduersarius 278
 aduersus 278
 aduerto 278
 adulter 7
 adultus 6
 aduocatus 282
 aequalis 2
 aequatio 2

aequator 2
 aequilibrium 120
 aequus 2, 120
 aeramen 3
 aerugo 3
 aes 3
 affabilis 78
 affectiuus 80
 affectus 80
 affirmo 87
 afflo 88
 affluens 89
 agens 4
 ager 5
 aggero 99
 agglomeratio 100
 aggressio 101
 agilis 4
 agito 4
 ago 4
 agrestis 5
 alimentum 6
 alius 7
 allego 117
 alleuatum 118
 allusio 125
 alluuium 115
 alo 6
 alter 7
 alterno 7
 altero 7
 altitudo 6
 altus 6
 ambiguus 4
 ambio 75
 ambitio 75
 ambulans 8
 ambulatorium 8
 ambulo 8
 amburo 283
 amputo 190
 anima 9
 animal 9
 animus 128
 annotinus 10
 annus 10, 230, 263
 *antaneus 11
 ante 11
 antecessor 47
 anterior 11
 anticipo 37
 apio 12
 apotheca 257
 apparatus 164
 apparatus 164
 appellatiuus 171
 appello 171
 appendix 172
 *appenso 172
 appetitus 174

applaudo 179
 applausus 179
 applico 181
 appono 225
 apporto 182
 appositio 225
 apprehensio 183
 approximo 185
 aptitudo 12
 aptus 12
 aranea 148
 arca 13
 arcanus 13
 arceo 13
 arma 14
 armarium 14
 armus 14
 *arrecto 201
 *arresto 235
 arrogans 201
 arrogo 201
 ars 14
 artificium 14
 ascensio 214
 aspectus 233
 aspiro 234
 *assedio 219
 assertio 222
 assessor 219
 assiduus 219
 assimulo 228
 assisto 235
 assumo 76
 *astuppo 240
 attestor 263
 attineo 249
 attingo 244
 attribuo 263
 auctor 15
 auctoritas 15
 aucupo 37
 auersio 278
 augeo 15
 augmento 15
 augur 15
 augustus 15
 aulis 37, 232
 aureolus 16
 aurum 16
 auspiciu 232
 auxiliaris 15
 auxillum 15
 baccillum 17
 bacculum 17
 baptista 18
 baptizo 18
 barbarus 19
 battualia 20
 battuo 20
 bellicosus 72
 bellum 72
 bene 98
 benignus 98
 biceps 41
 bis 55, 72
 blastemo 21
 braca 22
 branca 23
 breuiarium 24
 *breuima 24
 breuis 24
 bruma 24
 bucca 25
 buccula 25
 bulla 26
 bullio 26
 bustum 283
 cado 27
 caducus 27
 caedo 28
 caementum 28
 caesura 28
 calcaneum 32
 calceo 32
 calceus 32
 calco 32
 caldaria 30
 *caldura 30
 calefacio 30
 calendarium 29
 calidus 30
 calo 29
 calumnia 31
 calx 32
 campania 34
 campio 34
 campus 34
 candela 35
 candelabrum 35
 candeo 35
 candidatus 35
 candidus 35
 candor 35
 cano 36
 canto II, 36
 capabilis 37
 capacitas 37
 capio II, 37, 146, 164
 capistrum 41
 capitale 41
 capitalis 41
 capitaneus 41
 capitellum 41
 capitulum 41
 cappa 38
 cappella 38
 capra 39
 capsula 40
 capsula 40
 captiuus 37

capto 37
 caput 41
 caritas 43
 carmen 36
 carpo 42
 carraria 44
 carrico 44
 carrus 14
 carus 43
 casus 27
 cathedra 45
 *caumo IV
 causa 46
 cedo 47
 cerno 48
 certo 48
 certus 48
 cessio 47
 charta 49
 cieo 50, 230
 cio 50
 cingo 53
 circuitus 75
 circumferentia 83
 circumspectus 238
 circumstantia 235
 cito 50
 clamo 29
 clarus 29
 classicus 29
 classis 29
 claudo 52
 clauicula 52
 clauis 52
 clausa 52
 claustrum 52
 coagulo 4
 coagulum 4
 coactorium 55
 coctus 55
 coerceo 13
 coercitio 13
 cogito 4
 cognatus 98
 cognosco 151
 cohaereo 105
 collatio 83
 collectio 117
 colligo 117
 collisio 112
 colloco 123
 collusio 125
 *combattuo 20
 combino 72
 comburo 283
 comedo 74
 comes 75
 comestibilis 74
 *commando 63
 commater 131
 commercium 136
 commissarius 142
 commissio 142
 committo 142
 commodus 143
 commotio 145
 communico 146
 communis 146
 compactus 162
 companio 165
 comparo¹ 163
 comparo² 164
 compassio 167
 compendium 172
 compenso 172
 competens 174
 competitio 174
 complaceo 177
 complementum 180
 compleo 180
 complex 181
 complexus 181
 complico 181
 compono 225
 comporto 182
 compositio 225
 compraehendo 183
 comprimo 184
 compulso 171
 computo 190
 concedo 47
 conceptio 37
 concerno 48
 concertus 48
 concessio 47
 concilio 29
 concilium 29
 concipio 37
 concisus 28
 conclaue 52
 concludo 52
 conclusio 52
 concordia 56
 concretus 57
 concubinus 60
 concurrens 62
 concursus 62
 condescendo 214
 condicio 68
 confectio 80
 conferentia 83
 confero 83
 confirmo 87
 conflo 88
 confluens 89
 confluentia 89
 conformo 92
 confundo¹ 95
 confundo² 96
 congestio 99

conglomeratum 100
 congressus 101
 coniectura 108
 coniugalis 111
 coniunctius 111
 coniungo 111
 conquiro 191
 consacro 209
 consensus 220
 consentio 220
 consequens 221
 conseruo 224
 consigno 218
 consisto 235
 consobrinus 277
 consolido 230
 consors 222
 conspectum 232
 conspiro 234
 consterno 236
 constituo 235
 consto 235
 constringo 238
 construo 239
 consumo 76
 consuo 241
 contactus 244
 contagium 244
 contamino 244
 contemplor V
 contentiosus 249
 contestor 263
 contextus 256
 contineo 249
 contingens 244
 contingo 244
 continuus 249
 contractus 262
 contribulo 251
 contribuo 263
 conuenio 274
 conuentio 274
 conuentus 274
 conuersio 278
 conuerto 278
 conuoco 282
 controuersia 278
 copula 12
 coquina 55
 coquo 55
 cor 56, 141
 cordialis 56
 correctus 201
 corrigo 201
 corrosio 204
 corrumpo 208
 creatio 57
 creo 57
 crepo 58
 cresco 57

cribrum 48
 crimen 48
 crypta 59
 cubitus 60
 *cubium 60
 cubo 60
 cucurbita 275
 cumbo 60
 cura 61
 curatela 61
 curatus 61
 curiosus 61
 curo 61
 curro 62
 data 63
 datius 63
 decanus 64
 decedo 47
 decem 64
 december 64
 deceptio 37
 decerno 48
 decet 65
 decido¹ 27
 decido² 28
 decima 64
 decimo 64
 declamo 29
 declaro 29
 declino 54
 decor 65
 decoro 65
 decretum 48
 decursus 62
 dedico 68
 dedo 63
 deexcito 50
 deexcitus 50
 defectum 80
 defero 83
 deficio 80
 deficit 80
 deformat 92
 defunctus 97
 defungor 97
 degenero 98
 delator 83
 delecto 114
 delibero 120
 deliciae 114
 deligo 117
 demens 135
 demissio 142
 demitto 142
 demonstro 135
 dens 65
 denuntio 151
 deorsum 278
 dependo 172
 depono 225

deporto 182
 depositio 225
 depositum 225
 depraehendo 183
 depressio 184
 deprimo 184
 deputatus 190
 deradico 195
 derogo 201
 descendo 214
 desertor 222
 desertus 222
 designo 218
 destino 235
 destituo 235
 destruo 239
 detego 246
 determino 252
 detestor 263
 detineo 249
 detrimentum 251
 deuenio 274
 deuorsum 278
 deus 67
 dico 68, 277
 dictator 68
 dictio 68
 dicto 68
 dies III, 69, 134, 135, 276
 differentia 83
 differo 83
 difficilis 80
 difformis 92
 diffusio 95
 digero 99
 dignus 65
 diligentia 117
 diluo 115
 dimensio 137
 dimidium 134
 diminuo 139
 diminutius 139
 directio 201
 director 201
 directus 201
 dirigens 201
 dirigo 201
 discerno 48
 discludo 52
 discordia 56
 discrepantia 58
 discrepo 58
 discretus 48
 discrimino 48
 discursus 62
 discussio 192
 disparatus 164
 *dispensa 172
 dispenso 172
 displiceo 177
 dispono 225
 dispositio 225
 disputo 190
 disseco 218
 dissertatio 222
 dissidens 219
 dissimulo 228
 distantia 235
 distendo 249
 distinctus 237
 distinguo 237
 districtum 238
 distraho 262
 distribuo 263
 diuagor 271
 diuersus 278
 diuortium 278
 diurna III
 diurnus 69
 do 63, 209
 doleo III, 70
 dolium 70
 domesticus 71
 domicilium 71
 domina 71
 dominica 71
 dominium 71
 domino 71
 dominus 71
 domus 71
 dono 63
 dorsum 278
 dos 63
 doto 63
 dubiosus 72
 dubito 72
 dubius 72
 duco VII
 duellum 72
 dui 72
 duo 72, 181
 duplex 72, 181
 duplicatum 181
 duplicitas 72
 durabilis 73
 duro 73
 durus 73
 ebullio 26
 eccum modo 143
 edictum 68
 editio 63
 editor 63
 edo¹ 63
 edo² 74
 effectus 80
 efficax 80
 effusio 95
 eiacular 108
 elector 117
 elegans 117

elido 112
 eligo 117
 elucido 124
 elucubratio 124
 eludo 125
 emancipo 37
 eminens 138
 emissarius 142
 emissio 142
 emitto 142
 emo 76
 emotio 145
 enuntio 151
 eo 75
 eradico 195
 erigo 201
 erosio 204
 erumpo 208
 esca 74
 euacuo 269
 euado 270
 euoco 282
 exactus 4
 *exacutio 1
 exaggero 99
 exalto 6
 examen 4
 excaldo 30
 *excappo 38
 excarpino 42
 excedo 47
 exceptio 37
 excepto 37
 excerno 48
 excerpta 42
 excido 27
 excito 50
 exclamo 29
 excludo 52
 excoquo 55
 excrementum 48
 excrescentia 57
 *excubulo 60
 excursio 62
 *excuso 46
 *excutulo 192
 execrabilis 209
 execro 209
 exemplum 76
 exeo 75
 exerceo 13
 exercito 13
 exhibitio 104
 exhumo 107
 exigens 4
 exigo 4
 exiguus 4
 eximo 76
 expansio 161
 expedio 170

*expendulo 172
 experientia 173
 experior 173
 experimentum 173
 *experlauo 115
 expertus 173
 explicito 181
 explico 181
 explodo 179
 expono 225
 exporto 182
 expositio 225
 expressio 184
 exprimo 184
 expulso 171
 *exquadra 193
 *exquadro 193
 exquarto 193
 exquatio 192
 exsecutio 221
 exsequor 221
 exsisto 235
 exspecto 232
 exspiro 234
 exsuo 242
 exsulto 211
 extemporalis 248
 extendo 249
 extermino 252
 extorqueo 261
 extraordinarius 154
 extrico 264
 exuberans 272
 exubero 272
 *exuento 275
 faber 79
 fabrica VI
 fabrico 79
 fabula 78
 facies 80
 facilis 80
 facio 30, 80, 128, 143, 153, 157,
 198, 209, 213, 218, 232, 277
 factio 80
 factum 80
 factura 80
 facultas 80
 fagus VII
 fama 78
 fanaticus 83
 fanum 83
 farcio 81
 fascia 82
 fascicula 82
 fasciculus 82
 fascina 82
 fascis 82
 fatalis 78
 fatum 78
 ferio 84

fero 83, 243, 282
 fertilis 83
 festiuitas 84
 festiuus 84
 fibula 85
 figo 85
 filamentum 86
 filo 86
 filum 86
 firma 87
 firmamentum 87
 firmus 87
 fixus 85
 flo 88
 fluctus 89
 fluidus 89
 fluo 89
 fluor 89
 fluuius 89
 fluxus 89
 fodio 90
 follia 91
 folliolum 91
 follium 91
 for 78
 forma 92
 formalis 92
 formo 92
 formosus 92
 formula 92
 fossa 90
 fossatum 90
 fossilis 90
 fractio 93
 fractura 93
 fragilis 93
 *fragmento 93
 fragmentum 93
 frango 93
 frons 94
 frontispicium 94
 functio 97
 fundamentum 96
 fundatio 96
 fundo¹ 95
 fundo² 96
 fundus 96
 fungor 97
 fusio 95
 futilis 95
 gener 98
 generalis 98
 genitalis 98
 genitiuus 98
 genius 98
 gens 98
 gentilis 98
 genus 98
 germen 98
 gero 99

gestatio 99
 gesticulator 99
 gestio 99
 gestum 99
 glomus 100
 gradatio 101
 gradior 101
 gradus 101
 granatum 102
 granulum 102
 granum 102
 grauida 103
 grauis 103
 guberno VIII
 habeo 104
 habilis 104
 hac 69
 haereo 105
 haesito 105
 hederia 183
 hemo 107
 homo 107
 hospes 106
 hospitalis 106
 hospitium 106
 hostilis 106
 hostis 106
 humanus 107
 humilis 107
 humus 107
 iaceo 108
 iacio 108
 ieiunium 109
 ignoro 150
 illumino 124
 illusio 125
 illustris 124
 imbecillis 17
 immaculatus 127
 immanens 129
 immensus 137
 imminens 138
 immobilis 145
 immundus 147
 immunis 146
 impatiens 167
 impedito 170
 impedimenta 170
 imperator 164
 imperium 164
 impero 164
 impertinens 249
 impertio 164
 impetuosus 174
 impingo 162
 implacabilis 177
 impleo 180
 implico 181
 impono 225
 importo 182

impositum 225	inhaerens 105
impostor 225	inhaereo 105
impostura 225	inhibitio 104
impraegnor 98	inhuo 107
impressio 184	iniectio 108
imprimo 184	iniquus 2
impulsus 171	innocens 149
imputo 190	inquietudo 194
inauguro 15	inquisitio 191
incalceo 32	insectum 218
incandescens 35	insello 219
incendium 35	insero 217
incidens 27	insidiae 219
incido 27	insidiosus 219
incingo 53	*insigno 218
incipio 11, 37	insinuo 229
incisiuus 28	insipidus 212
incito 50	insisto 235
inclauo 52	inspiro 234
inclino 54	instantia 235
include 52	instigo 237
incommitto 142	instinctus 237
incommodo 143	instituo 235
incrimino 48	instrumentum 239
incubatio 60	instruo 239
incubo 60	insubulum 241
inculco 32	insulto 211
incumbo 60	insurgens 201
incuria 61	insurrectio 201
incursio 62	intactus 244
indicans 65	integer 244
index 68	intelligentia 117
indiciu 68	intelligo 117
indico 68	intempestiuus 248
indifferens 83	intendens 249
indigena 98	intendo 249
indolentia 70	intento 249
induro 73	intercalo 29
ineffabilis 78	interceptio 37
ineptus 12	interdico 68
inermis 14	interesse 77
iners 14	interiectio 108
inexorabilis 156	interpello 171
inextricabilis 264	interrogo 201
infamia 78	interrumpo 208
infans 78	intersectio 218
infantilis 78	intersum 77
infectus 80	interuenio 274
infigo 85	intingo 258
infirmo 87	intorqueo 261
infirmus 87	intrepidus 254
inflatus 88	intrico 264
inflo 88	intuitio 265
influentia 89	inuado 270
influens 89	inuectiua 273
informis 92	inuehor 273
informo 92	inuentio 274
infusio 95	inuersus 278
ingeniosus 98	inuoco 282
ingenium 98	ioculor 110

*iocor 110
 iocus 110
 iter 75
 itinerarium 75
 iudicium 68
 iudico 68
 iugum 111
 iungo 111
 iuris dictio 68
 ius 68
 kalendae 29
 lacio 114
 laedo 112
 laesio 112
 *laesio 112
 laesus 112
 lamella 113
 lamina 113
 lapido IX
 laqueus 114
 latifundium 86
 latrina 115
 latum 83, 243
 latus 96
 lauatorium 115
 *lauatura 115
 lauo 115
 laxatiuus 116
 laxo 116
 laxus 116
 lectio 117
 lectura 117
 legio 117
 lego 117, 209, 222
 leuamus III
 leuis 118
 leuo III, 118
 libella 120
 liber 119
 liberalis 119
 libertinus 119
 liberto 119
 libertus 119
 libra 2, 120
 lignum 117
 linea 121
 lineus 121
 linteolum 121
 linteus 121
 linum 121
 liqueo 122
 liquidus 122
 liquor 122
 lixa 122
 lixiua 122
 localis 122
 loco 145
 locus 123
 lotio 115
 luceo 124

lucerna 124
 lucidus 124
 lucifer 83, 124
 lucubro 124
 ludo 125
 lumen 124
 luminare 124
 lumino 124
 luminosus 124
 luna 124
 lunae dies 124
 lunaticus 124
 lustrum 124
 lux 83, 124
 machina 126
 machinor 126
 macula 127
 maculator 127
 maculo 127
 magis 128
 magister 128
 magistratus 128
 magnanimus 128
 magnatus 128
 magnificus 128
 magnus 128
 maiestas 128
 maior 128
 maiusculus 128
 malignus 98
 malus 98
 mandatum 63
 mando 63
 maneo 129
 mansum 129
 manuopera 153
 manus 37, 63, 153, 249
 *manuteneo 249
 mas 130
 masculus 130
 mater VI, 131
 materies 131
 maternitas VI
 maternus 131
 *matricia 131
 matrix 131
 maturus 132
 mastico 140
 maxima 128
 maximus 128
 mechanicus 126
 medeor 133
 mediator 134
 medicamentum 133
 medicina 133
 medicus 133
 medio 134
 mediocris 134
 meditatio 133
 mediterraneus 253

meditor 133
 medius 69, 134, 253
 memoria 135
 mens VI, 135
 mensura 137
 mensus 137
 mentio 135
 mentior VI, 135
 mercatus 136
 mercennarius 136
 merces 136
 Mercurius 136
 meridianus 69, 134
 meridies 134
 merx 136
 metior 137
 minae 138
 minax 138
 minimus 139
 minister 139
 minor¹ 138
 minor² 139
 minuo 139
 minus 139
 minusculus 139
 minutus 139
 misceo 140
 miscellaneus 140
 misellus 140
 miser 141
 miserabilis 141
 miseria 141
 misericordia 141
 missio 142
 mitto 142
 mixticius 140
 mixtico 140
 mixtus 140
 mobilis 145
 modernus 143
 moderor 143
 modestus 143
 modifico 143
 modo 143
 modulator 143
 modulus 143
 modus 143
 momentum 145
 moneo 135
 Moneta 135
 monitor 135
 mons 144
 monstro 135
 monstrum 135
 monticellus 144
 *monto 144
 monumentum 135
 motio 145
 motor 145
 moueo 145

mundus 147
 municipium 37, 146
 munis 146
 munus 37, 146
 mus 148
 musculus 148
 nascor 98
 natalis 98
 natio 98
 natiuus 98
 natura 98
 naufragium 93
 nauis 93
 ne 98, 107
 nebula 152
 necessarius 47
 necessitas 47
 neco 149
 negligo 117
 negotiator 158
 negotior 158
 negotium 158
 nemo 107
 nobilis 150
 noceo 149
 nomen 29, 151
 nomenclator 29
 nomenclatura 29
 nosco 150
 notio 150
 nouella 151
 nouus 151
 nox 2
 nubes 152
 nubilis 152
 nubilum 152
 nubo 152
 nuntio 151
 nuptiae 152
 nuptialis 152
 obesus 74
 obiectium 108
 obiectum 108
 oblige 117
 obseruo 224
 obsessio 219
 obstaculum 235
 obstructio 239
 obstruo 239
 occasio 27
 *occasio 27
 occido¹ 27
 occido² 28
 occipitalis 41
 occupo 37
 ocris 134
 offero 83
 officialis 153
 officiarius 153
 officina 153

officium 153
 oleum 175
 omissio 142
 omitto 142
 opera 153
 operor 153
 oppono 225
 opportunus 182
 oppositio 225
 oppressio 184
 opprimo 184
 opus 153
 orator 156
 ordinalis 154
 ordinarius 154
 ordino 154
 ordior 154
 ordo 154
 oriens 155
 orientalis 155
 orificium 157
 origo 155
 orior 155
 oro 156
 os 157
 ostendo 249
 ostium 157
 otiosus 158
 otium 158
 pactum 162
 padule 160
 paganus 162
 pagensis 162
 pagina 162
 pagus 162
 palpabilis 159
 palpandus 159
 palpitans 159
 palpor 159
 palus¹ 160
 palus² 162
 pando 161
 pango 162
 panis 165
 par 163
 parens 164
 paricula 163
 pario¹ 163
 pario² 164
 paritas 163
 paro 164, 275
 pars 37, 164
 partialis 164
 participium 164
 participo 37, 164
 particula 164
 particularis 164
 partior 164
 partitio 164
 pasco 165

passio 167
 passiuus 167
 passus 161
 pastillus 165
 pastio 165
 pastor 165
 patens 166
 pateo 166
 patibulum 166
 patiens 167
 patior 167
 paucus 164
 pauimentum 168
 panio 168
 pauper 164
 paupertas 164
 pausa 169
 pauso 169
 pax 162
 peccatum 170
 pecco 170
 pedale 170
 pedester 170
 pedica 170
 pedo 170
 pello 171
 pendeo 172
 pendo 172
 pendulus 172
 pensio 172
 penso 172
 pensum 172
 peragro 5
 perambulo 8
 perceptio 32
 percipio 37
 percutio 192
 perdo 63
 peregrinus 5
 peremptorius 76
 perennis 10
 pereio 75
 perfectus 80
 periculum 173
 perimo 76
 permanens 129
 permissio 142
 permitto 142
 perniciosus 149
 peroro 156
 perpendicularis 172
 perpetuus 174
 perplexus 181
 perquisitio 191
 persona X
 perspectiua 232
 pertinens 249
 peruenio 274
 peruersus 278
 peruerto 278

pes 170	praeponderans 172
petitio 174	praepono 225
petitor 174	praepositio 225
peto 174	praerogatiua 201
petra 175	praesens 77
petroleum 175	praeseruo 224
pilus 176	praesidens 219
placabilis 177	praesideo 219
placeo 177	praesidium 219
placidus 177	praestantia 235
placitum 177	praestigium 238
placo 177	praesto 235
platea 178	praesumtio 76
platus 178	praesumtiuus 76
plaudo 179	praetendo 249
plausibilis 179	praeteritum 75
plecto 181	praetextum 256
plenus 180	praetor 75
pleo 180	praeuenio 274
plexus 181	premo 184
plico 72, 181	presbyter X
polluo 115	pressio 184
pollutio 115	presso 184
pondus 172	primordialis 154
pono 225	primus 37, 154
porta 182	princeps 37
portio 198	principalis 37
porto 182	principium 37
portus 182	procedo 47
posse 77, 106, 219	processio 47
possibilis 77	processus 47
possideo 219	proclamo 29
positiuus 225	procuro 61
positus 225	prodigiosus 4
praecambulum 8	prodigo 4
praecedo 47	prodigus 4
praceptor 37	proeminens 138
praecipito 41	profano 84
praecisus 28	profanus 84
praeco 282	profero 83
praecocia 55	profundus 96
praeconizo 282	profusio 95
praecox 55	progressus 101, 161
praecursor 62	prohibeo 104
praeda 183	proiectum 108
praedecessor 47	proles 6
praedico 68	proletarius 6
praefatio 78	prolixus 122
praefectus 80	promiscuitas 140
praefero 83	promissio 142
praeifixus 85	promitto 142
praegnans 98	promo 76
prae'hendo 183	promotio 145
prae'hensa 183	promoueo 145
praelatus 83	promptus 76
praeludo 125	pronomen 150
praemeditor 133	pronuntio 151
praemissa 142	propago 162
praemium 76	prope 185
praeparo 164	propitius 174

propono 225
 proportio 196
 propositio 225
 propositum 225
 prorogo 201
 prosa 278
 prospectus 232
 prosterno 236
 prostituo 235
 prostratus 236
 protego 246
 protestor 263
 protuberans 266
 prouenio 274
 prouersa 278
 prouoco 282
 proximus 185
 publicus 199
 pugillus 186
 pugnus 186
 pulso 171
 pulsus 171
 puluis 187
 punctum 188
 pungo 188
 puteus 189
 puto 190
 quadraginta 193
 quadrans 193
 quadratus 193
 quadrum 193
 quaero 191
 quaesini 191
 quaestio 191
 quaestor 191
 quaestus 193
 quasso 192
 quaternio 193
 quaternum 193
 quatio 192
 quattuor 193
 quies 194
 quiesco 194
 quietus 194
 quo modo 143
 quot 69
 quotidianus 69
 radicalis 195
 radicina 195
 radix 195
 rado 196
 rapax 197
 rapio 197
 rapidus 197
 rasiculo 196
 rastellum 196
 rastrum 196
 rata 198
 ratifico 198
 ratio 198
 realis 199
 rebellis 72
 rebus 199
 recalcitrans 32
 recens 200
 recepisce 37
 recepta 37
 receptio 37
 recido 27
 recipiens 37
 recito 50
 reclamo 29
 recludo 52
 recolligo 117
 recompenso 172
 recordor 56
 recreatio 57
 rector 201
 recupero 37
 recursus 62
 recuso 46
 reddo 63
 redigo 4
 redimo 76
 refero 83
 reformo 92
 refractio 93
 refrango 93
 regimen 201
 regimentum 201
 regio 201
 regnum 201
 rego 201
 regressus 101
 regula 201
 relatio 84
 relatiuus 84
 relaxo 116
 releuo 118
 remaneo 129
 remediabilis 133
 remedium 133
 remitto 142
 remunero 146
 renuntio 151
 reor 198
 reparo 164
 repauso 169
 repercussio 192
 reperio 164
 repertorium 164
 repetens 174
 repeto 174
 repono 225
 repraehe[n]sibilis 183
 repressio 184
 reprimo 184
 repudio 170
 repugno 186
 repulsio 171

replico 181
 reputatus 190
 requiem 194
 requies 194
 requisitio 191
 res 199
 reservo 224
 residentia 219
 residuum 219
 resigno 218
 resilio 211
 resisto 235
 respectum 232
 respiro 234
 res publica 199
 restituo 235
 resto 235
 restrictio 238
 resultado 211
 resumo 76
 resurrectio 201
 retineo 249
 retribuo 263
 retrogradus 101
 reuersus 278
 reuoco 282
 reus 199
 rex 201
 ripa 202
 rivalis 202
 riuus 202
 rodo 204
 rogo 201
 rosa 205
 Rosalia 205
 roseus 205
 rostrum 204
 rota 206
 rotula 206
 rotulus 206
 rotundus 206
 ruber 207
 rubeus 207
 rubicundus 207
 rubrica 207
 rumpo 208
 rupes 208
 rupta 208
 sacer 209
 sacerdos 209
 sacrifico 209
 sacrilegium 209
 sacrilegus 209
 sacrosanctus 209
 sal 210
 salarium 210
 salio 211
 salsa 210
 salto 211
 saltus 211

saluber 230
 salubritas 230
 salue 230
 salueo 230
 saluo 230
 salus 230
 saluus 230
 sanctio 209
 sanctuarium 209
 sanctus 209
 sapientia 212
 sapiens 212
 sapio 212
 sapor 212
 satietas 213
 satis 213
 satisfacio 213
 satium 213
 satullus 213
 satur 213
 satura 213
 satura lanx 213
 scala 214
 scando 214, 215
 scandula 215
 scindo 215
 scindula 215
 scissio 215
 scutum 216
 secans 218
 seco 218
 secretus 48
 secta 221
 sectio 218
 sector 218
 secundarius 221
 secundus 221
 securis 218
 securitas 61
 securus 61
 sedentarius 219
 sedeo 219
 sedimentum 219
 segmentum 218
 selectio 117
 sella 219
 semel 217
 sementia 217
 seminarium 217
 semino 217
 sensibilis 220
 sensualis 220
 sensus 220
 sententia 220
 sentio 220
 separo 164
 sequela 221
 sequentia 221
 sequor 221
 series 222

sero¹ 217
 sero² 222
 serpens 223
 serpentinus 223
 seruiens 224
 seruilis 224
 seruo 224
 seruitium 224
 seruo 224
 seruus 224
 sessio 219
 sibilo 226
 sifilo 226
 sigillum 218
 significo 218
 signum 218
 silua 227
 siluaticus 227
 similis 228
 similo 228
 simplex 181
 simulacrum 228
 simulo 228
 simultaneus 228
 sine cura 61
 sino 225
 sinuosus 229
 sinus 229
 sisto 235
 situatio 225
 situo 225
 societas 221
 socius 221
 soldus 230
 solido 230
 solidus 230
 sollemnis 10, 230
 sollennis 10
 sollicito 50, 230
 sollicitus 230
 sollus 10, 50, 230
 sors 222
 sortilegium 222
 spatha 231
 spathula 231
 specialis 232
 specifico 232
 specimen 232
 species 232
 specio 94, 232
 speciosus 232
 spectaculum 232
 spectrum 232
 speculator 232
 spicum 233
 spinalis 233
 spinus 233
 spiritus 234
 spiro 234
 stabilimentum 235

stabilis 235
 stabulum 235
 —stano 235
 *staticum 235
 statio 235
 statisticum 235
 statua 235
 statuo 235
 statura 235
 status 235
 statutum 235
 sterno 236
 stigo 237
 stinguo 237
 stipendium 172
 stips 172
 sto 235
 strata 236
 stratum 236
 strictus 238
 stringo 238
 structura 239
 struo 239
 stuppa 240
 *subdiurn 69
 subeo 75
 *subfollico 91
 subiectus 108
 subitus 75
 subiungo 111
 subrogatum 201
 subrogo 201
 subsidium 219
 subsisto 235
 subterraneus 253
 subtilis 256
 substantia 235
 substantius 235
 substituo 235
 subtraho 262
 subuentio 274
 subula 241
 succedo 47
 successio 47
 successus 47
 succinctus 53
 succumbo 60
 succurro 62
 succulentus 242
 sucus 242
 suffero 84
 sufficiens 80
 suffixus 85
 sufflo 88
 suffragium 93
 suggero 99
 sum 77
 summa 243
 summarius 243
 summitto 142

summus 243
 sumo 76
 sumptus 76
 suo 241
 super 243
 superanus 243
 superbus 243
 supercilium 51
 superficialis 80
 superfluus 89
 superior 243
 superlatius 243
 superstitium 235
 supplementum 180
 suppleo 180
 supplex 181
 supplicium 181
 supplico 181
 suppono 225
 supporto 182
 suppositio 225
 supprimo 184
 supra 243
 supremus 243
 surgo 201
 sursum 278
 susceptibilis 37
 suscito 50
 suspendo 177
 suspiro 234
 sustineo 249
 sutura 241
 tactus 244
 talea 245
 talio 245
 tangens 244
 tango 244
 tego 246
 tegula 246
 tegumentum 246
 tela 256
 temerarius 247
 tempestas 248
 tempestuosus 248
 templum VI
 tempus 248
 tenax 249
 tenda 249
 tendo 249
 tenebrae 247
 tenebricus 247
 tenebrosus 247
 teneo 249
 tener 250
 tensio 249
 tergiuersor 278
 tergum 278
 termen 252
 termino 252
 tero 251

terra 253, 266
 terrenus 253
 terreo 254
 terrester 253
 terribilis 254
 territorium 253
 terror 254
 tertia 263
 tertius 263
 testa 255
 testamentum 263
 testis 263
 testor 263
 texo 256
 textilis 256
 textum 256
 theca 257
 tinctura 258
 tinctus 258
 tingo 258
 *tocco 259
 toga 246
 torculum 261
 tormentum 261
 torno 260
 torqueo 261
 *torsus 261
 tortum 261
 tortura 261
 tortus 261
 *tractio 262
 tracto 262
 trado 63
 *tragino 262
 traho 262
 traicio 108
 traiecta 108
 traiectum 108
 tramitto 142
 transactio 4
 transcendens 214
 transeo 75
 transfero 84
 transformo 92
 transfusio 95
 transitio 75
 transitivus 75
 transitus 75
 translatio 84
 transmissio 142
 transmittito 142
 transpono 225
 transporto 182
 transverso 278
 tremo 254
 trepido 254
 tres 91, 263
 tri- 181
 tribulatio 251
 tribulo 251

tribunal 263
 tribunus 263
 tribuo 263
 tribus 263
 tricae 264
 trifolium 91
 *trinico 263
 triplex 181
 trito 251
 tuber 266
 tuberculum 266
 tueor 265
 tufera 266
 tutela 265
 tutor 265
 uacans 269
 uacantia 269
 uacca 268
 uaccarius 268
 uaccinus 268
 uaco 269
 uado 270
 uadum 270
 uagabundus 271
 uagor 271
 uagus 271
 uber 272
 ubi 7
 udus 284
 uector 273
 uehiculum 273
 ueho 273
 uendo 63
 uenenum 276
 Veneris 276
 uenio X. 274
 uentilo 275
 uentosa 275
 uentus 275
 uenum 63
 Venus 276
 ueridicus 68, 277
 uerifico 277
 uerisimilis 277
 uersatum 278
 uersatus 278
 uerso 278
 uersor 278
 uersus 278
 uertebra 278
 uertex 278
 uerticilis 278
 uertiginosus 278
 uertigo 278
 uerto 278
 uerum 68
 uerus 228, 277
 ueteranus IX
 uia 236
 uibro 279

uicinus 280
 uicus 280
 uilla 280
 uindico 68
 uindicta 68
 ultimus 281
 ultra 281
 unanimus 9
 uniuersus 278
 unus 9, 278
 uocabularium 282
 uocabulum 282
 uocalis 282
 uocifero 282
 uoco 282
 uox 282
 uro 283
 ustulo 283
 uua 284
 uuidus 284
 uuula 284

magh.

almáriom 14
 dézsma 64
 egres 5
 mester 128
 piskota 55
 pont 188

ngr.

batalia 20
 fusta 90
 hartis 49
 kalŕuni 32
 kiverno VIII
 moneda 135
 mostra 135
 plikos 181
 resto 236
 reŕeta 37
 siguros 61
 spathi 231
 speŕaria 232
 vapto 18

pol.

arenda 63
 markietan 136
 oficer 153
 poczta 225

rom.

abajur 20
 abataj 20
 abate 20
 abces 47
 abdica 68
 abil 104
 ablativ 83

abluțiune 115
aboli 6
abroga 201
absent 77
abstract 262
ac 1
accent 36
accepta 37
accepție 37
acces 47
accident 27
acerb 1
achita 194
achiziție 191
acid 1
aciua 60
acont 190
acru 1
act 4
activ 4
actor 4
actual 4
acțiune 4
acum 143
acut 1
acuza 46
adapta 12
adăuga 15
adera 105
adevăr 277
adeverință 277
adeziune 105
adiacent 108
adio 67
adjectiv 108
adjunct 111
administra 139
admite 142
admonesta 135
adolescent 6
adora 156
adresa 201
adresă 201
adult 6
adulter 7
advers 278
adversar 278
afabil 78
afect 80
afecta 80
afectiv 80
afecțiune 80
afirma 87
afișa 85
afla 88
afluent 89
afront 94
agasa 1
agăța 37
agent 4

ager 4
agil 4
agita 4
aglomera 100
agresiune 101
agricultură 5
agriș 5
agronom 5
aiurea 7
ajun 109
ajur 69
alee 8
alege 117
aliment 6
alior 16
almar 14
alt 7
altera 7
alterna 7
altitudine 6
altruist 7
aluat 118
aluviune 115
aluzie 125
amănunt 139
ambianță 75
ambiguu 4
amibiție 75
ambreia 22
ambreiaj 22
ambulant 8
ambulanță 8
ambulatoriu 8
amenaja 138
amenința 138
amesteca 140
amiază 69, 134
aminti 135
amonte 144
amplouat 181
amprentă 184
amputa 190
an 10
anatomie V
anchetă 191
angrena 102
animal 9
ansamblu 228
antecesor 47
anticipa 37
anterior 11
antet 255
antrena 262
anturaj 260
anțărț 263
anume 150
anunța 151
aparat 164
apăra 164
apăsa 172

apel 171
 apela 171
 apelativ 171
 apendice 172
 apetit 174
 aplauda 179
 aplauze 179
 apleca 181
 aplica 181
 aport 182
 aporta 182
 apozitie 225
 aprehensiune 183
 apricoasă 55
 aproape 185
 apropo 225
 aproximativ 185
 aproximație 185
 apt 12
 apuca 37
 apune 225
 arăta 201
 arcan 13
 arcă 13
 arendă 63
 arest 235
 aresta 235
 arivist 202
 arm 14
 armă 14
 armăsar 142
 aroga 201
 arogant 201
 aramă 3
 artă 14
 artificiu 14
 asalt 211
 asalta 211
 asambla 228
 ascensiune 214
 ascensor 214
 ascunde 63
 asculi 1
 asediu 219
 asemenea 228
 asemenea 228
 asentiment 220
 aserțiune 222
 asesor 219
 asiduu 219
 asista 235
 asorta 222
 aspect 232
 aspira 234
 astupa 240
 asuma 76
 asupri 243
 așeza 219
 aștepta 232
 așterne 236

atesta 263
 atinge 244
 atitudine 12
 atribui 263
 ață 1
 aține 249
 augmenta 15
 augur 15
 august 15
 auă 284
 aur 16
 aureolă 16
 auspiciu 232
 auto- 145
 automobil 145
 autor 15
 autoritate 15
 auxiliar 15
 avans 11
 avantaj 11
 avea 104
 aventură 274
 aversiune 278
 avertisment 278
 avertiza 278
 avocat 282
 avorta 155
 azi 69
 bacil 17
 barbar 19
 batalion 20
 bate 20
 baterie 20
 batistă 18
 bază X
 bătaie 20
 bățalie 20
 bătrîn IX
 belicos 72
 benign 98
 bezmetic VI
 bibliotecă 257
 biceps 41
 bielă 275
 bis 72
 biscuit 55
 blam 21
 blama 21
 blestema 21
 boace 282
 boci 282
 bodegă 257
 bolero 26
 boteza 18
 bransă 23
 brav 19
 brăcinar 22
 brevet 24
 breviar 24
 brincă 23

brumă 24
 bucal 25
 bucată 25
 bucate 25
 bucă 25
 buche VII
 bucher VII
 buclă 25
 bulă 26
 buletin 26
 bulion 26
 bust 283
 cadou 41
 cadran 193
 cadru 193
 caduc 27
 caiet 193
 cald 30
 calendar 29
 calma IV
 calmant IV
 calomnie 31
 camarad 33
 camarilă 33
 cameră 33
 campanie 34
 campion 34
 candelabru 35
 candid 35
 candidat 35
 candoare 35
 cap 41
 capabil 37
 capacitate 37
 capă 38
 capelă 38
 capital 41
 capitală 41
 capitel 41
 capitol 41
 capot 38
 capră 39
 capriciu 39
 capsă 40
 capsulă 40
 capta 37
 captiv 37
 car 44
 carantină 193
 caricatură 43
 carieră¹ 44
 carieră² 193
 caritate 43
 carnet 193
 cart 193
 carte 49
 cartier 193
 cartirui 193
 cartof 266
 cartuş 49
 casa 192
 casație 192
 casă 40
 casetă 40
 catedră 45, 219
 caustic IV
 cauter IV
 cauză 46
 caz 27
 cazarmă 193
 cădea 27
 călca 32
 călcii 32
 căldare 30
 căldură 30
 călțun 32
 călțunași 32
 cămară 33
 căpăstru 41
 căpăta 41
 căpătii 41
 căpățină 41
 căpețea 41
 căpitan 41
 cărare 44
 căruță 44
 cășuna 27
 cățara 37
 cățel I
 cățelandru I
 ceartă 48
 centiron 53
 centură 53
 cere 191
 cerne 48
 cerși 191
 cersii 191
 cert 48
 certa 48
 cesiune 47
 cezură 28
 cheag 4
 cheie 52
 chema 29
 cheson 40
 chestie 191
 chestor 191
 chetă 191
 chiar 29
 chit 194
 chitanță 194
 chivernisi VIII
 cibernetică VIII
 cil 51
 cingătoare 53
 cinge 53
 circumferință 84
 circumspect 232
 circumstanță 235
 circuit 75

cita 50
 ciur 48
 cimp 34
 cînta I, II, 36
 clar 29
 clasă 29
 clasic 29
 claustra 52
 clauză 52
 clavecin 52
 claviatură 52
 claviculă 55
 closet 52
 coace 55
 coagula 4
 coase 241
 codru 193
 coerciție 13
 coerent 105
 coincidentă 27
 colațiune 83
 colecție 117
 colinda 29
 colindă 29
 coliziune 112
 colțun 32
 colțunași 32
 coluziune 125
 comanda 63
 combate 20
 combina 72
 combinat 72
 combinezon 72
 combustibil 283
 comedon 74
 comerț 136
 comestibil 74
 comis 142
 comisar 142
 comisie 142
 comision 142
 comitagi 142
 comite 142
 comitet 142
 comod 143
 comodă 143
 comoție 145
 compact 162
 companie 165
 compara 163
 compasiune 167
 compendiu 172
 compensa 172
 competent 174
 competiție 174
 complăcea 177
 complement 180
 complet 180
 complex 181
 complezență 177

complica 181
 complice 181
 compliment 180
 comporta 182
 compoziție 225
 compresă 184
 comprima 184
 compulsa 171
 compune 225
 computer 190
 comun 146
 comună 146
 comunica 146
 concede 47
 concepe 37
 concepție 37
 concern 48
 concert 48
 concesie 47
 conchide 52
 concilia 29
 conciliu 29
 concis 28
 conclav 52
 concluzie 52
 concordie 56
 concret 57
 concubin 60
 concurent 62
 concurs 62
 condescinde 214
 condiție 68
 condoleanțe III, 70
 confecție 80
 conferi 83
 conferință 83
 confirma 87
 confluent 89
 confluență 89
 conforma 92
 confrunța 94
 confunda 95
 confuz 95
 confuzie 95
 congenital 98
 congestie 99
 conglomerat 100
 congres 101
 conjectură 108
 conjugal 111
 consacra 209
 consecutiv 221
 consecvent 221
 consemna 218
 consens 220
 conserva 224
 consignație 218
 consimțămînt 220
 consinți 220
 consista 235

consolida 231
consort 222
conspic 232
conspira 234
consta 235
consterna 236
constitui 235
constringe 238
construi 239
consuma 76
cont 190
conta 190
contabil 190
contact 244
contagiu 244
contamina 244
conte 75
contempla V
contencios 249
conteni 249
contesta 263
context 256
contingent 244
continuu 249
contoar 190
contor 190
contract 262
contramanda 63
contrast 235
contribui 163
controversă 190
conține 249
conveni 274
convenție 274
conversa 278
conversiune 278
converti 278
convoca 282
coordona 154
copulă 12
cord 56
cordial 56
corect 201
coridor 62
corija 201
coroziune 204
corsar 62
corupe 208
cosmetic 147
cost 235
costa 235
cot 60
cotidian 69
cozerie 46
crăpa 58
crea 57
creație 57
crește 57
crimă 48
criptă 59

critic 48
criză 48
cuartă 193
cuceri 191
cufunda 96
cugeta 4
cuhnie 55
cuib 60
culca 123
cum 143
cumătră 131
cumeta 142
cumnat 98
cumpăra 164
cumpăt 190
cumpăta 190
cumpli 180
cumplit 180
cunoaște 150
cuplu 12
cuprinde 183
cuptor 55
curaj 56
curat 61
curatelă 61
cură 61
curent 62
curge 62
curios 61
curind 62
curs 62
cursă 62
custa 236
cușetă 123
cutreiera 251
cutremura 254
cuțit 1
cuvini 274
cuviniță 274
cuvint 274
cvartal 193
cvartet 193
cvartir 193
da 63
damă 71
dantelă 66
data 63
dată 63
dativ 63
de-asupra 243
debreia 22
debreiaj 22
debușeu 25
decan 64
decădea 27
decada 47
decembrie 64
deceptie 37
decerna 48
decide 28

decima 64	deschide 52
declama 29	descinde 214
declara 29	descinta 36
declin 54	descintec I
declina 54	desemna 218
decor 65	desert 224
decora 65	deservi 224
decret 48	despica 233
decurs 62	destinde 249
deda 63	destitui 235
dedica 68	destin 235
defăima 78	destina 235
defect 80	destul 213
deferii 83	deşert 222
defetist 80	deşeu 27
deficit 80	deşept 50
deficiență 80	detaliu 245
defila 86	detectiv 246
defileu 86	determina 252
deforma 92	detesta 263
defunct 97	detriment 251
degenera 98	deturna 260
degonfla 88	deține 249
degrada 101	deveni 274
dejuna 109	dezbrina 72
delapida IX	dezbrăca 22
delator 83	dezertor 222
delecta 114	dezgropa I
delega 117	dezordine 154
delibera 120	dezordonat 154
deliciu 114	dicta 68
dement 135	dictator 68
demi- 134	dicțiune 68
demi mondenă 146	diferență 83
demisie 142	diferi 83
demite 142	difficil 80
demn 65	diform 92
demonstra 135	difuziune 95
dentist 66	digera 99
denunța 151	dijmă 64
departața 164	diletant 117
departament 164	diligentă 117
depăși 161	dilua 115
dependință 172	diminua 139
depeșă 170	dinte 66
depinde 172	dineu 109
deplasa 178	direct 201
deporta 182	director 201
depou 225	dirigent 201
depozit 225	diriginte 201
depoziție 225	dirija 201
depresiune 184	discerne 48
deprima 184	discordie 56
deprinde 183	discotecă 257
depune 225	discrepanță 58
deputat 190	discret 48
deretica 195	discrimina 48
deriva 202	discurs 62
deroga 201	discuta 192
deruta 208	diseca 218

disensiune 220
 disident 219
 disimula 228
 disparat 164
 dispecer 170
 dispensa 172
 dispensar 172
 plăcea 177
 dispozitiv 225
 dispoziție 225
 dispune 225
 disputa 190
 distanță 235
 distinct 237
 distinge 237
 distins 237
 distra 262
 distracție 262
 distrage 262
 distrat 262
 distribui 263
 district 238
 distruge 239
 diurnă III
 divaga 271
 divers 278
 diversiune 278
 divertisment 278
 divorț 278
 dizertație 222
 dizeur 68
 doamnă 71
 doi 72
 doleanță 70
 doliu 70
 dom 71
 domeniu 71
 domestic 71
 domiciliu 71
 domina 71
 domn 71
 dona 63
 dos 278
 dota 63
 dotă 63
 dregător 201
 drege 201
 drept 201
 dreptate 201
 dres 201
 dresa 201
 dubios 72
 dubiu 72
 dublu 72. 181
 duce VII
 duel 72
 duios 70
 duminică 71
 duplicat 181
 duplicitate 72

dur 73
 dura 73
 durabil 73
 durezza III, 70
 ebulliție 26
 ecarisaj 193
 ecartament 193
 echer 193
 echilibra 120
 echilibru 2
 echinox 2
 ecuator 2
 ecuație 2
 ecuson 216
 edict 68
 editor 63
 editură 63
 ediție 63
 efect 80
 eficace 80
 eficient 80
 efracție 93
 efuziune 95
 egal 2
 eghilet 1
 ejacula 108
 elector 117
 elegant 117
 elev 118
 elevator 118
 elida 112
 elită 117
 elucida 124
 elucubrație 124
 eluda 125
 emancipa 37
 eminent 138
 emisar 142
 emisiune 142
 emite 142
 emoție 145
 enunța 151
 epolet 231
 epuiza 189
 era 77
 erija 201
 eroziune 204
 erupe 208
 escadră 193
 escadron 193
 este 77
 estradă 236
 eșapament 38
 etaj 235
 etajeră 235
 evacua 269
 evada 270
 evantai 275
 evaziv 270
 eveniment 274

evoca 282
 exact 4
 exagera 99
 exalta 6
 examen 4
 exceda 47
 excepta 37
 excepție 37
 excerpte 42
 excita 50
 exclama 29
 exclude 52
 excrescență 57
 excursie 62
 execra 209
 execrabil 209
 execută 221
 exemplu 76
 exersa 13
 exercita 13
 exercițiu 13
 exhibiție 104
 exhuma 107
 exigent 4
 exiguu 4
 exista 235
 expansiune 161
 expedia 170
 experiență 173
 experiment 173
 expert 173
 expira 234
 explica 181
 exploata 181
 exploda 179
 exporta 182
 expoziție 225
 expres 184
 expresie 184
 exprima 184
 expulza 171
 expune 225
 extemporal 248
 extermina 252
 extinde 249
 extorca 261
 extraordinar 154
 extravagant 271
 exuberant 272
 exulta 211
 ezita 105
 fabrică V, 79
 fabulă 78
 face 80
 facil 80
 factură 80
 facțiune 80
 facultate 80
 fag VII
 faimă 78
 fanatic 84
 fapt 80
 farsă 81
 fascicul 82
 fasciculă 82
 fascină 82
 fascism 82
 fascist 82
 fason 80
 fașă 82
 fatal 78
 față 80
 faur 79
 făptură 80
 făuri 79
 fereca 79
 feri 84
 ferm 86
 fermă 87
 fermoar 87
 ferpar 164
 fertil 83
 festiv 84
 festivitate 84
 fibulă 85
 fila 86
 filament 86
 filatură 86
 fileu 86
 filieră 86
 filigran 86
 filon 86
 fir 86
 firmament 87
 fișă 85
 fișiu 85
 fix 85
 flori 89
 flotă 89
 fluid 89
 fluviu 89
 flux 89
 foaie 91
 fofila 86
 foietaj 91
 foileta 91
 foileton 91
 fondant(ă) 95
 fontă 95
 forja 79
 forjă 79
 forma 92
 formal 92
 formă 92
 formulă 92
 fosă 90
 fosil 90
 fractură 93
 fracție 93
 fragil 93

fragment 93
frământa 93
fringe 93
front 94
frontal 94
frontispiciu 94
fronton 94
frumos 92
frunte 94
fuior 91
funciar 86
funcție 97
fund 96
funda 96
fundament 96
fundatie 96
fustă 90
futil 95
fuziune 95
gen 98
general 98
genital 98
genitiv 98
geniu 98
gentil 98
gerant 99
germen 98
gest 99
gestație 99
gesticula 99
gestiune 99
ghem 100
ginere 98
gintă 98
grad 101
gradație 101
granulă 102
grav 103
gravidă 103
greață 103
grenadă 102
greu 103
griu 102
groapă I
grotă 59
grotesc 59
guverna VIII
guvernantă VIII
hîrtie 49
hotel 106
iască 74
iau III
ie 121
iederă 183
ierta 119
ieși 75
ignora 150
ilumina 124
ilustra 124
iluzie 125

imaculat 127
imanent 129
imbecil 17
imens 137
iminent 138
imobil 145
impacient 167
imparțial 164
impediment 170
imperiu 164
impertinent 249
impetuos 174
im placabil 177
implica 181
importa 182
impostor 225
impostură 225
impozit 225
impregna 98
impresie 184
imprima 184
impuls 171
impune 225
imputa 190
imun 146
imund 147
in 121
inaugura 15
incandescent 35
incendiu 35
inchietudine 194
inchiziție 191
incident 27
incintă 53
incisiv 28
incita 50
include 52
incomoda 143
incrimina 48
incubație 60
inculca 32
incumba 60
incurie 61
incursiune 62
indecent 65
independență 172
index 68
indica 68
indiciu 68
indiferent 83
indigen 98
indispoziție 225
indispune 225
indolență 70
inefabil 78
inept 12
inerent 105
inerm 14
inert 14
inexorabil 156

inextricabil 264
infamie 78
infante 78
infanterie 78
infantil 78
infarct 81
infect 80
infirm 87
infirma 87
infirmerie 87
inflație 88
influent 89
influență 89
inform 92
informa 92
infuzie 95
ingenios 98
inginer 98
inhibiție 104
inhuma 107
inic 2
inimă 9
injecție 108
inocent 149
insectă 218
insera 217
insidios 219
insinua 229
insipid 213
insista 235
inspira 234
instanță 235
instiga 237
instinct 237
institui 235
instrui 239
instrument 239
insulta 211
insurecție 201
insurgent 201
intact 244
integru 244
inteligentă 117
intempestiv 248
intendent 249
intenție 249
intercala 29
intercepție 32
interes 77
interjecție 107
interoga 201
interpela 171
intersecție 218
interveni 274
interzice 68
intrepid 254
intriga 264
intrigă 264
intuiție 265
invada 270

invectivă 273
inventie 274
invers 278
invoca 282
iredentist 76
itinerar 75
îmbina 72
îmbla 8
îmbrăca 22
îmbrînci 23
îmbuca 25
împărat 164
împărți 164
împiedica 170
împinge 162
împonta 188
împresura 184
împunge 188
înainte 11
înalt 6
încălta 32
încăpățîna 41
încăpea II, 37
încărca 14
începe II, 37
încet 194
înceta 194
încega 4
înceia 52
îchide 52
închina 54
încinge 53
încinta 36
încîntător I
înelina 54
încumeta 142
încuviința 274
îndată 63
îndoi 72
îndupleca 72
îndura 73
îneca 149
înfășa 82
înfășura 82
înfige 85
înfrunța 94
îngropa I
înrولا 206
însamna 218
însela 219
îndeinde 249
întinge 258
întii 11
întîmpina 267
întoarce 261
întreba 201
întreg 244
întreprinde 183
înterupe 208
întreține 249

întuneric 247
 înturna 260
 înțelege 117
 jandarm 98
 jeton 108
 joc 110
 jongla 110
 jongler 110
 jos 278
 juca 110
 judeca 68
 județ 68
 junghi 111
 junghia 111
 junghietură 111
 jurisdicție 68
 jurnal 69
 la 115
 lamă 113
 laș 116
 latifundiu 96
 latrină 115
 laț 114
 lavabou 115
 layoar 115
 lax 116
 laxativ 116
 lăsa 116
 lături 115
 lectură 117
 lecție 117
 legiune 117
 lejer 118
 lemn 117
 lenjerie 121
 lenjuri 121
 lepăda IX
 leșie 122
 leșina 112
 levantin 118
 levată 118
 leza 112
 leziune 112
 liber 119
 liberal 119
 libert 119
 libertin 119
 lichid 122
 lichior 122
 licoare 122
 lighioană 117
 linie 121
 lințoliu 121
 litră 120
 litru 120
 livra 119
 livrea 119
 livră 120
 liră 120
 loc 123

local 123
 localitate 123
 locatar 123
 locomotivă 145
 locotenent 249
 loțiune 115
 lua 118
 luăm III
 luceafăr 83, 124
 lucernă 124
 luci 124
 lucid 124
 lucios 124
 lucru 124
 lucra 124
 lume 124
 lumina 124
 lumină 124
 luminos 124
 luminare 124
 lunatic 124
 lună 124
 lunetă 124
 luni 124
 lustru 124
 lustrui 124
 machină 126
 maculator 127
 maestru 128
 magistrat 128
 magistru 128
 magnanım 128
 magnat 128
 magnific 128
 mai 128
 maiestate 128
 maior 128
 maiou 127
 maistru 128
 major 128
 majuscul 128
 malign 98
 manager 129
 mandat 63
 manevră 153
 manoperă 153
 marchitan 136
 mare 130
 marketing 136
 mas 129
 mascur 130
 mașinație 126
 mașină 126
 materie 131
 matern 131
 maternitate VI, 131
 matineu 132
 matrice 131
 matriță 131
 matur 132

maxim 128	mobil 145
maximă 128	mobilă 145
măcina 126	mod 143
măiestru 128	modă 143
mărunt 139	modera 143
măsură 137	modifica 143
mătreață 131	modest 143
measer 141	modul 143
mecanic 126	modula 143
mecanism 126	moment 145
media 134	monden 147
mediator 134	mondial 147
medic 133	monedă 135
medicament 133	monitor 135
medicină 133	monstru 135
mediocru 134	monșer 43
medita 133	monta 144
meditație 133	monument 135
mediteran 134, 253	mormint 135
mediu 134	mostră 135
memorie 135	motor 145
menaj 129	moțiune 145
menaja 129	mula 143
menajerie 129	mulaj 143
menu 139	municipiu 37, 146
menține 249	munte 144
mențiune 135	muscel 144
menuet 139	musta 135
meridian 69, 134	mușchi 148
mercenar 136	mușuroi 148
mercerie 136	naiv 98
mersi 136	naște 98
mesagerie 142	natal 98
mesaj 142	natură 98
meserie 141	națiune 98
mesteca 140	naufragiu 93
meșter 128	nălucă 124
metresă 128	năluci 124
midinetă 134	neant 98
miercuri 136	necesar 47
miez 134	necesitate 47
minciună 135	neconținut 249
minim 139	neglija 117
ministru 139	negot 158
minor 139	negură 152
mintă VI, 135	negustor 158
minți 135	neguța 158
minus 139	nepăsare 172
minuscul 139	nesaț 213
minut 138	nimeni 107
miscelaneu 140	nivel 120
misiune 142	noatin 10
mistreț 140	nobil 150
mișel 141	nomenclatură 29
mixt 140	nor 152
mizerabil 141	noțiune 150
mizericordie 141	nou 151
mizerie 141	nuanță 152
mîna 138	nubil 152
mînea 129	nuia 151

nume 150
nuntă 152
nupțial 152
nuvelă 151
oaspe 106
oaste 106
obez 74
obiect 108
obiectiv 108
obliga 117
observa 224
obsesie 219
obstacol 235
obstrucție 239
ocazie 27
occident 27
occipital 41
ocupa 37
odată 63
oferi 83
ofertă 83
oficial 153
oficină 153
oficiu 153
ofițer 153
omagiu 107
omisiune 142
omite 142
omletă 113
op 153
opera 153
operă 153
operetă 153
oportun 182
opозиție 225
opresiune 184
oprima 184
opune 225
oral 157
orator 156
ordin 154
ordinal 154
ordinar 154
ordine 154
ordona 154
ordonanță 154
orfevră 79
orfevrărie 79
orificiu 157
orient 155
orienta 155
oriental 155
origine 155
ospiciu 106
ostentativ 249
ostil 106
oțet 1
oțios 158
pace 162
pacient 167

pact 162
pagină 162
palpa 159
palpabil 159
palpita 159
palpitant 159
paludism 160
panseu 172
pansiv 172
par 162
paravan 275
pardon 63
paria 163
paritate 163
parte 164
partener 164
parter 253
participa 37, 164
participiu 164
particular 164
particulă 164
partid 164
partidă 164
partitiv 164
partițiune 164
partizan 164
parțial 164
parveni 274
pas 161
pasager 161
pasaj 161
pasiune 167
pasiv 167
pastilă 165
pașaport 161
paște 165
patent 166
patru 193
paupertate 164
pauză 169
pavaj 168
păcat 170
pădure 160
păgîn 162
pămînt 168
păr 176
părinte 164
păs 172
păsa 172
păstor 165
pășune 165
pătul 166
păți 167
pedală 170
pe de rost 204
pedestru 170
peisaj 162
pelerin 5
pelerină 5
pendulă 172

pensie 172
 pension 172
 pensiune 172
 percepe 37
 percepție 37
 percheziție 191
 percuta 192
 pereche 163
 peremptoriu 76
 peren 10
 perfect 80
 pericol 173
 perima 76
 permanent 129
 permisiune 142
 permite 142
 pernicios 149
 peron 175
 perora 156
 perpendicular 172
 perpetuu 174
 perplex 181
 persecuta 221
 persifla 226
 perspectivă 232
 pertinent 249
 pervers 278
 perverti 278
 petiție 174
 petrece 108
 petrol 175
 peți 174
 pețitor 174
 piatră 175
 piață 178
 piedică 170
 pierde 63
 pieri 75
 pion 170
 pionier 170
 pișcot 55
 pline 165
 pîngări 162
 placid 177
 plasa 178
 plat 178
 platformă 178
 platină 178
 platou 178
 plauzibil 179
 plăcea 177
 plăpînd 159
 pleca 181
 pleda 177
 plex 181
 pliant 181
 plic 181
 plimba 8
 plin 180
 pluș 176
 poantă 188
 poartă 182
 podoabă VI
 poliedru 219
 polua 115
 poluție 115
 pomană VI
 pondere 172
 pont 188
 port 182
 portativ 182
 portret 262
 porție 198
 poseda 219
 posibil 77
 post 225
 postură 225
 poștă 225
 potică 257
 poză 169
 pozitiv 225
 pradă 183
 prealabil 8
 preambul 8
 preceda 47
 preceptor 37
 precipita 41
 precis 68
 precoce 55
 preconiza 282
 precursor 62
 predecesor 47
 predica 68
 predicat 68
 predilecție 117
 predispoziție 225
 dispune 225
 prefață 78
 prefect 80
 prefera 83
 prefix 85
 pregnant 98
 prelat 83
 preludiu 125
 premedita 133
 premiu 76
 premiză 142
 preot X
 prepara 164
 preponderent 172
 prepoziție 225
 prerogativă 201
 presa 184
 presă 184
 presentiment 220
 presing 184
 presiune 184
 presta 235
 prestanță 235
 prestație 235

prestigiu 238
 presto 235
 președinte 219
 preta 235
 pretenție 249
 preterit 75
 pretext 256
 pretinde 249
 pretor 75
 prezent 77
 prezerva 22
 prezbîț X
 prezice 68
 prezida 219
 preșident 219
 preșidiu 219
 prezumtiv 76
 prezumție 76
 pricepe 37
 primbla 8
 primordial 154
 principal 37
 principiu 37
 prinde 183
 prinț 37
 priza 183
 priză 183
 prizonier 183
 proceda 47
 proces 47
 procesiune 47
 proclama 29
 procura 61
 procuror 61
 prodig 4
 prodigios 4
 proeminent 138
 profan 84
 profana 84
 profera 83
 profil 86
 profit 80
 profiterol 80
 profund 96
 profuziune 95
 progres 101
 prohibi 104
 proiect 108
 proiectil 108
 proletar 6
 prolix 122
 promenadă 138
 promiscuu 140
 promiscuitate 140
 promisiune 142
 promite 142
 promoție 145
 promova 145
 prompt 76
 pronume 150
 pronunța 151
 propaga 162
 propășire 161
 propice 174
 proporție 198
 propoziție 225
 propune 225
 proroga 201
 prosop X
 prospect 232
 prosterna 236
 prostitua 235
 prostrat 236
 proteja 246
 protesta 263
 protuberant 266
 proveni 274
 provoca 282
 proxim 185
 proză 278
 pudră 187
 pugilist 186
 pulbere 187
 puls 171
 pumn 186
 punct 188
 pune 225
 purcede 47
 purta 182
 puseu 171
 puț 189
 rabat 20
 raclaj 196
 rade 196
 radical 195
 randament 63
 randevu 63
 rapace 197
 rapid 197
 raport 182
 raporta 182
 rastel 196
 rată 198
 ratifica 198
 rație 198
 rațiune 198
 ravagiu 197
 răceală 200
 răci 200
 răcoare 200
 rădăcină 195
 rămășag 129
 rămîne 129
 răpi 197
 răposa 169
 răpune 225
 răsări 211
 răspicat 233
 rău 199
 real 199

rebel 72
 rebus 199
 recalcitrant 32
 rece 200
 recent 200
 recepție 37
 rechizitoriu 191
 rechiziție 191
 recidivă 27
 recidivist 27
 recipient 37
 recipisă 37
 recita 50
 rector 201
 reclama 29
 recluziune 52
 recoltă 117
 recomanda 63
 recompensa 172
 record 56
 recreație 57
 recrut 57
 recupera 37
 recurs 62
 recuza 46
 recviem 194
 redacta 4
 redactor 4
 redija 4
 redresa 201
 redutabil 72
 referi 84
 reforma 92
 refracție 93
 refren 93
 rege 201
 regie 201
 regim 201
 regiment 201
 regizor 201
 registru 201
 regiune 201
 regn 201
 regres 101
 regulă 201
 relaș 116
 relativ 84
 relație 84
 relaxa 116
 releva 118
 relief 118
 remaia 127
 remediabil 133
 remediu 133
 remite 142
 remiză 142
 remontă 144
 remunera 146
 rentă 63
 renunța 151
 repara 164
 repartiție 164
 repaus 169
 repede 197
 reperкусиune 192
 repertoriu 164
 repeta 174
 repetent 174
 replica 181
 reporter 182
 reprehensibil 183
 represalii 183
 represiune 184
 reprima 184
 repriză 183
 reproș 185
 reproșa 185
 republică 199
 repudia 170
 repugna 186
 repulsie 171
 reputat 190
 resemma 218
 resentment 221
 resort 222
 resortisant 222
 respect 232
 respinge 162
 respira 234
 rest 235
 restitui 235
 restricție 238
 resurecție 201
 resursă 201
 reședință 219
 reșou 30
 retribui 263
 retrograd 101
 retrograda 101
 retur 260
 retuș 259
 rețetă 37
 reține 249
 reuși 75
 revanșă 68
 revendica 68
 reveni 274
 rever 278
 revers 278
 reviriment 279
 revoca 282
 rezerva 224
 rezervor 224
 rezidență 219
 reziduu 219
 rezilia 211
 rezista 235
 rezon 198
 rezulta 211
 rezuma 76

ridica 195
ridiche 195
rival 202
riie 148
ripă 202
riu 203
roade 204
roată 206
rol 206
rond 206
rost 204
rosti 204
rostui 204
roșu 205
rotund 206
roz 205
roză 205
rozetă 205
rubicond 207
rubrică 207
ruga 201
rugină 3
ruj 207
rujeolă 207
ruletă 206
rula 206
rulment 206
rulotă 206
rului 206
rupe 208
rupestru 208
Rusalii 205
rușine 205
rută 208
rutier 208
rutină 208
sacerdot 209
sacrament 209
sacrifica 209
sacrileg 209
sacrilegiu 209
sacrosanct 209
sacru 209
salariu 210
salată 210
saleu 211
salt 211
salubritate 230
saluta 230
salva 230
salve 230
sanctuar 209
sanctiune 209
santinelă 220
sapiență 212
sare 210
sat 90
satiră 213
satisface 213
saț 213
sațietate 213
savant 212
savoare 212
savura 212
sălbatic 227
sălta 211
sămînță 217
sărbătoare 225
sări 211
săruta 230
sătul 213
sătura 213
scadență 27
scanda 214
scară 214
scădea 27
scălda 30
scăpa 38
scăpăta 41
scărpina 42
sciziune 215
scindură 215
scoace 55
scoate 192
scont 190
screme 184
scur 193
scufunda 96
scula 60
scut 216
scuti 216
scutura 192
scuza 46
seamăn 228
secantă 218
sechelă 221
secret 48
sectă 221
sector 218
secție 218
secțiune 218
secund 221
secundar 221
secundă 221
secur 218
securitate 61
secevență 221
sedentar 219
sediment 219
sediu 219
segment 218
sejur 69
selecție 117
semăna¹ 217
semăna² 228
seminar 217
semn 218
semna 218
semnaliza 218
semnatar 218

semnifica 218
 sens 220
 sensibil 220
 sentiment 220
 sentință 220
 senzual 220
 separa 164
 serba 224
 sergent 224
 serie 222
 serpentină 228
 servi 224
 serviciu 224
 servietă 224
 servil 224
 sesiune 219
 sezon 217
 sfruntat 94
 sigiliu 218
 sigur 61
 silvicultură 227
 similar 229
 simplu 181
 simțămînt 220
 simți 220
 simula 228
 simulacru 228
 simultan 228
 sinecură 61
 sinuos 229
 sinuzită 229
 situa 225
 situație 225
 sîn 229
 sîn(t) 209
 soartă 222
 societate 221
 solemn 10, 230
 sold 230
 solda 230
 soldat 230
 soldă 230
 solicita 50, 230
 solid 230
 solz 230
 soma 243
 somptuos 76
 sopran 243
 sort 222
 sortilegiu 222
 sortiment 222
 sorți 222
 sos 211
 sote 211
 soț 221
 spadă 231
 spată 231
 spate 231
 spație 231
 spăla 115
 special 232
 specie 232
 specific 232
 specifica 232
 specimen 232
 specios 232
 spectacol 232
 spectru 232
 specula 232
 speculă 232
 speti 231
 speță 232
 speze 172
 spic 233
 spin 233
 spinare 233
 spital 106
 spițerie 232
 spînzura 172
 sport 182
 sprinceană 51
 spulbera 187
 spune 225
 sta 235
 stabil 235
 stabiliment 235
 standard 249
 stat 235
 statistică 235
 statuă 235
 statuie 235
 statură 235
 statut 235
 stație 235
 staul 235
 stindard 249
 stinge 237
 stipendiu 172
 stoarce 261
 stop 240
 stradă 236
 strat 236
 străluci 124
 strica 264
 strict 238
 strîmt 238
 stringe 238
 structură 239
 stupă 240
 subiect 108
 subit 75
 subjonctiv 111
 subordona 154
 subretă 243
 subsemnat 218
 subsidu 219
 substantiv 235
 substanță 235
 substitui 235
 subteran 253

subtil 256
subțire 256
subvenție 274
subzista 235
suc 242
succeda 47
succes 47
succeslune 47
succint 53
sucomba 60
suculent 242
sucursală 62
suda 230
suferi 84
suficient 80
sufix 85
sufia 88
sufleca 91
sufleor 88
suflet 88
sufleu 88
sufiu 88
sufragiu 93
sugera 99
sui 75
suită 221
sul 241
sulă 241
sumar 243
sumă 243
sumete 142
supăra 243
superb 243
superficial 80
superfluu 81
superior 243
superlativ 243
superstiție 235
supleant 180
suplica 181
supliciu 181
supliment 180
suplini 180
suplu 181
suporta 182
supoziție 225
suprem 243
suprema 184
supune 225
surmena 138
surogat 201
surpriză 183
sursă 201
surveni 274
sus 278
susceptibil 37
suscita 50
suspans 172
suspenda 172
suspina 234

sustrage 262
susține 249
sutură 241
suveran 243
șa 219
șalanj 31
șale 219
șambelan 33
șampanie 34
șansonetă II, 36
șantaj 36
șantan 36
șanteză II, 36
șarabană 44
șarjă 44
șarm 36
șarpe 223
ședea 219
șef 41
șeptel 41
șerb 224
șerpar 223
șerpui 223
șervet 224
șes 219
șevro 39
șezătoare 219
șezlong 45
șodron 30
șofer 30
șoma IV
șomer IV
șosea 32
șosetă 32
șoșon 32
șotron 30
șuiera 226
tact 244
taior 248
talie 245
tandru 250
tangent 244
tăia 245
teacă 257
tegument 246
temerar 247
tempestuos 258
ten 258
tenace 249
tendință 249
tenebros 247
tenis 249
tenor 249
tensiune 249
tentă 258
teracotă 253
terasă 253
teren 253
terestru 253
tergiversa 278

teribil 254
 terier 253
 teritoriu 253
 termen 252
 termina 252
 teroare 254
 terț 263
 terță 263
 testament 263
 text 256
 textil 256
 timbru 267
 timp 248
 timpan 267
 tinctură 258
 tindă 249
 tinde 249
 timpină 267
 tinăr 250
 toacă 259
 toaletă 256
 loarce 261
 toca 259
 togă 246
 tort 261
 tortura 261
 tortură 261
 tractor 262
 trage 262
 traiect 108
 transă 75
 transcendent 214
 transfera 84
 transforma 92
 transfuzie 95
 translație 84
 transmisiune 142
 transporta 182
 transpune 215
 tranșa 263
 tranșee 263
 tranzacție 4
 tranzit 75
 tranzitiv 75
 tranziție 75
 trasa 262
 trata 262
 traversa 278
 trăda 63
 trăsură 262
 treacăt 108
 treaptă 108
 trece 108
 treflă 91
 treiera 251
 trei 263
 tren 262
 trenci 263
 trepăda 254

trepida 254
 tresălta 211
 tria 251
 trib 263
 tribulație 251
 tribun 263
 tribunal 263
 tribună 263
 trifoi 91
 trimite 142
 triplu 181
 trolu 261
 trufă 266
 trusă 261
 tubercul 266
 tuberculos 266
 tuberculoză 266
 tur 260
 turmenta 261
 turna 260
 turneu 260
 turtă 261
 turti 261
 tuș 259
 tușă 259
 tutelă 265
 tutore 265
 țambal 267
 țară 253
 țăran 253
 țărină 253
 țarm 252
 țeastă 255
 țese 256
 țiglă 246
 țiiitoare 249
 ține 249
 ținut 249
 ținută 249
 țug VII
 ucide 28
 ud 284
 uger 272
 ultim 281
 ultraj 281
 uman 107
 umbla 8
 umfla 88
 umil 107
 umple 180
 unanim 9
 univers 276
 ura 156
 urdina 154
 urzi 154
 usca 242
 ustura 283
 usturoi 283
 ușor 118
 uvulă 284

uzină 153
 vacă 268
 vacant 269
 vacanță 269
 vaccin 268
 vad 270
 vag 271
 vagabond 271
 văcar 268
 văpsi 18
 vâr 277
 vărsa 278
 vărsat 278
 vecin 280
 vector 273
 vehicul 273
 vendetă 68
 veni X, 274
 venin 276
 ventil 275
 ventila 275
 ventuză 275
 veridic 68, 277
 verifica 277
 veritabil 279
 verosimil 228
 vers 278
 versat 278
 vertebră 278
 vertical 278
 vertiginos 278
 veteran IX
 vibra 279
 viitor 274
 vilă 280
 vilegiatură 280
 vinde 63
 vindeca 68
 vineri 276
 vira 279
 viraj 279
 vint 275
 vocabular 282
 vocală 282
 voce 282
 vocifera 282
 vopsi 18
 zău 67
 zece 64
 zeu 67
 zi III, 69
 zice 68
 zvînta 275

rus.

batalion 20
 epolet 231

kombinat 72
 kvartal 193
 kvartira 193
 kvartirovat' 193
 mafor 128
 pocta 225
 taliia 245
 spirt 234

scr.

cigla 246

sl.

buky VII
 matka VI
 podoba VI

sp.

bielda 275
 bodega 257
 bola 26
 bolero 26
 camarada 33
 camarilla 33
 complimiento 180
 despachar 170
 estrado 236
 platina 178

tc.

komitaci 142

ucr.

bezmatok VI
 kuhnja 55
 šaraban 44

v. fr.

chalenge 31
 closet 52

v. germ.

kuchina 55

v. sl.

dobrū VI
 harūtiia 49
 kandilo 35
 kolenda 29
 legeon 117
 ošetū 1
 pomēnū VI
 Rusaliia 205
 tompaņū 267

CUPRINS

<i>Introducere</i>	5
<i>Prescurtări</i>	11
<i>Vocabular</i>	13
<i>Indice de cuvinte</i>	109

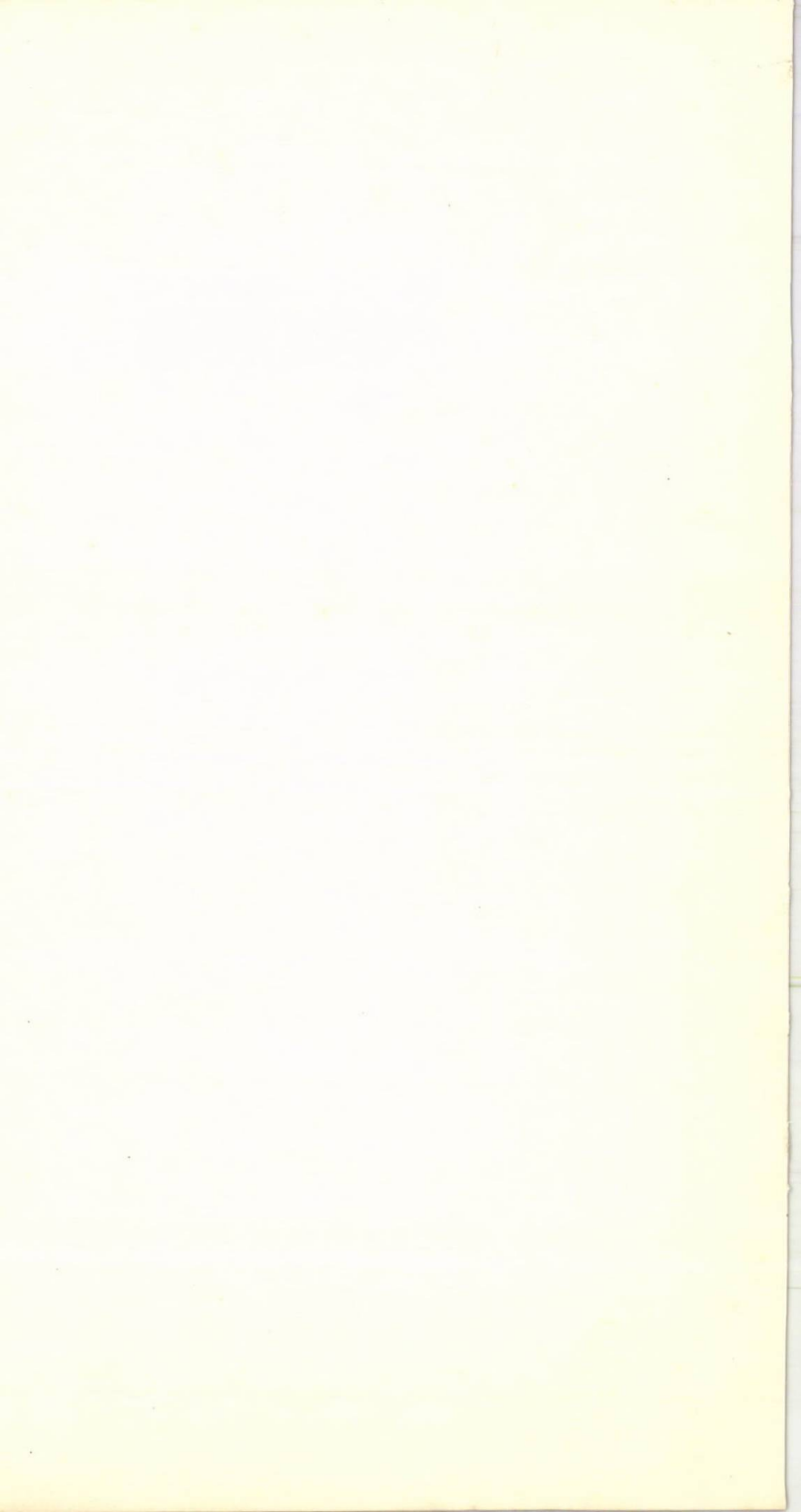
Redactor: VIORICA GRAMATOPOL
Tehnoredactor: OLIMPIU POPA

Coli de tipar: 6,5; Bun de tipar 4.06.1980
Tiparul executat la Intreprinderea poligrafică
Sibiu

Republica Socialistă România
Comanda nr. 237

Prin „cuvinte înrudite” înțelegem în general elemente ale vocabularului provenite din aceeași rădăcină; ele diferă formal, prin prefixele și sufixele cu care sînt construite, și prin faptul că au suferit schimbări de sunete, altele la fiecare dintre derivate. Pe de altă parte, nu toate cuvintele au ajuns la noi pe aceeași cale, în sensul că unele sînt moștenite din latinește, iar altele formate în românește sau împrumutate din alte limbi europene. Înțelesurile au evoluat și ele, creîndu-se, și din acest punct de vedere, diferențieri adînci. Deci, plecînd de la cuvinte din limba română care provin direct sau indirect din aceeași sursă, dar atît de deosebite între ele, ca pronunțare sau ca înțeles, încît este dificil de stabilit înrudirea, s-a urmărit „istoricul” acestor cuvinte, dînd etimologia, sensul primar și sensul actual, schimbările fonetice și cele semantice suferite. Pentru a lua numai două exemple, dintre cele tratate în carte: cine și-ar da seama, fără o cercetare prealabilă, că *agriș* e înrudit cu *pelerină*, sau *cheag* cu *examen*?